

**MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
FEN BİLİMLERİ DERSİ KAPSAMINDA BEŞİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN
GİRİŞİMCİLİK BECERİLERİNİN, KÜLTÜRLERİNİN VE İKİ ÖZELLİK
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

**Sibel MUTLU YILDIRIM
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

DANIŞMAN

Doç. Dr. Arzu KIRMAN BİLGİN

2024

T.C.
KAFKAS ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MATEMATİK VE FEN BİLİMLERİ
EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
FEN BİLGİSİ EĞİTİMİ BİLİM DALI

**FEN BİLİMLERİ DERSİ KAPSAMINDA BEŞİNCİ SINIF
ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK BECERİLERİNİN,
KÜLTÜRLERİNİN VE İKİ ÖZELLİK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Sibel MUTLU YILDIRIM

Yüksek Lisans Tezi

DANIŞMAN

Doç. Dr. Arzu KİRMAN BİLGİN

ŞUBAT-2024

KARS

T.C. Kafkas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Matematik ve Fen Bilimleri Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Sibel MUTLU YILDIRIM'ın Doç. Dr. Arzu KİRMAN BİLGİN danışmanlığında yüksek lisans tezi olarak hazırladığı “Fen Bilimleri Dersi Kapsamında Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Girişimcilik Becerilerinin, Kültürlerinin ve İki Özellik Arasındaki İlişkinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı bu çalışma, yapılan tez savunması sınavı sonunda jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliği uyarınca değerlendirilerek oy birliği ile kabul edilmiştir.

09.02.2024

Adı Soyadı

imza

Başkan : Doç. Dr. Volkan GÖKSU

Üye : Doç. Dr. Arzu KİRMAN BİLGİN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Ayşe AYTAR

Bu tezin kabulü, Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun . . / . . /20.. gün ve/..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Enstitü Müdürü

Doç. Dr. Vedat ADIGÜZEL

ETİK BEYAN

Kafkas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçlar bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğum,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi durumda aleyhime doğabilecek tüm hak ve kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

09.02.2024

Sibel MUTLU YILDIRIM

ÖZET

(Yüksek Lisans Tezi)

FEN BİLİMLERİ DERSİ KAPSAMINDA BEŞİNCİ SINIF ÖĞRENCİLERİNİN GİRİŞİMCİLİK BECERİLERİNİN, KÜLTÜRLERİNİN VE İKİ ÖZELLİK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Sibel MUTLU YILDIRIM

Kafkas Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü

Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı

Fen Bilgisi Eğitimi Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Arzu KİRMAN BİLGİN

Bu araştırma beşinci sınıf öğrencilerinin fen bilimleri dersi kapsamında girişimcilik becerilerinin, girişimcilik kültürlerinin ve iki özellik arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelenmesini amaçlamaktadır. Araştırmanın amacı kapsamında cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi not ortalaması, anne-baba mezuniyeti, babanın girişimci olması, kardeş sırası ve girişimcilik ortamında bulunma değişkenleri açısından; 1-Fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerin girişimcilik becerileri nasıldır? 2-Fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerin girişimcilik kültürleri nasıldır? 3-Fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerin girişimcilik becerileri ile girişimcilik kültürleri arasındaki ilişki nasıldır? şeklindeki üç alt araştırma sorusuna yanıt aranmaktadır. Araştırmaya 100 beşinci sınıf öğrencisi istekli olarak katılmıştır. Araştırma ilişkisel tarama yöntemi ile yürütülmüştür. Araştırmada veri toplamak amacıyla girişimcilik becerisi testi ve girişimcilik kültürü testlerinden yararlanılmıştır. Testler açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Araştırmada nitel veriler elde edilmiş, elde edilen veriler sayısallaştırılmıştır. Birinci ve ikinci

araştırma sorusu kapsamında değişkenler arasında iki gruplu (cinsiyet, yaşadığı bölge, babanın girişimci olup olmaması, girişimcilik ortamında bulunma) olanlar için Mann Whitney U-testi, üç gruplu (fen bilimleri dersi not ortalaması, anne-baba mezuniyeti, kardeş sırası) olanlar için Kruskal Wallis H-testi kullanılmıştır. Girişimcilik becerileriyle girişimcilik kültürleri arasındaki ilişkinin bahsi geçen değişkenler açısından tespiti için Spearman Brown Sıra Farkları korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Araştırmada beşinci sınıf öğrencilerinin fen bilimleri dersi tabanlı girişimcilik becerileri ve girişimcilik kültürlerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin girişimcilik kültürlerini ve girişimcilik becerilerini; cinsiyetleri ve fen bilimleri dersi not ortalamaları etkilemiştir. Yaşadıkları yer, anne babalarının mezuniyet durumları, babanın girişimci olup olmaması, kardeş sırası ve girişimcilik ortamında bulunmaları etkilememiştir. Girişimcilik becerisi ve girişimcilik kültürü arasında pozitif ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarından hareketle fen bilimleri öğretmenlerine girişimcilik becerileri ve girişimcilik kültürü göstergelerini dikkate alarak öğrenme ortamlarını düzenlemeleri ve öğrencilerinin yaşadıkları bölgenin kültürel özelliklerini fen bilimleri dersi kazanımlarıyla ilişkilendirerek etkinlikler yürütmeleri önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik Becerisi, Girişimcilik Kültürü, Fen Bilimleri Dersi, Ortaokul Öğrencileri

2024, 132 Sayfa

ABSTRACT

(Master's Thesis)

EXAMINATION OF FIFTH GRADE STUDENTS' ENTREPRENEURIAL SKILLS,
CULTURE AND THE RELATIONSHIP BETWEEN THE TWO
CHARACTERISTICS IN TERMS OF DIFFERENT VARIABLES WITHIN THE
SCOPE OF SCIENCE COURSE

Sibel MUTLU YILDIRIM

Kafkas University

Graduate School of Natural and Applied Sciences
Mathematics and Science Education Department

Supervisor: Assoc. Prof. Arzu KİRMAN BİLGİN

This study aims to examine fifth grade students' entrepreneurial skills, entrepreneurial culture and the relationship between the two characteristics in terms of different variables within the scope of science course. Within the scope of the aim of the research, in terms of gender, region of residence, science course grade point average, parental graduation, father being an entrepreneur, sibling order and being in an entrepreneurial environment variables; 1-How are the entrepreneurial skills of fifth grade students within the scope of science course? 2-How is the entrepreneurial culture of fifth grade students within the scope of the science course? 3-How is the relationship between entrepreneurship skills and entrepreneurship cultures of fifth grade students within the scope of science course? questions are sought to be answered. 100 fifth grade

students voluntarily participated in the study. The research was conducted with the relational survey method. Entrepreneurship skills test and entrepreneurial culture test were utilized to collect data in the study. The tests consist of open-ended questions. Qualitative data were obtained in the study and the data obtained were quantified. Within the scope of the first and second research question, Mann Whitney U-test was used for the variables with two groups (gender, region of residence, whether the father is an entrepreneur or not, being in an entrepreneurial environment) and Kruskal Wallis H-test was used for the variables with three groups (science course grade point average, parents' graduation, sibling order). Spearman Brown Rank Difference correlation coefficient was used to determine the relationship between entrepreneurial skills and entrepreneurial cultures in terms of the aforementioned variables. In the study, it was concluded that fifth grade students' science course-based entrepreneurship skills and entrepreneurship culture were low. Students' entrepreneurial culture and entrepreneurial skills were influenced by their gender and grade point average in science courses. Place of residence, parents' graduation status, whether the father was an entrepreneur or not, order of siblings and being in an entrepreneurial environment did not affect. It was concluded that there is a positive relationship between entrepreneurial skills and entrepreneurial culture. Based on the results of the research, science teachers can be recommended to organize learning environments by taking entrepreneurship skills and entrepreneurship culture indicators into consideration and to conduct activities by associating the cultural characteristics of the region where their students live with the science course outcomes.

Key Words: Entrepreneurship Skills, Entrepreneurship Culture, Science Lesson, Middle School Students

2024, 132 Pages

ÖNSÖZ

Yüksek lisans öğrenimim süresince danışmanlığımı yürüten bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan, her türlü sorunuma çeşitli çözüm önerileri sunan, desteklerini ve katkılarını esirgemeyen, bilgisiyle ve başarılarıyla örnek aldığım sevgili hocam Doç. Dr. Arzu KİRMAN BİLGİN'e sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Tezimle ilgili değerli görüş ve önerileri için kıymetli hocalarım Doç. Dr. Volkan GÖKSU ve Dr. Öğr. Üyesi Ayşe AY TAR'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Hayatımın her alanında olduğu gibi tez yazma sürecimde maddi manevi destek veren, yeri geldiğinde anne yeri geldiğinde baba olan, bu sürece benimle emeğini ve zamanını veren, göstermiş olduğu sabırdan dolayı takdir ettiğim canım eşim, Taner YILDIRIM'a varlığını hep yanımda hissettiğim için teşekkür ediyorum.

Bu süreçte dünyaya gözlerini açan biricik kızım Zeynep Sare YILDIRIM'a tezimi yazmama ve tamamlamama fırsat verdiğin için teşekkür ediyorum.

Beni her zaman destekleyen, dünya getiren aileme, anneme ve babama yanımda oldukları her an için çok teşekkür ediyorum.

Beni cesaretlendirerek daha iyi başarılar için teşvik eden hem arkadaşlarım hem meslektaşlarım olan Hidayet ÖZDEMİR ve Sevda MERMER'e teşekkürlerimi sunuyorum.

09.02.2024

Sibel MUTLU YILDIRIM

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	viii
TABLolar DİZİNİ	ix
KISALTMALAR DİZİNİ	xi
BÖLÜM 1	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Araştırmanın Amacı.....	11
1.2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	12
1.3. Araştırmanın Varsayımları.....	16
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	16
1.5. Tanımlar	16
BÖLÜM 2.....	18
2. LİTERATÜR TARAMASI	18
2.1. Girişimcilik Becerisi.....	18
2.2. Girişimcilik Kültürü.....	25
2.3. Fen Bilimleri Dersi Kapsamında Girişimcilik Becerisi ve Girişimcilik Kültürü Üzerine Yapılan Çalışmalar	29
2.4. Literatür Çalışmasının Sonucu	34
BÖLÜM 3	36
3. YÖNTEM	36
3.1. Araştırmanın Modeli.....	36
3.2. Araştırmanın Tasarlanması	37
3.3. Katılımcılar.....	38
3.4. Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi	39
3.4.1. Girişimcilik Becerisi Testi.....	40
3.4.1.1. GBT'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları.....	41
3.4.2. Girişimcilik Kültürü Testi	44
3.4.2.1. GKT'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları	45

3.5. Pilot Uygulama.....	46
3.6. Asıl uygulama.....	48
3.7. Veri Analizi	49
3.7.1. Birinci Araştırma Sorusu Kapsamında Elde Edilen Verilerin Analizi	50
3.7.2. İkinci Araştırma Sorusu Kapsamında Elde Edilen Verilerin Analizi	52
3.7.3. Üçüncü Araştırma Sorusu Kapsamında Elde Edilen Verilerin Analizi	54
3.8. Araştırmanın Niteliği ve Etik	56
BÖLÜM 4.....	59
4. BULGULAR	59
4.1. Birinci Araştırma Sorusu Kapsamında Elde Edilen Bulgular	59
4.2. İkinci Araştırma Sorusu Kapsamında Elde Edilen Bulgular.....	66
4.3. Üçüncü Araştırma Sorusu Kapsamında Elde Edilen Bulgular.....	70
BÖLÜM 5.....	77
5. TARTIŞMA	77
5.1. Araştırmanın Birinci Alt Araştırma Sorusuna Yönelik Tartışma	77
5.2. Araştırmanın İkinci Alt Araştırma Sorusuna Yönelik Tartışma	81
5.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Araştırma Sorusuna Yönelik Tartışma	85
BÖLÜM 6.....	88
6. SONUÇLAR.....	88
6.1. Birinci Alt Araştırma Sorusundan Elde Edilen Sonuçlar.....	88
6.2. İkinci Alt Araştırma Sorusundan Elde Edilen Sonuçlar	89
6.3. Üçüncü Alt Araştırma Sorusundan Elde Edilen Sonuçlar	90
7. ÖNERİLER.....	92
7.1. Araştırma Sonuçlarına dair Öneriler.....	92
7.2. Yapılacak Çalışmalara dair Öneriler	92
KAYNAKÇA.....	94
EKLER	113

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 3.1 : İş Akış Şeması.....	37
Şekil 4.1: Ö12'nin 14. Soru Kapsamında Tasarladığı Afiş.....	62
Şekil 4.2: Ö74'ün 14. Soru Kapsamında Tasarladığı Afiş.....	62
Şekil 4.3: Ö88'in 14. Soru Kapsamında Tasarladığı Afiş.....	63

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 2.1: Girişimcilik Becerisi ile İlgili Yapılan Çalışmalar	19
Tablo 2.2: Girişimcilik Kültürü ile İlgili Yapılan Çalışmalar.....	26
Tablo 2.3: Fen Bilimleri Dersi Kapsamında Girişimcilik Becerisi ve Girişimcilik Kültürü ile İlgili Yapılan Çalışmalar.....	30
Tablo 3.1: Araştırmaya Ait Çalışma Takvimi.....	38
Tablo 3.2: GBT Soruları ve Girişimcilik Göstergeleri	41
Tablo 3.3: GBT'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları	42
Tablo 3.4: GKT Soruları ve Girişimcilik Kültürü Göstergeleri.....	44
Tablo 3.5: GKT'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları.....	45
Tablo 3.6: Öğrencilere Yönlendirilen Demografik Bilgiler ve Kategorileri.....	47
Tablo 3.7: Araştırmanın Gerçekleştirildiği Katılımcıların Değişkenleri, Kategorileri ve Frekansları	49
Tablo 3.8: GBT'nin Her Bir Sorusuna Yönelik Elde Edilen Verilerin Analizi	50
Tablo 3.9: Öğrencilerden Elde Edilen GBT Puanlarının Değerlendirilmesi	52
Tablo 3.10: GKT'nin Her Bir Sorusuna Yönelik Elde Edilen Verilerin Analizi.....	53
Tablo 3.11: Öğrencilerden Elde Edilen GKT Puanlarının Değerlendirilmesi	54
Tablo 3.12: Değişkenlerin Kategorik Sınıflandırılması	55
Tablo 3.13: Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı Değerlerinin Yorumlanması	56
Tablo 4.1: GBT'den Elde Edilen Bulgular	59
Tablo 4.2: GBT Kapsamında Örnek Öğrenci İfadeleri	60
Tablo 4.3: Öğrencilerin Girişimcilik Becerilerini Kullanma Durumlarına Yönelik Elde Edilen Bulgular	64
Tablo 4.4: Öğrencilerin Girişimcilik Becerilerinin Farklı Değişkenlere Göre Mann Whitney U-testi Sonuçları	64
Tablo 4.5: Öğrencilerin Girişimcilik Becerilerinin Farklı Değişkenlere göre Kruskal Wallis H-testi Sonuçları.....	65
Tablo 4.6: GKT'den Elde Edilen Bulgular	66
Tablo 4.7: GKT Kapsamında Örnek Öğrenci İfadeleri	67
Tablo 4.8: Öğrencilerin Girişimcilik Kültürlerine Yönelik Elde Edilen Bulgular.....	68
Tablo 4.9: Öğrencilerin Girişimcilik Kültürlerinin Farklı Değişkenlere göre Mann	

Whitney U-testi Sonuçları	68
Tablo 4.10. Öğrencilerin Girişimcilik Kültürlerinin Farklı Değişkenlere göre Kruskal Wallis H-testi Sonuçları.....	69
Tablo 4.11: Girişimcilik Becerisi ile Girişimcilik Kültürü Arasındaki Korelasyona dair Elde Edilen Bulgular	70
Tablo 4.12: Girişimcilik Becerisi ile Girişimcilik Kültürü Arasındaki Korelasyonun Cinsiyet Değişkenine göre Nasıl Değiştiğine Yönelik Elde Edilen Bulgular	71
Tablo 4.13: Girişimcilik Becerisi ile Girişimcilik Kültürü Arasındaki Korelasyonun Yaşadığı Bölge Değişkenine göre Nasıl Değiştiğine Yönelik Elde Edilen Bulgular	71
Tablo 4.14: Girişimcilik Becerisi ile Girişimcilik Kültürü Arasındaki Korelasyonun Fen Bilimleri Dersi Karne Ortalaması Değişkenine göre Nasıl Değiştiğine Yönelik Elde Edilen Bulgular	72
Tablo 4.15: Girişimcilik Becerisi ile Girişimcilik Kültürü Arasındaki Korelasyonun Anne Mezuniyeti Değişkenine göre Nasıl Değiştiğine Yönelik Elde Edilen Bulgular ..	73
Tablo 4.16: Girişimcilik Becerisi ile Girişimcilik Kültürü Arasındaki Korelasyonun Baba Mezuniyeti Değişkenine göre Nasıl Değiştiğine Yönelik Elde Edilen Bulgular ...	74
Tablo 4.17: Girişimcilik Becerisi ile Girişimcilik Kültürü Arasındaki Korelasyonun Babanın Girişimci Olma Durumu Değişkenine göre Nasıl Değiştiğine Yönelik Elde Edilen Bulgular	75
Tablo 4.18: Girişimcilik Becerisi ile Girişimcilik Kültürü Arasındaki Korelasyonun Kardeş Sırası Değişkenine göre Nasıl Değiştiğine Yönelik Elde Edilen Bulgular.....	75
Tablo 4.19: Girişimcilik Becerisi ile Girişimcilik Kültürü Arasındaki Korelasyonun Girişimcilik Ortamında Bulunma Değişkenine göre Nasıl Değiştiğine Yönelik Elde Edilen Bulgular	76

KISALTMALAR DİZİNİ

MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
FBDÖP	: Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı
GBT	: Girişimcilik Becerisi Testi
GKT	: Girişimcilik Kültürü Testi
vd.	: ve diğerleri
f	: Frekans
%	: Yüzde

BÖLÜM 1

GİRİŞ

İçerisinde bulunduğumuz yirmi birinci yüzyıl becerileri; bilgi medya ve teknoloji, öğrenme ve yenilik, yaşam ve kariyer başlıkları altında toplanmaktadır (Kylonen, 2012). Bu becerilerden biri olan yaşam becerileri; öğrenmeye dayalı, kişilerin günlük hayatta karşılaştıkları sorunları çözmelerini sağlayacak davranış şekli olarak tanımlanmaktadır (Hartati & Gusaptono, 2010; Özmete, 2008; Prajapati, vd., 2017). Eğitim-öğretim yoluyla kazandırılmaya çalışılan bu beceriler, kişilerin bilgiyi kullanmalarını ve bilgiye ulaşmalarını sağlamaktadır. Bu beceriler, analitik düşünme, karar verme, iletişim, yaratıcı düşünme, takım çalışması gibi becerileri kapsamaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 2018a). Kişilerin kazanması beklenen yaşam becerilerinden biri de girişimcilik becerisidir.

Girişimcilik için kabul edilen tek bir tanım olmamakla birlikte bu beceriyle ilgili çeşitli açıklamalar bulunmaktadır (Diandra & Azmy, 2020; Gedeon, 2010). Girişimcilik yenilikçilik, yaratıcılık ve büyümeyle ilgili (Wilson, 2008), küçük bir işletme sahibi olmayı, lider olarak hareket etmeyi veya yeni bir şirket kurmayı içeren çok boyutlu bir kavramdır (Gedeon, 2010). Şentürk (2022)'e göre girişimcilik, kişilerin yaşadıkları problemleri belirleyebilmek, belirlenen bu problemlerden fırsatlar oluşturmak ve bu fırsatları ekonomik değere dönüştürüp kazanç elde etmektir. Girişimcilik, risk alma, başarılı olma isteği, problem çözme, özgüven, kararlılık, yenilik, fırsatları değerlendirme ve yaratıcılık gibi birçok özelliği barındıran çok boyutlu bir beceridir (Yurtseven, 2020). Girişimcilik, iş fırsatları oluşturma ve ekonomik kalkınma sağlama sürecidir (Barot, 2015). Girişimcilik süreci, fırsatların tanımlanması ve bu fırsatlardan yararlanılmasını içermektedir (Kuckertz vd., 2017). Girişimcilik, çaba harcayıp gerekli riskleri alarak kişisel tatmin, kazanç ve bağımsızlık elde etme sürecidir (Hisrich & Peters, 1998). Bu bağlamda girişimcilik fırsatların fark edilmesiyle başlayan yeni iş fikirlerinin oluşmasını ya da var olan işlerin geliştirilmesine imkân veren, ekonomik kazanç sağlanan bir süreçtir denilebilir.

Girişimcilik becerisine sahip olan kişi girişimci olarak tanımlanabilir. Girişimciler bölgelerde sınırlı miktarda olan iş imkânlarını artırdıkları için ekonomik olarak

ülkelerin kalkınmasına çok büyük katkı sağlamaktadırlar (Van Praag & Versloot, 2007). Başka bir deyişle, girişimcilik ekonomik büyüme için bir yapıtaş ve yeni iş imkânları, gelir kaynağı, yoksulluğun azaltılması ve zenginlik alanlarında önemli bir gösterge olarak görülmektedir (Romer, 1994). Bir girişimcilik faaliyetinin uzun ömürlü olması için bazı gerekliliklerden bahsedilebilir. Herhangi bir girişimin olumlu sonuçlanması ya da sürdürebilir olması için ortaya konulan hizmetin ya da ürünün diğerlerinden farklı olması, kişilerin yaşadığı herhangi bir sorunun çözümü olması veya diğer çözümlere göre daha etkili, kolay ulaşılır ya da ucuz olması son derece önemlidir (Yurtseven, 2020). Bireylerde girişimciliği etkileyen bazı sebeplerden bahsedilebilir.

Kişilerin aldıkları farklı eğitimler ve geçmişten getirdikleri yaşantıları girişimciliklerini etkilemektedir (Diandra & Azmy, 2020). Bireylerde girişimciliği olumlu ya da olumsuz yönde etkileyen birçok farklı etken bulunmaktadır. Daha önceden bir girişimcilik deneyiminde bulunulması, risklerin analiz edilebilmesi ve dış çevre girişimcilik niyeti üzerinde olumlu bir etki ortaya çıkarmıştır (Khuong vd., 2016). Finansal açıdan yeterlilikle birlikte motivasyon da kişilerin girişimcilik eğilimlerini olumlu yönde etkilemektedir (Raza vd., 2018). Kişilerin girişimci faaliyetler için en büyük motivasyon kaynağı bağımsızlık arzusu, kendi becerini yeteneklerini kullanma ve kendini gerçekleştirme isteği şeklinde sıralanmaktadır (Godany vd., 2021). Girişimciliğin motivasyon kaynaklarında cinsiyetler arasında farklılıklar görülmektedir. Kadın girişimciler erkek girişimcilere oranla çocuklarını erkeklerden daha fazla motive edici bir faktör olarak görmekte ve daha fazla bağımsız olma isteğine sahiptir (Kirkwood, 2009). Bazı zorunluluklar, yeni bir iş ortaya çıkarma isteği, yoksulluk, kişisel bilgi ve deneyimler kişileri girişimciliklerini etkilemektedir (Kah vd., 2022). Ancak tüm bu özelliklerle birlikte kişilerin girişimciliklerini engelleyecek bazı faktörlerden de söz etmek mümkündür.

Kişilerin girişimciliğini engelleyen faktörler teknolojik alanda yetersizlik, ekonomik belirsizlikler, sermaye yetersizliği, bürokratik işlemlerin çokluğu, uzman personel eksikliği şeklinde sıralanabilir (Demirdöğen, 1996, s.13). Kişilere gerekli fırsatların tanınması, dini ve etnik normlar girişimciliği etkilemektedir (Kah vd., 2022). Aile ortamı, kişinin duygu ve düşünceleri, risk alma eğilimi ve motivasyonu girişimcilik niyetini önemli ölçüde etkilemektedir (Herdjiono vd., 2017). Girişimci özellikler kişiler motive ve teşvik edildiğinde ortaya çıkabilmektedir. Kişilerde bir

girişimci tutumun var olması durumunda bile, girişimciliğe teşvik etmedeki eksiklikler, insanların girişimci davranışlarını eyleme dökme isteklerini sınırlamaktadır (Beugelsdijk, 2007). Bu gibi nedenlerin yanında kişisel bazı özellikler ve kişilerin yaşadığı toplum ile ailelerinden aldıkları kültür de girişimciliği etkilemektedir (Güler vd., 2016). Bütün bunlarla birlikte kişilerin var olan girişimcilik becerileri (Shabbir & Kassim, 2019) ve girişimcilik kültürü kişilerin girişimci olmalarını olumlu yönde etkileyen temel faktörler arasındadır (Akpör-Robaro, 2012).

Kültürü; inançlar, dil, yaşanılan ortam, benzer geçim kaynakları, gelenek ve görenekleri de kapsayan bir kavram olarak tanımlamak mümkündür. Bu nedenle tanımlandığı şekliyle kültürlerin kişilerin davranışlarını etkilemesi beklenmektedir (Foreman-Peck & Zhou, 2013). Bu davranışlardan biri de girişimci davranma şekli olduğu söylenebilir. Girişimcilik kültürü kişilerde girişimcilik bilincinin oluşturulup gelişmesine ortam hazırlamaktadır (İraz, 2010, s.163). Girişimcilik kültürü istihdam ve yeni iş imkânlarının ortaya çıkarılması için önem arz edebilir.

Ekonomik büyüme oranı fazla olan ve daha yenilikçi olan bölgeler girişimci bir kültüre sahiptir (Beugelsdijk, 2007). Girişimcilik kültürü kuşaklar arasında etkileşim yoluyla aktarılmış, sonraki nesiller de fırsatları görerek ve var olan fırsatları değerlendirerek devam ettirmişlerdir (Cruz vd., 2012). Herhangi bir girişime girmek kadar bu girişimi devam ettirebilmek ve girişimin kalıcılığını sağlamak oldukça önemlidir. Girişimcilik kültürü, kalıcı girişimcilik için önemli bir kaynaktır (Fritsch & Wyrwich, 2017).

Girişimcilik kültürünün oluşturulması için hem aile hem de okullarda verilen eğitimlerin oldukça önemli olduğu söylenebilir. Girişimcilik kültürü oluşturma stratejileri, eğitim-öğretim süreciyle mümkün olabilir (Afriyie & Boohene, 2014; Gibb, 1999). Bu nedenle girişimcilik becerisinin kişilere kazandırılmasına küçük yaşlarda başlanmalıdır (Adeyemo, 2009). Ülkemizde girişimcilik ilkokuldan başlayarak her öğretim kademesinde, farklı disiplinlerde öğrencilere beceri olarak kazandırılmaya çalışılmaktadır. Dünya üzerindeki birçok ülkede işsizlik oranlarındaki artışlarla girişimciliğin işsizliğe çare olarak görölmesinin girişimcilik kavramının önemini artırdığı ve ülkelerin eğitim sistemlerinde girişimcilik kavramına yer vermelerine sebep olduğu söylenebilir.

Girişimcilik eğitimi, en basit haliyle tanımlandığında bireylere yeni bir işletme kurmaya ilişkin verilen eğitimidir (Linan vd., 2008, s.46). Girişimcilik eğitimleri girişimcilik becerisinin kazandırılması ve kişilerin girişimciliğinin teşvik edilmesi açısından oldukça önemlidir. Girişimcilik eğitimi öğrencileri meslekler hakkında bilgilendirme ve hangi mesleğin kendilerine en uygun meslek olacağını belirlemeleri hakkında fırsatlar sunar (Von Graevenitz vd., 2010). Girişimcilik eğitimleri kişilerin girişimcilik becerilerinin ve kariyer bilincinin oluşturulması açısından da oldukça önemlidir. Öğrencilere verilen girişimcilik eğitimleri öğrencilerin kendi yeteneklerini değerlendirmeleri için öz değerlendirme imkânı verir ve girişimcilik becerilerini geliştirir (Von Graevenitz vd., 2010).

Girişimcilik eğitimi bireylere fırsatların tanınması, bir iş girişimi başlatılması, herhangi bir kavramın ticarileştirilmesi ve riskler karşısında kaynakların yönetilebilmesi eğitimlerini içeren bir süreçtir (Jones & English, 2004). Girişimcilik eğitimi örgün eğitimde zorunlu derslerle, seçmeli derslerle, dersler içerisindeki etkinliklerle; okullar haricinde de bazı kurslarla verilmeye çalışılmaktadır. Girişimcilik eğitimiyle öğrencilere girişimcilik becerisi kazandırılması, öğrencilerin girişimcilikle ilgili bilgilendirilmesi ve öğrencilerin cesaretlendirilmesi amaçlanabilir. Girişimcilik eğitimi girişimcilerin gerekli finansmanı sağlama, iş kurma ve kurulan işi sürdürme aşamalarına yönelik bilgi ve becerilerini geliştirmek amacıyla düzenlenir (Bakırcı, 2022). Girişimcilik eğitimiyle amaçlanan kişilerde gizli kalmış girişimcilik yeteneklerinin ortaya çıkarılması ve farkındalık oluşturulmasıdır (Çolakoğlu & Çolakoğlu, 2016). Girişimcilik eğitimiyle bireylerin var olan kaynaklarının verimli kullanılabilmesini sağlamak amaçlanır (Bozkurt Çetinkaya & Alparslan, 2013). Girişimcilik eğitimi beceri geliştirmenin amaçlandığı bir süreç olarak tanımlanabilir. Bu nedenle girişimcilik eğitiminin uygulanmasında farklı yöntem ve teknikler kullanılabilir. Girişimcilik eğitimlerinin uygulanması sürecinde kişilerin bireysel farklılıklarına dikkat edilerek kişilerden eğitim süresince aktif olmaları beklenebilir.

Girişimcilik dersleri geleneksel yönetim derslerinden farklı şekillerde öğretilmelidir (Ronstadt vd., 1988). Öğrencilerin girişimcilik becerilerinin geliştirilebilmesi için ders içerisinde ve ders dışında etkinliklerden yararlanılabilir. Sınıf içi etkinliklerde proje

tabanlı öğrenmeye yer vermek, grup çalışmaları yaptırmak, deneyler tasarlarmalarına imkan vermenin yanında; ders dışı etkinlikler kapsamında iş yeri ziyaretleri, müze gezileri ve doğa gezileri düzenleyerek girişimcilik becerisinin kazandırılmasına katkı sağlanabilir (Deveci & Çepni, 2017). Ayrıca bunların yanında misafir konuşmacıların ve sınıf tartışmalarının artırılması da önem arz etmektedir (Solomon, 2007). Derslerin bu bağlamda uygulanabilirliği için girişimcilik becerilerinin öğrencilere kazandırılması bakımından ilgili derslerin öğretim programlarının beceri kazandırmaya yönelik uygulamalar içermesi önemlidir.

Ülkemizde girişimcilik becerisi ilkokulda hayat bilgisi dersi ve ilerleyen kademelerde, fen bilimleri, sosyal bilgiler, matematik, Türkçe dersleriyle disiplinler arası beceri olarak kazandırılmaya çalışıldığı söylenebilir. Girişimcilik becerileri ortaokulda daha çok fen bilimleri ve sosyal bilgiler dersleriyle kazandırılmaya çalışılmaktadır. Sosyal bilgiler dersi öğretim programında beceriler kısmında girişimciliğe yer verilerek ders kapsamında öğrencilerin girişimcilik becerisi kazanması amaçlanmıştır (MEB, 2018b). Gömleksiz ve Kan'a (2009) göre sosyal bilgiler dersi öğretim programı öğrencilere girişimcilik becerisi kazandırmak için yeterlidir. Ayrıca ortaokul öğrencilerinin sosyal bilimler dersi tabanlı girişimcilik becerileri yüksektir (Eroğlu & Deveci, 2021).

Girişimcilik becerisinin kazandırılmaya çalışıldığı bir diğer ders de fen bilimleri dersidir. Fen bilimleri dersinin de doğası gereği, girişimcilik becerisinin öğrencilere kazandırılması ve öğrencilerde girişimcilik kültürünün oluşturulması için oldukça uygun bir ders olduğu söylenebilir. Bu bağlamda, fen bilimleri dersinde öğretim programında girişimcilik becerisinin kazandırılması bakımından seneler içerisinde değişiklikler yapıldığından söz edilebilir. Ülkemizde 2005 yılında uygulanmaya başlanan Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı (FBDÖP) öğrencilerin araştıran, sorgulayan bireyler olarak yetiştirilmesini öngörmesiyle birlikte yapılandırmacı kuramın benimsendiği görülmektedir (MEB, 2005). Yapılandırmacı kurama göre, öğrencilerden süreç içerisinde aktif olmaları, yaparak-yaşayarak öğrenmeleri, eleştirel ve yaratıcı düşünmeleri, okul ortamında öğrendikleri bilgileri günlük hayatlarına transfer edebilmeleri, sorgulamaları ve problem çözmeleri beklenmektedir. Öğretim programında yapılandırmacı kuramın benimsenmeye başlamasıyla birlikte doğrudan girişimcilik kavramına yer verilme de artık girişimciliğin temellerinin oluşturulmaya başlandığı düşünülebilir. Çünkü girişimcilik eğitimi için yapılandırmacılık teoride bir

temel oluşturabilir (Löbler, 2006). Ayrıca yaparak-yaşayarak öğrenme yaklaşımıyla planlanan öğrenme ortamları, öğrencilere girişimci özellikleri kazandırmada daha fazla fayda sağlamaktadır (Deveci & Çepni, 2014).

Girişimcilik becerisinin kazandırılması noktasında, kişilerin araştıran-sorgulayan, problem çözebilen, iş birliği kurabilen, kendine güvenen, karar verme yeteneği gelişmiş fen okuryazarı bireyler olarak yetiştirilmesi amaçlayan FBDÖP uygulanmaya başlanmıştır (MEB, 2013). Bu programda ayrıca bireylerin yaratıcı ve analitik düşünerek günlük hayatta karşılaştıkları sorunların üstesinden gelebilmeleri beklenmektedir. Bu nedenle programın içeriğinde yapılan ve gerekli olan bazı değişiklikler sonucu programa yaşam becerileri kısmı ilave edilmiş ve öğrencilere kazandırılması planlanan yaşam becerileri kısmında da ilk defa girişimcilik kavramına yer verilmiştir (MEB, 2013).

FBDÖP araştırma-sorgulama tekniğinin kullanılması, öğrencilerin süreç içerisinde aktif olmalarının beklenmesi girişimcilik becerisinin kazandırılması için uygun ortam sağlayabilir. Göksu ve Güneş'e (2019) göre araştırma ve sorgulamaya dayalı teknikler öğretmen adaylarının başarılarını artırmada etkili olmuştur. Girişimcilik konusunda bir diğer güncelleme ise 2018 yılında yapılmıştır (MEB, 2018a). FBDÖP da girişimciliğe sık yer verilmesi girişimcilik becerisinin kazandırılmasına vurgu yapıldığını göstermektedir. Programın yetkinlikler kısmında '*İnisiyatif Alma ve Girişimcilik*' başlığıyla kişilerden düşündükleri şeyleri gündelik hayta uygulamaları, sadece toplumsal hayatta ve ev hayatında değil iş hayatları için özgün fikirler oluşturmalarını, iş hayatlarında fırsatları yakalamaları için temel oluşturma bilinci kazandırılmaya çalışılmakta; programın sıralanan özel amaçları kısmında '*Kariyer Bilinci ve Girişimcilik*' kısmıyla öğrencilerin meslekleri tanımaları ve girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi, '*Fen Mühendislik ve Girişimcilik Uygulamaları*' kısmıyla öğrencilerin girişimcilik uygulamalarını mühendislik becerileriyle birlikte kullanabilmeleri beklenmektedir (MEB, 2018a). Önceki yıllarda uygulanan öğretim programlarıyla karşılaştırıldığında 2018 yılı FBDÖP da girişimcilik becerisinin daha çok ön planda olduğu söylenebilir. Öğretim programlarının yenilenmesi, ders içeriğindeki etkinlikler, derslerde kullanılan yöntem-teknikler, uygulamalar girişimcilik kavramının öğrencilere kazandırılması için yeterli olmayabilir. Çünkü girişimcilik eğitimi bir beceri kazandırma süreci olarak düşünülmelidir. Bu sürecin de ders içi ve ders dışı etkinliklerle

desteklenmesi önemlidir. Ders dışında planlanan etkinlikler girişimcilik becerisinin kazandırılmasına ders içi etkinliklere oranla daha fazla katkı sağlayabilir. Çünkü oluşturulan okul dışı öğrenme ortamlarında öğrencilere verilen görev ve sorumluluklar öğrencilerin girişimcilik becerilerini artırmaktadır (Bayram & Çelik, 2022). Ayrıca okul dışı öğrenme ortamları öğrencilerin girişimcilik becerilerinin arttırmanın yanı sıra; öğretmenlere duyulan güvenin ve öğrencilerin risk alma eğilimlerinin artmasını sağlamıştır (Karakılıçık & Uçar, 2022). Bu nedenle, girişimcilik uygulamaları okul içerisinde sağlanan eğitim faaliyetleriyle birlikte okul dışarısında planlanacak olan etkinliklerle desteklenmelidir. Öğrencilerin girişimcilik etkinlikleri ve eğitimleriyle küçük yaşlardan itibaren tanışmaya başlamasının hem girişimcilik becerisinin kazandırılması hem de öğrencilerde bu kültürün oluşturulması bakımından önemli olduğu düşünülebilir. Girişimcilik becerisine ve girişimcilik kültürüne sahip bireylerin yetiştirilmesi için bu eğitimlerin küçük yaşlarda başlaması gerektiği söylenebilir.

Fen bilimleri dersi girişimcilik becerini kazandırmada öğrencilerin öğrendiği bilgileri günlük hayata aktarmasını sağladığı için diğer derslere göre daha farklı konumda bulunabilir (Bakırcı, 2022). Ortaokul öğrencilerinde fen bilimleri dersi tabanlı girişimcilik eğilimleri araştırmalarında öğrencilerin fen bilimleri dersi tabanlı girişimcilik eğilimleri yüksek olduğu görülmüştür (Deveci, 2018; Ortaakarsu & Şendil, 2019). Fen bilimleri dersinde girişimcilik becerisinin kazandırılması amacıyla çeşitli yöntem tekniklerin kullanılması önerilebilir. Çünkü derslerde kullanılacak olan farklılaştırılmış öğretim teknikleri öğrencilerin girişimcilik becerisini artırmaktadır (Avcı vd., 2022). Çocukluk dönemi öğrencilere verilen girişimcilik eğitimi öğrencilerin girişimcilik becerilerini geliştirmiştir (Huber vd., 2014). Girişimcilik eğitimleriyle birlikte geliştirilen girişimcilik becerisi öğrencilerin öz yeterlilik becerisidir (Hassi, 2016). Ayrıca ilkokullarda uygulanan girişimcilik eğitimlerinde öğrencilerin not kaygısı bulunmaması önemlidir. Çünkü başarı odaklı olmayan eğitimler girişimciliğe daha fazla katkı sağlamaktadır (Brüne & Lutz, 2020). Girişimcilik becerisinin kazandırılmaya çalışılmasına ortaöğretimde de devam edilmektedir. Öğretmenlerin genellikle öğrencilerin var olan tutumlarını ve inançlarını şekillendirdikleri kabul edilir. Bu, yaşam tarzı oluşturma ve kariyer seçimi olarak düşünüldüğünde girişimcilik için de aynı şekildedir (Kuehn, 2008). Girişimcilik becerisini kazandıracak öğretmenlerin öncelikle bu eğitimi almış ve bu beceriyi kavramış öğretmenler olması önemlidir. Öğretmenlerin

mesleğe başlamadan önce aldıkları girişimcilik eğitimi, temel eğitimden lise eğitimine kadar öğretmenler tarafından verilen girişimcilik eğitimini belirleyen temel faktördür (Ruskovaara & Pihkala, 2015). Bu nedenle fen bilimleri öğretmenlerinin mesleğe başlamadan önce girişimcilik becerilerini kazanmış olmalarının öneminden bahsedilebilir. Çünkü ülkemizde uygulanan FBDÖP’nda girişimcilik uygulamalarına çokça yer verildiği dikkat çekmektedir (MEB, 2018a).

FBDÖP’nda *Fen Mühendislik ve Girişimcilik Uygulamaları* kısmında öğrencilerin tasarladıkları mühendislik ürünlerini pazarlamaları ve tanıtım aracı oluşturmaları beklenmektedir (MEB, 2018a). Bu beklenti ortaokul öğrencileri fen bilimleri dersi girişimcilik göstergelerinden ürünü pazarlar kazanımıyla ilişkili olduğu için girişimcilik becerisine vurgu yapılabilir (Kirman Bilgin, 2019, s.16). Öğretim programında girişimcilik becerisine yer verilmesiyle birlikte öğrencilere bu beceri fen bilimleri dersiyle kazandırılmaya çalışıldığı söylenebilir.

Mevcut araştırmanın ortaokulun giriş kademesi olan beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik becerilerinde ve girişimcilik kültürlerinde var olan durumun tespit edilmesinin ilgili alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Var olan durumun tespit edilmesinin daha sonra yapılması planlanan diğer araştırmalara ışık tutması beklenmektedir. Ayrıca bu araştırmanın fen bilimleri öğretmenlerine ders içi ve ders dışı etkinlikler planlamada yol göstereceği düşünülmektedir. Öğretim programını geliştirenlere program yazarken var olan eksikliklere göre hareket etmelerine imkan sağlayacağı düşünülmektedir. Akademisyenlere; öğretmen yetiştirme sürecinde, okul müdürlerine; okul içi ve okul dışı girişimciliğin geliştirilmesi adına etkinlikler planlanmasında, eğitim yöneticilerine öğrencilerin girişimcilik kültürü ve girişimcilik becerileri hakkında bilgi vereceği ve yol göstereceği düşünülmektedir. Bunlara ek olarak, girişimcilik eğitime yönelik örnek ders planlarının veya etkinliklerinin sunulabilmesi için öğrencilerin mevcut girişimcilik becerilerinin ve girişimcilik kültürlerinin belirlenmesi önemlidir. Çünkü öğretmenler mevcut durum hakkında bilgi sahibi olduklarında öğrencilerin ders planları ile ders içi ve ders dışı etkinliklerini planlarken bu durumu göz önünde bulunduracak girişimcilik becerilerinde ve kültürlerinde eksiklik varsa eksiklikleri gidermeye yönelik, eksiklik yoksa girişimcilik becerilerini ve kültürlerini daha da geliştirmeye yönelik planlar hazırlayacaklardır. Bu doğrultuda mevcut araştırma ortaokul öğrencilerinin girişimcilik becerilerinin ve

girişimcilik kültürlerinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Fen bilimleri dersi kapsamında ortaokul ğrencilerinin girişimcilik becerileriyle ilgili gerçekleştirilen çeşitli çalışmalar mevcuttur. Deveci vd. (2015) tarafından yapılan bir çalışmada, yedinci sınıf öğrencileriyle fen bilgisi tabanlı girişimcilik eēitimi modüllerinin geliştirilmesi ve deēerlendirilmesi amacıyla gerekleřtirdiēi çalışmada öğrencilerin yaşıtlarına göre girişimci fikirler ortaya koyduēu sonucuna varmıştır.

Deveci (2018a) ortaokul ğrencileriyle Fen Tabanlı Girişimcilik leēi kullanarak gerekleřtirdiēi çalışmasında beşinci ve altıncı sınıf ğrencilerinin yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerine göre, not ortalaması yüksek olanlar düşük olan öğrencilere göre girişimcilik becerisi eēilimlerinin daha yüksek olduēu, araştırma sonucuna göre öğrencilerin girişimcilik becerisi eēilimleri cinsiyet deēiřkenine göre farklılık oluşturmamıştır. Bektaş ve Vurgun (2019) altıncı sınıf ğrencilerinin fen bilimleri dersine yönelik girişimcilik beceri düzeylerinin belirlenmesi amacıyla gerekleřtirdiēi çalışmada, öğrencilerin girişimcilik becerisi düzeylerinin yüksek olduēu, Avcı (2018)'ya göre fen bilimleri dersinde uygulanan farklılaştırılmış ēretim tekniklerinin öğrencilerin girişimcilik becerilerini artırmıştır. Gürbüz ve Aydın (2023) beşinci sınıf ğrencilerinin girişimcilik destekli fen bilimleri dersini ilgi çekici ve eēlenceli buldukları, Kurt ve Bayar (2019) ortaokul altı, yedi ve sekizinci sınıf ğrencilerinin fen bilimleri dersi tabanlı girişimciliklerinin cinsiyete dayalı anlamlı bir fark oluřturmadıēını ancak anne babanın eēitim düzeyi arttıkça öğrencilerin girişimciliklerinin arttıēı sonucuna ulaşmıştır. Schoon ve Duckworth (2012) cinsiyet deēiřkenine göre öğrencilerin girişimcilikleri arasında farklılıklar olduēu, erkek öğrencilerin girişimciliklerini babanın girişimci olmasının etkilediēi, Hassi (2016) altıncı sınıf öğrencileriyle gerekleřtirdiēi çalışmada öğrencilerin cinsiyetlerinin ve babalarının girişimci olmalarının öğrencilerin girişimcilikleri üzerinde etkisi olmadıēı sonucuna ulaşmıştır. Girişimcilik becerisi ile ilgili ortaokul öğrencileriyle gerçekleştirilen fen bilimleri dersi not ortalaması (Deveci, 2018a), cinsiyet (Deveci, 2018a; Hassi, 2016; Kurt & Bayar 2019; Schoon & Duckworth, 2012), anne-babanın eēitim düzeyi (Kurt & Bayar, 2019) ve babanın girişimci olup olmaması (Hassi, 2016; Schoon & Duckworth, 2012) deēiřkenlerine yönelik çalışmalar olduēu görülmektedir. Gerçekleştirilen bu çalışmalarda Deveci (2018a) beş, altı, yedi ve sekizinci sınıf öğrencilerini, Kurt ve Bayar (2019) altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerini,

Schoon ve Duckworth (2012) ortaokul öğrencilerini, Hassi (2016) altıncı sınıf öğrencilerini örneklem olarak kullanmışlardır. Bu çalışmalarda fen bilimleri not ortalaması yüksek olan öğrencilerin girişimcilik becerisi eğilimlerinin de yüksek olduğu (Deveci, 2018a), cinsiyetin girişimcilik becerisini etkilemediği (Deveci, 2018a; Hassi, 2016; Kurt & Bayar, 2019), cinsiyet değişkenine göre farklılıklar olduğu (Schoon & Duckworth 2012), anne babanın eğitim seviyesi arttıkça öğrencilerin girişimciliklerinin arttığı (Kurt & Bayar, 2019) babalarının girişimci olup olmamasının öğrencilerin girişimciliklerini etkilemediği (Hassi, 2016) sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu çalışmalar incelendiğinde, girişimcilik becerisinin farklı değişkenler açısından incelendiği çalışmaların artırılması gerektiği düşünülmektedir. Girişimcilik becerileriyle ilgili ortaokul öğrencileriyle gerçekleştirilen çalışmalar, özellikle ortaokulun giriş basamağı olan beşinci sınıf öğrencileriyle girişimcilik becerilerin geliştirilmesi anlamında mevcut durumun tespit edilmesine imkân veren daha fazla çalışmanın yapılması gerektiğine işaret etmektedir.

Girişimcilik kültürü alanında çeşitli amaçlarla çalışmalar yürütülmüş ve çeşitli sonuçlar elde edilmiştir. Jardim ve diğerleri (2023) dördüncü sınıf öğrencileriyle sosyal becerilerini geliştirmek için uygulanan program sonucunda programa katılan öğrencilerin girişimcilik kültürlerinin gelişmiştir. Mungai ve Ogot (2012) farklı etnik faktörlerin girişimciliğe cinsiyet katılımını nasıl etkilediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirdiği çalışmada cinsiyetin kişilerin girişimcilik kültürlerini etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Alpay ve Çatı (2021)'ya göre üniversite öğrencilerinin kültürel özellikleri öğrencilerin girişimciliklerini etkilemektedir.

Girişimcilik kültürü ile ilgili gerçekleştirilen çalışmalar uygulanan eğitim programının girişimcilik kültürüne etkisinin incelenmesi (Jardim vd., 2023), farklı etnik kültürlerin girişimciliğe katılımına cinsiyetin etkisini incelemek (Mungai & Ogot, 2012), kültürel özelliklerin öğrencilerin girişimciliklerine etkisinin incelenmesi (Alpay & Çatı, 2021) amaçlarıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmalarda çalışma grupları olarak ilkokul öğrencileri (Jardim vd., 2023), girişimciler (Mungai & Ogot, 2012) ve üniversite öğrencileri (Alpay & Çatı, 2021) tercih edilmiştir. Araştırmaların sonucunda kültürün girişimciliği etkilediği (Alpay & Çatı, 2021), uygulanan eğitim programının girişimcilik kültürü oluşturmada etkili olduğu (Jardim vd., 2023) ve cinsiyetin girişimcilik kültürünü etkilemediği (Mungai & Ogot, 2012) sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu çalışmalar

incelendiğinde, girişimcilik kültürünün belirlenmesi için ortaokul öğrencilerinin mevcut durumlarının tespiti anlamında daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulduğu söylenebilir.

Ortaokul öğrencilerinin girişimcilik becerisi ve kültürlerinin tespitinin fen bilimleri öğretmenlerinin ders tasarımlarını şekillendirmelerine yardımcı olacağı düşünülmektedir. İlgili literatürde ortaokul öğrencilerinin ele alınan ders ve bir iş fikir kapsamında girişimcilik becerilerinin ve kültürlerinin nasıl olduğuna yönelik fikir verilmesine ihtiyaç olduğu söylenebilir. Gerçekleştirilen çalışmalar kapsamında bu araştırma ortaokulun ilk kademesi olan beşinci sınıf öğrencilerinin fen bilimleri dersi kapsamında canlılar ve hayat ünitesi turşuculuk iş fikri kullanılarak; girişimcilik becerilerinin, girişimcilik kültürlerinin ve iki özellik arasındaki ilişkinin cinsiyet, yaşadığı yer, fen bilimleri dersi karne ortalaması, anne-babanın mezuniyet durumları, babanın girişimci olup olmaması, daha önce girişimcilik ortamında bulunup bulunmaması değişkenleri açısından incelemek amacıyla gerçekleştirilmesi planlanarak ilgili literatüre katlı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik becerilerinin, kültürlerinin ve iki özellik arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmaktadır.

1. Fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerin girişimcilik becerileri cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi not ortalaması, anne-baba mezuniyeti, babanın girişimci olup olmaması, kardeş sırası ve girişimcilik ortamında bulunma değişkenleri açısından nasıldır?
2. Fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerin girişimcilik kültürleri cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi not ortalaması, anne-baba mezuniyeti, babanın girişimci olup olmaması, kardeş sırası ve girişimcilik ortamında bulunma değişkenleri açısından nasıldır?
3. Fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerin girişimcilik becerileri ile girişimcilik kültürleri arasındaki ilişki cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi not ortalaması, anne-baba mezuniyeti, babanın girişimci olup olmaması, kardeş sırası ve girişimcilik ortamında bulunma değişkenlerine göre nasıldır?

1.2. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Girişimcilik, ülkelerin ekonomik olarak büyümesinde önemli bir faktör olarak kabul edilmektedir (Hatt, 2018). Çağımız dünya ülkeleriyle ekonomik rekabet ortamına girebilmek ve çağın gerekliliklerine yanıt verebilmek için girişimcilik berisinin bireylere kazandırılmasının öneminden bahsedilebilir. Çünkü girişimcilik, ekonomik gelişmişlik ve refah düzeyini artıran bir ögedir (Çöğür, 2016). Girişimcilik istihdam ve yenilikçiliği teşvik ettiği için sürdürülebilir bir kalkınma ve ekonomik büyümeye katkı sağlamaktadır (Meyer & De Jongh, 2018). Bu bağlamda girişimcilik eğitiminin öneminden bahsedilebilir. Çünkü öğrencilere verilen girişimcilik eğitimleri öğrencilerin girişimcilik niyetlerini olumlu yönde etkilediği görülmektedir (Hoang vd., 2020). Kişilerde girişimcilik eğilimini etkileyen bir faktör de girişimcilik becerisidir (Linan, 2008). Girişimcilik becerisini kazanmış olan kişilerin daha girişimci olduklarını söylemek mümkündür. Bu nedenle öğrencilere girişimcilik becerilerinin eğitim öğretim faaliyetleriyle kazandırılmasının oldukça önemli olduğu söylenebilir.

Bireylerin girişimciliklerini etkileyen diğer bir faktör olarak da girişimcilik kültüründen bahsedilebilir (Aytaç ve İlhan, 2007). Kültür içinde yaşadığımız toplumun barındırdığı ve kuşaktan kuşağa aktararak devam eden değerler olarak tanımlanabilir. Toplumun konuştuğu dili, gelenekleri, görenekleri, adetleri barındıran çok kapsamlı bir yapıyı içermektedir. Girişimcilik kültürünün de toplumun temelini oluşturan aile kurumunda oluşturulmaya başlandığı söylenebilir. Aile işletmelerinde oluşturulan girişimcilik kültürü işletmelerde yönetimi, yenilenmeyi ve işin sürdürebilirliğini olumlu yönde etkilemektedir (Al Rawaf & Alfalih, 2023). Kültür toplumlar da kişilere sunulacak olan girişimcilik eğitimini ve kişilerin girişimcilik eğilimlerini etkilemektedir (Al-Lawati vd., 2022). Bu bağlamda girişimcilik kültürüyle ilgili çalışmalara daha fazla önem verilmesi gerekliliğinden bahsedilebilir. Girişimcilik kültürü ile ilgili çalışmalar gelişmekte olan ülkelere oranla gelişmiş olan ülkelerde daha fazladır (Al-Lawati vd., 2022). Ekonomik olarak gelişmiş ülkelerin eğitim sistemleri incelendiğinde girişimcilik kavramına çok öncelerden yer vermeye başladıkları söylenebilir. Girişimcilik eğitimin farklı kademelerinde farklı disiplin ve konularda öğrencilere verilmelidir (Jones & Iredale, 2010).

Girişimcilik becerisi küçük yaşlarda geliştirilebilecek bir beceridir (Benli & Cerev,

2018). FBDÖP incelendiğinde girişimcilik becerisine ‘Yetkinlikler, Özel Amaçlar ve Alana Özgü Beceriler’ kısmında sıklıkla yer verilmiştir (MEB, 2018a). Öğrencilerin fen bilimleri dersiyle mühendislik becerilerini kullandıkları etkinliklere girişimcilik becerilerinin bütünleştirilmesine çalışıldığı söylenebilir. Bunlar da fen bilimleri dersinin girişimcilik becerisinin kazandırılmasında ne kadar önemli bir yere sahip olduğunu göstermektedir. Girişimcilik becerisinin hayatın içerisinde bir beceri olduğu söylenebilir. Fen bilimleri dersi kişilerin hayata hazır olmalarını amaçlayan bir derstir (MEB, 2018a). Girişimcilik becerisinin kazandırılmasında fen bilimleri dersi oldukça önemlidir. Fen bilimleri dersi beşinci sınıf kazanımlarından bazılarını şunlardır:

- *F.5.1.2.2. Ay’da canlıların yaşayabileceğine yönelik ürettiği fikirleri tartışır.*
- *F.5.1.1.2. Güneş’in büyüklüğünü Dünya’nın büyüklüğüyle karşılaştıracak şekilde model hazırlar.*
- *F.5.1.2.2. Ay’da canlıların yaşayabileceğine yönelik ürettiği fikirleri tartışır.*
- *F.5.1.4.1. Güneş, Dünya ve Ay’ın birbirlerine göre hareketlerini temsil eden bir model hazırlar.*
- *F.5.3.1.2. Basit araç gereçler kullanarak bir dinamometre modeli tasarlar.*
- *F.5.3.2.3. Günlük yaşamda sürtünmeyi artırma veya azaltmaya yönelik yeni fikirler üretir.*
- *F.5.4.4.2. Günlük yaşamdan örnekleri genleşme ve büzülme olayları ile ilişkilendirir.*
- *F.5.6.2.2. Yakın çevresindeki veya ülkemizdeki bir çevre sorununun çözümüne ilişkin öneriler sunar. (MEB, 2018a, s. 25-31).*

Verilen kazanımlar incelendiğinde yenilikçilik ve yaratıcılık gibi kavramlarla ilişkili olduğu; bu nedenle girişimcilik becerisine vurgu yapıldığı söylenebilir. Çünkü girişimci kişiler yenilikçi (Herron, 1992; Hisrich vd., 2005; Hitt, vd., 2005; Marangoz, 2012) ve yaratıcı (Ogundele, 2007; Gibb, 1987; Hewison & Badger, 2006; Hitt vd., 2005; Marangoz, 2012) kişilerdir. Fen bilimleri dersinde öğrencilere verilmeye çalışılan girişimcilik becerisi eğitimleri hem öğrencilerin girişimcilik becerisi hem girişimcilik kültürü kazanmış bireyler olarak yetişmesini sağlayacak ayrıca yetişen bu girişimci bireylerin ülke ekonomisine de katkı sağlayacağı söylenebilir.

Ortaokul düzeyinde fen bilimleri dersi, beşinci sınıfta başlamaktadır. Fen bilimleri dersi

tabanlı girişimcilik becerisi eğitimi de beşinci sınıfta başlamaktadır. Bu nedenle yapılacak olan araştırmanın birinci ve ikinci sorusu kapsamında öğrencilerin girişimcilik kültürleri ve girişimcilik becerileriyle ilgili var olan durumun tespit edilmesini sağlayacak, öğretmenlere derslerde yapacakları etkinliklerde girişimcilik kavramına ne kadar yer vermeleri gerekliliği hakkında ışık tutacak, öğrencilerin ilkokuldan ne kadar girişimcilik becerisiyle geldiklerine dair bilgi edinilecek ve literatürdeki ortaokul girişimcilik becerisi ve girişimcilik kültürü ile ilgili eksiklikler doldurulmaya çalışılacaktır. Bu çalışmada girişimcilik becerileri ile girişimcilik kültürleri arasındaki ilişkiyi; cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi not ortalaması, anne-baba mezuniyeti, babanın girişimci olup olmaması, kardeş sırası, girişimcilik ortamında bulunma, faktörlerinin nasıl etkilediği açıklanmaya çalışılarak araştırma sonuçlarının girişimcilik eğitimi süreci ile ilgilenen tüm araştırmacılara ve öğretmenlere önemli katkılar sağlanacağı düşünülmektedir. Bu araştırma, fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencileriyle, turşuculuk iş fikri üzerinden gerçekleştirilmiştir. Cinsiyet değişkeniyle ilgili girişimcilik becerisi ile girişimcilik kültürü alanlarında çeşitli çalışmalar yürütüldüğü ve çeşitli sonuçlar ortaya çıktığı söylenebilir. Ancak özgün turşuculuk iş fikri bağlamında öğrencilerin cinsiyetleri girişimcilik becerisi ile girişimcilik kültürü ve iki özellik arasındaki ilişki üzerinde fark ortaya çıkarıp çıkarmaması literatüre yeni bir sonuç kazandıracak, cinsiyet değişkeninin öğrencilerin girişimcilik becerisi, girişimcilik kültürü ve iki özellik arasındaki ilişkiyi nasıl etkileyeceği hakkında yorum yapma imkânı sunacağı düşünülmektedir. Araştırmanın incelenen diğer değişkeni öğrencilerin yaşadıkları yerin girişimcilik becerilerinin girişimcilik kültürlerinin ve iki özellik arasındaki ilişkinin üzerinde bir fark oluşturup oluşturmayacağıdır. Köyde ya da şehirde yaşamak öğrencilere girişimcilik becerisi ya da girişimcilik kültürü ya da iki özellik arasındaki ilişki anlamında herhangi bir avantaj ya da dezavantaj oluşturup oluşturmadığının açığa çıkarılmasını sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmada cevabı aranan bir diğer soru öğrencilerin fen bilimleri dersi not ortalamalarının öğrencilerin girişimcilik becerilerinin girişimcilik kültürlerinin ve iki özellik arasındaki ilişkiyi etkileyip etkilemediğidir. Fen bilimleri dersi not ortalaması değişkeniyle birlikte girişimcilik becerileriyle girişimcilik kültürünün ve iki özellik arasındaki ilişkinin öğrencilerin ders başarısıyla alaka kurulması sağlanacağı

düşünülmektedir. Bu sayede derslerde başarılı olmak girişimcilik becerisi ve girişimcilik kültüründe de öğrencilere avantaj oluşturup oluşturmadığı ile ilgili yorum yapma imkânı sunacağı düşünülmektedir. Bu araştırma, girişimcilik becerilerinin, kültürlerinin ve iki özellik arasındaki ilişkiyi anne-babanın eğitim seviyesinin etkileyip etkilemediği de belirlemeye çalışmaktadır. Ayrıca araştırma ebeveynlerin eğitim seviyelerinin girişimcilik becerisiyle girişimcilik kültürü ve iki özellik arasındaki ilişki anlamında öğrencilerde avantaj ya da dezavantaj oluşturup oluşturmadığı hakkında da yorum yapma imkânı sağlayacağı düşünülmektedir. Araştırma soruları kapsamında cevabı aranan diğer bir soru da babanın girişimci olmasının öğrencilerin girişimcilik becerilerini girişimcilik kültürlerini ve iki özellik arasındaki ilişkiyi etkileyip etkilemediğidir. Bu araştırma sorusuyla ailede girişimci baba figürünün olması öğrencilere avantaj ya da dezavantaj oluşturup oluşturmadığı hakkında ve öğrencilerin babaları girişimciyse babalarını yeterince gözlemleme imkânı bulup bulmamalarıyla ilgili yorum yapılabileceği düşünülmektedir. Öğrencilerin kardeş sıralarının girişimcilik becerileriyle girişimcilik kültürlerini etkileyip etkilemediğine dair araştırma sonucu iki özellik arasındaki ilişkiye kardeş sırasının etkisi olup olmadığı ve kardeş sırasının avantaj mı yoksa dezavantaj mı oluşturup oluşturmadığı hakkında yorum yapma imkânı bulunacağı düşünülmektedir. Araştırmada cevabı aranan diğer bir soru da öğrencilerin girişimcilik ortamında bulunması girişimcilik becerileriyle girişimcilik kültürlerini ve iki özellik arasındaki ilişkiyi etkileyip etkilemediğidir. Bu soruyla girişimcilik ortamında bulunmanın öğrenciye girişimcilik becerisiyle girişimcilik kültürü arasındaki ilişkide avantaj sağlayıp sağlamadığı hakkında yorum yapma imkânı sağlanacağı düşünülmektedir. İlgili değişkenler ve fen bilimleri dersi turşuculuk iş fikri bağlamında literatüre katkı sağlanacağı düşünülmekte, ders öğretmenlerine değişkenler bağlamında ders planlamalarını yapmalarını, ders etkinliklerini planlarken bilgi vermesi hedeflenmektedir.

Araştırma da kullanılan veri toplama aracı, kullanılan iş fikri çerçevesinde derinlemesine araştırma yapmak isteyenler ile farklı iş fikri özelinde çalışma yapmaya yönelik araştırmalara örnek olacağı ve ilgili literatür için önem taşıyacağı düşünülmektedir. Türkiye’de ortaokullarda girişimcilik becerisinin disiplinler arası beceri olarak kazandırılmaya çalışılması düşünüldüğünde elde edilen sonuçlar sadece fen bilimleri dersi değil sosyal bilgiler ve matematik derslerinde yapılacak çalışmalara

ve sosyal bilgiler ve matematik eğitimi araştırmalarına yol göstereceği söylenebilir. Ayrıca araştırma sürecinde girişimcilik kültürüne yönelik tasarlanan göstergelerin sonraki zamanlarda planlanacak araştırmalara yol göstereceği düşünülmektedir.

Bu iki değişken arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılmasının öğrencilere girişimcilik becerisinin kazandırılmasında avantaj sağlayacağı düşünülmektedir. Çünkü öğretmenlerin ilgili değişkenler arasındaki farkları görerek, öğrencilerin yaşadıkları yörenin kültürünü dikkate alarak beceri kazandırmaya etkinlikleri ve planlamaları yapmaları imkânı bulacakları düşünülmektedir. Girişimcilik becerisi ve girişimcilik kültürü arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması girişimcilik kültürünün ailede başladığı düşünüldüğünde anne ve babalarının öğrencilere girişimcilik kültürü oluşturma anlamında teşvik edeceği düşünülmektedir. Ayrıca ebeveynlerin çocuklarda girişimcilik kültürü oluşturmak amacıyla gözlem yapmalarına fırsat sunmalarına ve çocuklarını herhangi bir iş yaparken cesaretlendirmelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. İki değişken arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması öğretim programı yazıcılarına kültürel değerlere öğretim programları içerisinde ne kadar yer vermeleri hakkında bilgi vereceği düşünülmektedir. Girişimcilik becerisi ve girişimcilik kültürü arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması okul müdürlerine okullarda gerek çevre gerekse okul içi düzenlemeleri girişimcilik kültürü oluşturacak şekilde ayarlanması hakkında bilgi vereceği düşünülmektedir.

1.3. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmaya katılan öğrencilerin fen bilimleri dersiyle alakalı Girişimcilik Becerisi Testi (GBT) ve Girişimcilik Kültürü Testinde (GKT) yer alan sorulara içtenlikle cevap verdikleri varsayılmaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma, 2022-2023 eğitim öğretim yılında beşinci sınıf fen bilimleri dersi Canlılar ve Hayat ünitesi ve bu ünite kapsamında öğrencilere uygulanan GBT ve GKT ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

Girişimcilik Becerisi: Farklı alanlarda fırsatları keşfedebilme, kaynak üretme, herhangi

bir fikri ya da ürünü pazarlayabilme becerisidir (Fisher vd., 2008).

Girişimcilik Kùltürü: Girişimcilik bilincinin oluşturulup, gelişmesine ortam hazırlayan kùltüre denir (İraz, 2010).

BÖLÜM 2

2. LİTERATÜR TARAMASI

Araştırmanın bu kısmında; girişimcilik becerisi, girişimcilik becerisine sahip bireylerin özellikleri, girişimcilik kültürü, fen bilimleri dersi kapsamında girişimcilik becerisi üzerine yapılan çalışmalar ve literatür taramasının sonucu hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Girişimcilik Becerisi

Girişimcilik becerisi fırsatları görmeyi, fark edilen ekonomik ve sosyal sorunlara yeni çözümler üretmeyi ve bunları yaşantı haline getirmeyi içerir (Şentürk, 2021). Girişimcilik becerisi hayatın içinden ve birçok alanla ilgili bir beceri olduğu söylenebilir. Bu nedenle girişimcilik becerisi ile ilgili farklı alanlarda birçok çalışmanın yapıldığından bahsedilebilir. Girişimcilik becerisi ile ilgili yapılan çalışmalar Tablo 2.1’de ayrıntılı olarak gösterilmiştir. Tablo 2.1’de girişimcilik becerisi ile ilgili yapılan çalışmalar kronolojik sıraya göre verilmiş; çalışmanın amacı, çalışmada kullanılan veri toplama araçları, çalışmanın örneklemi ve çalışmanın önemli sonuçları sunulmaya çalışılmıştır.

Tablo 2.1: Girişimcilik Becerisi ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Kaynak	Amaç	Veri Toplama Aracı	Örneklem	Sonuç
Akyüz ve diğeri (2006)	Lise ve üniversite öğrencilerinin girişimcilik becerilerinin belirlenmesi	Anket	362 Lise ve Üniversite Öğrencisi	Genç nüfus girişimci potansiyele sahiptir.
Baranovic ve Stibric (2007)	Öğretmenlerin girişimcilikle ilgili görüşlerinin incelenmesi	Açık uçlu sorulardan oluşan anket	324 öğretmen	Girişimcilik, zorunlu eğitimde alınması gerekir.
Solomon (2007)	2004-2005 yılları için ABD deki girişimcilik eğitiminin mevcut durumuna analitik bir bakış açısı sağlamak	Anket	279 Öğrenci	Öğrencilerin iş planlaması oluşturmalarını gerektiren geleneksel öğretim yöntemleri hala devam etmekte ancak sınıf tartışmaları ve konuk konuşmacılar daha popüler hale gelmiştir. Teknoloji kullanımı çarpıcı derecede yükselmiş, ders temelli öğretim yöntemlerinden daha işbirlikçi öğretim yöntemlerine geçilmiştir.
Cheung (2008)	Lise öğretim müfredatında girişimcilik faaliyetlerinin öğrenciler üzerindeki etkisinin incelenmek	Mülakat Açık uçlu sorulardan oluşan anket	5 öğretmen 50 öğrenci	Girişimcilik faaliyetleri öğrencilerin girişimcilik özelliklerini artırmaktadır.
Figueiredo-Nery ve Figueiredo (2008)	İlköğretim okullarında öğrencilerin girişimci zihniyetinin geliştirilmesine yönelik fiziki şartların belirlenmesi	Mülakat Gözlem	9 öğretmen	Girişimciliğin geliştirilmesi için fiziksel şartlar oldukça yetersizdir.
Berk (2009)	Girişimcilik dersinin mezunların kendiışlerini kurmalarında dersin içeriğinin ne derecede yeterli olduğunun belirlenmesi	Anket	840 mezun öğrenci	Girişimcilik dersi, mezunların kendiışlerini kurmada yeterli olamamıştır.
Yılmaz ve Sünbül (2009)	Üniversite öğrencilerinin girişimciliklerini ölçebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmek	Anket	474 öğrenci	Geliştirilen ölçme aracı girişimcilik becerisi açısından hem güvenilir ve hem geçerli bir ölçme aracı olmuştur.

Tablo 2.1 (Devam): Girişimcilik Becerisi ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Kılıç ve diğerleri (2012)	Üniversite öğrencilerinin girişimcilik becerilerini belirlemek	Girişimcilik Ölçeği	İ.İ.B.F Öğrencileri	Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre yenilikçilik bakımından daha düşüktürler. Öğrencilerin aylık gelirleri arttıkça yenilikçilik, risk alma ve kendine güvenleri artmaktadır. Fırsatçılık özelliği ile aylık gelirleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır.
Slovatchev ve diğerleri (2012)	Üniversitelerde verilen girişimcilik eğitiminin öğrencilerin kısa vadede (mezuniyetten hemen sonra) ve uzun vadede (mezuniyetten beş yıl sonra) girişimcilik veya serbest meslek sahibi olma niyeti üzerindeki etkisini analiz etmek	Anket	Otago Üniversitesi (Yeni Zelanda) öğrencileri 2006 da 4298 2008 de 3116	Girişimcilik eğitimi kısa vadede kişilerin iş sahibi olma üzerinde caydırıcı bir etkiye sahipken, uzun vadede girişimci veya serbest meslek sahibi olma konusunda uyarıcı bir etkiye sahiptir.
Akyürek (2013)	Girişimcilik becerisine yönelik öğretmen görüşlerini incelemesi	Anket	263 Öğretmen	Girişimcilik becerisinin kazandırılmasında öğretmenler yetersizdir.
Deveci ve Çepni (2015)	Öğretmen Adaylarına Yönelik Girişimcilik Ölçeği geliştirmek	Ölçek	730 öğretmen adayı	Geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirilmiş, ölçekte ele alınan özellikler; yenilikçilik risk alma, kendine güven, fırsatları fark etme ve duygusal zekâ boyutları girişimci özellikler yer almıştır.

Tablo 2.1 (Devam): Girişimcilik Becerisi ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Tarhan ve Kılıç (2017a)	Girişimcilik eğitimi alanındaki ulusal ve uluslararası makale, kitap ve tezlerden oluşan kaynakları tarayarak bu alanda yapılmış olan çalışmaların bir kaynakçasını ortaya çıkarmak	Doküman incelemesi		Sosyal Bilgiler Eğitimi ve İlköğretim programlarıyla ilköğretim kademesinde yer alan öğrencilerle ilgili çalışmaların girişimcilik becerisinin kazandırılması ile ilgili sayısı oldukça yetersizdir.
Tarhan ve Kılıç (2017b)	İlköğretimde girişimcilik becerisinin kazandırılmasında sosyal bilgiler dersinin etkinliğinin incelenmesi	Doküman incelemesi		Sosyal bilgiler dersi girişimcilik becerisi kazandırılması için oldukça iyi bir araçtır.
Akkoç ve diğerleri (2019)	Pearce ve arkadaşları (1997) tarafından geliştirilen Girişimci Davranış Ölçeği'nin, Türkçe' ye uyarlanması	Ölçek	Yazılım işletmeleri ve lojistik sektörlerinde çalışan 767 kişi	Uyarlaması yapılan ölçek, Türkiye'deki çeşitli sektörlerde çalışanlar için girişimci davranışın ölçülmesinde geçerli ve güvenilir bir ölçek olarak kullanılabilir.
Özer ve diğerleri (2019)	Girişimcilik eğitime katılan bireylerin demografik ve sosyoekonomik durumlarının değerlendirilmesi	Anket	KOSGEB uygulamalı girişimcilik eğitime katılan 108 kişi	Eğitime katılan kişilerin büyük bir çoğunluğunun önceden belirlenmiş bir iş planı ve bu kişilerde; liderlik, yenilikçilik, kendine güven, risk alma gibi özellikler bulunmaktadır
Tarhan (2019)	MEB 2023 Eğitim Vizyonu'nun girişimcilik eğitimi kapsamında değerlendirilmesi	Doküman incelemesi		MEB 2023 vizyonunda girişimcilik eğitimi sadece sosyal girişimcilikle sınırlı kalmamıştır
Akyar ve Sarıkaya (2020)	Türkiye' deki girişimcilik kavramına yönelik lisansüstü tezlerin içerik analizinin yapılması	Doküman incelemesi	2013-2019 yılları arasında 118 lisansüstü tez	En fazla tez 2019 yılında, öğretmen adaylarıyla, ölçek kullanılarak gerçekleştirilmiştir.
Ansari ve diğerleri (2020)	Standart ve etkili spor girişimciliği kursu tasarlamak	Anket	Spor yönetimi 3.sınıf öğrencileri (26 öğrenci)	Girişimcilik sadece işletme dersleri için değil diğer dersler için de tasarlanıp uygulanabilir ve uygulanan kurs öğrencilerin girişimcilik becerilerini artırmıştır.

Tablo 2.1(Devam): Girişimcilik Becerisi ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Darmawati ve diğerleri (2020)	İlkokul öğrencilerinin geri dönüşüm becerilerini geliştirmek için bir girişimcilik eğitim modeli geliştirmek, girişimcilik eğitim modeli aracılığıyla bilgi tutum ve öğrenci becerilerinin gelişimini belirlemek	Anket Gözlem Görüşme	50 ilkokul öğrencisi Endonezya	Girişimcilik eğitim modeli bilgi, beceri ve tutumu artırmış. Öğrencilerin geri dönüşüm el becerilerini geliştirmiştir.
Eroğlu ve diğerleri (2020)	Ortaokul öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeği geliştirmek	Ölçek	580 Ortaokul Öğrencisi	31 maddeden oluşan 4'lü likert tipi ölçme aracı geliştirilmiş, öz farkındalık risk alma fırsatları değerlendirme boyutları ortaya çıkmış geçerli ve güvenilir bir araçtır.
Dorji (2021)	Bhutan'da ilkokul ve ortaokullardaki ders kitaplarının girişimcilik eğitiminde yeterli bilgi ve beceriyi içerip içermediğini incelemek	Kaynak tarama	96 ders kitabı	Girişimcilik eğitimi ile ilgili mevcut ders kitabı içerikleri ve görselleri bilgi ve beceri kazandırma bakımından yeterli değildir.
Jardim ve diğerleri (2021)	Girişimcilik eğitim programlarının özelliklerini ve etkinliğini keşfederek girişimcilik eğitim programının sistematik bir sentezini sağlamak		Avrupa (n=15), Asya (n = 6) ve Amerika (n=5) ülkelerinde geliştirilen yirmi dokuz makale incelenmiş	Programlar öncelikle yükseköğrenim öğrencilerine (n = 17) yönelik olup, iş planlarına ve girişimcilik becerilerinin geliştirilmesine yöneliktir.
Saptono ve diğerleri (2021)	Açık havada öğrenme ortamının ve girişimcilik eğitiminin girişimci öz-yeterlilik üzerine etkisini incelemek	Anket	320 ilköğretim öğrencisi (Endonezya)	Sınıf dışı öğrenme ortamları ve girişimcilik eğitimi ilköğretim düzeyinde öğrencilerin girişimcilik öz yeterliliklerini artırmaktadır.
Tarhan ve Gülmez (2021)	Japonya da proje uygulamaları ve proje tabanlı öğrenmeyi girişimcilik becerisi çerçevesinde değerlendirmek	Doküman incelemesi		Japonya'da ilkokul, ortaokul, lise düzeyindeki okullarda girişimcilik becerisinin geliştirilmesi için projelerden her kademedeki etkin bir şekilde yararlanılmıştır.

Tablo 2.1(Devam): Girişimcilik Becerisi ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Olumuyiwa ve diğeri (2023)	Kırsal üniversite öğrencileri arasında becerilerinin kazanılmasını etkileyen faktörlerin araştırılması	Anket	1088 üniversite öğrencisi	Üniversite öğrencilerinin girişimcilik becerilerini kazanmalarını aile geçmişi ve üniversite öğrenim müfredatı etkilemektedir.
----------------------------	--	-------	---------------------------	--

Tablo 2.1 incelendiğinde girişimcilik becerisi ile ilgili farklı veri toplama araçları ve örneklemeler ile gerçekleştirilen çalışmalarda birçok farklı sonucun elde edildiği söylenebilir. Girişimcilik becerisi ile ilgili yapılan çalışmalar lise ve üniversite öğrencilerinin girişimcilik becerilerinin belirlenmesi (Akyüz vd., 2006), öğretmenlerin girişimcilikle ilgili görüşlerinin incelenmesi (Baranović & Stibric, 2007), girişimcilik eğitiminin mevcut durumuna analitik bir bakış açısı sağlamak (Solomon, 2007), lise öğretim müfredatında girişimcilik faaliyetlerinin öğrenciler üzerindeki etkisinin incelenmek (Cheung, 2008), ilköğretim okullarında öğrencilerin girişimci zihniyetinin geliştirilmesine yönelik fiziki şartların belirlenmesi (Figueiredo-Nery & Figueiredo, 2008), girişimcilik dersinin mezunların kendi işlerini kurmalarında dersin içeriğinin ne derecede yeterli olduğunun belirlenmesi (Berk, 2009), üniversite öğrencilerinin girişimciliklerini ölçebilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirilmesi (Yılmaz & Sünbül, 2009), üniversite öğrencilerinin girişimcilik becerilerini belirlemek (Kılıç vd., 2012), üniversitelerde verilen girişimcilik eğitiminin öğrencilerin kısa vadede (mezuniyetten hemen sonra) ve uzun vadede (mezuniyetten beş yıl sonra) girişimcilik veya serbest meslek sahibi olma niyeti üzerindeki etkisini analiz etmek (Slovtshev vd., 2012), girişimcilik becerisine yönelik öğretmen görüşlerinin incelenmesi (Akyürek, 2013), öğretmen adaylarına yönelik girişimcilik ölçeğini geliştirmek (Deveci & Çepni, 2015), girişimcilik eğitimi alanındaki ulusal ve uluslararası makale, kitap ve tezlerden oluşan kaynakları tarayarak bu alanda yapılmış olan çalışmaların bir kaynakçasını ortaya çıkarmak (Tarhan & Kılıç, 2017), ilköğretimde girişimcilik becerisinin kazandırılmasında sosyal bilgiler dersinin etkinliğinin incelenmesi (Tarhan & Kılıç, 2017), Girişimci Davranış Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması (Akkoç vd., 2019), girişimcilik eğitime katılan bireylerin demografik ve sosyoekonomik durumlarının değerlendirilmesi (Özer vd., 2019), 2023 Eğitim Vizyonu'nun girişimcilik eğitimi kapsamında değerlendirilmesi (Tarhan, 2019), Türkiye'deki girişimcilik kavramına yönelik lisansüstü tezlerin içerik analizinin yapılması (Akyar & Sarıkaya, 2020), standart ve etkili spor girişimciliği kursu tasarlamak (Ansari vd., 2020), ilkokul öğrencilerinin geri dönüşüm becerilerini geliştirmek için bir girişimcilik eğitim modeli geliştirmek, girişimcilik eğitim modeli aracılığıyla bilgi tutum ve öğrenci becerilerinin gelişimini belirlemek (Darmawati vd., 2020), ortaokul öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeği geliştirmek (Eroğlu vd., 2020), ilkokul ve ortaokullardaki mevcut ders

kitaplarının girişimcilik eğitiminde yeterli bilgi ve beceriyi içerip içermediğini incelemek (Dorji, 2021), girişimcilik eğitim programlarının özelliklerini ve etkinliğini keşfederek girişimcilik eğitim programının sistematik bir sentezini sağlamak (Jardim vd., 2021), açık havada öğrenme ortamının ve girişimcilik eğitiminin girişimci öz-yeterlilik üzerine etkisini incelemek (Saptono vd., 2021), proje uygulamaları ve proje tabanlı öğrenmeyi girişimcilik becerisi çerçevesinde değerlendirmek Japonya örneği (Tarhan & Gülmez, 2021), kırsal üniversite öğrencileri arasında girişimcilik becerilerinin kazanılmasını etkileyen faktörlerin araştırılması (Olumuyiw vd., 2023) amaçlarıyla gerçekleştirilmiştir.

Yapılan araştırmalarda veri toplama aracı olarak; anket (Akyürek, 2013; Akyüz vd., 2006; Ansari vd., 2020; Baranović & Stibric, 2007; Berk, 2009; Cheung, 2008; Darmawati vd., 2020; Deveci & Çepni, 2015; Olumuyiwa vd., 2023; Özer vd., 2019; Saptono vd., 2021; Slovtchev vd., 2012; Solomon, 2007; Yılmaz & Sünbül, 2009), mülakat (Cheung, 2008; Darmawati vd., 2020; Figueiredo-Nery & Figueiredo, 2008), gözlem (Darmawati vd., 2020; Figueiredo-Nery & Figueiredo, 2008), doküman inceleme (Akyar & Sarıkaya, 2020; Dorji, 2021; Tarhan, 2019; Tarhan & Kılıç, 2017a; Tarhan & Kılıç, 2017b; Tarhan & Gülmez, 2021), ölçek (Akkoç vd., 2019; Kılıç vd., 2012) kullanılmıştır. Yapılan araştırmalar lise öğrencileri (Akyüz vd., 2006; Cheung, 2008; Solomon, 2007), üniversite öğrencileri (Akyüz vd., 2006; Ansari vd., 2020; Berk, 2009; Olumuyiwa vd., 2023; Slovtchev vd., 2012; Yılmaz & Sünbül, 2009), öğretmenler (Akyürek, 2013; Baranović & Stibric, 2007; Cheung, 2008; Figueiredo-Nery & Figueiredo, 2008), öğretmen adayları (Deveci & Çepni, 2015), girişimciler (Akkoç vd., 2019), girişimci adayları (Özer vd., 2019), ilkokul öğrencileri (Darmawati vd., 2020; Saptono vd., 2021) ve ortaokul öğrencilerinin (Eroğlu vd., 2020) katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

2.2. Girişimcilik Kültürü

Girişimcilik kültürü ile ilgili yapılan çalışmalar araştırmanın amacı, araştırmanın veri toplama araçları, araştırma için seçilen örneklem katılımcılar ve araştırmanın ilgili sonuçları başlıkları altında Tablo 2.2’de verilmeye çalışılmıştır.

Tablo 2.2: Girişimcilik Kùltürü ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Kaynak	Amaç	Veri toplama aracı	Örneklem	Sonuç
Basu ve Altınay (2002)	Farklı etnik grupların kültürel özelliklerini ve bunların girişimci davranışlarını nasıl etkilediğini karşılaştırmak	Anket	Londra'daki altı farklı göçmen grubundan 163 girişimci	Aile geçmişi, göç nedenleri, din, aile bağları, iş deneyimi, eğitim durumu ve diğerk faktörlerdeki farklılıklar kişilerdeki girişimci davranışları etkilemektedir. Kùltür ve girişimcilik arasındaki etkileşim bazı etnik gruplarda çok fazladır.
Aytaç ve İlhan (2007)	Girişimcilik kavramının sosyo-kùltürel yapıyla ilişkisi kurulmak, kùltürün girişimcilik üzerindeki etkilerinin ve girişimci kùltürün niteliklerine açıklık getirmek		İnceleme araştırması	Toplumun norm ve değers sistemleri girişimci edimleri etkilemektedir.
Ersoy (2010)	Girişimcilik tercihlerine sosyo-kùltürel ortamın ve yaşanan bölgenin etkisi araştırmak	15 soruluk anket	Üniversite öğrencileri	Sosyo-kùltürel ortam ve yaşanan bölgenin kişilerin girişimcilik tercihlerini etkilemektedir.
Mungai ve Ogot (2012)	Kenya'da farklı kültürel faktörlerin girişimciliğec cinsiyet katılımını nasıl etkilediğini incelemek	Ölçek	120 katılımcı	Çalışmanın önemli bir sonucu, toplumun girişimcilik algısı üzerinde veya girişimcilikle ilişkili kişilik özelliklerinin varlığı (veya yokluğu) konusunda cinsiyetler arasında anlamlı farklılıklar yoktur. Çalışmadan, incelenen topluluklar için, etnik kültürel etkilerin, kadınların girişimciliğec yönelik eğilimlerinde ve topluluk algılarına ilişkin görüşlerinde cinsiyetten daha büyük bir rol oynadığı gör÷lmektedir.

Tablo 2.2 (Devam): Girişimcilik Kültürü ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Sajjad ve Dad (2012)	Pakistan'da girişimciliğin rolünü belirlemek	Literatür taraması		Bir ülkenin ulusal kültürü, girişimcinin yeni iş kurma niyetini etkiler. Girişimcilik deneyimi iş kurma niyeti üzerinde olumlu etkiye sahiptir.
Wang (2012)	Çin kültürü ve girişimcilik arasındaki ilişkiyi araştırmak	Literatür taraması		Çin sosyokültürel faktörlerinin bazı yönlerinin girişimcilik için elverişsizdir.
Özdemir (2014)	Kişilerde girişimcilik eğilimini Türkiye ve Amerika'daki üniversite öğrencileri üzerinden incelemek	Girişimcilik Eğilimi Ölçeği	Amerika 214 Türkiye 203	Amerikan üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimi daha yüksektir.
Okutan ve Balaban (2014)	Girişimcilik eğilimleri ile kültürel yapı arasındaki ilişkinin incelenmesi	Anket	Sakarya üniversitesi 100 Harran üniversitesi 85 öğrenci	Toplumların kültürel yapısı girişimcilik eğilimlerini etkilemektedir.
Şeşen ve Soran (2014)	Öğrencilerin girişimcilik niyetlerine toplumsal kültürel değerlerin etkisini, öğrencinin sosyal ağı kullanma şeklinin rolünü incelemek	Anket	4 farklı üniversiteden 358 öğrenci	Sosyal ağ Kullanımı kültürün toplulukçuluk alt boyutu için kısmi, belirsizlikten kaçınma için tam aracılık etkisi göstermektedir.
Adekiya ve Ibrahim (2016)	Girişimcilik eğitim programının ve kültürün, öğrencilerin girişimcilik uygulamalarına katılma niyetleri üzerindeki etkisini incelemek.	Anket	357 öğrenci	Girişimcilik eğitim programları ve kültürel normlar öğrencilerin girişimcilik niyetlerini olumlu yönde etkilemektedir.
Güler ve diğerleri (2016)	Kültürel faktörler ile ortaklaşa girişimde bulunulması ve girişimcilik arasındaki ilişkinin incelenmesi	Anket	600 üniversite öğrencisi	Ortaklaşa girişimde bulunma ile girişimcilik eğilimi arasında pozitif ilişki vardır. Kişilerde bulunan bazı kültürel özellikler girişimcilik eğilimi ve ortaklaşa girişimde buluma fikrini etkilemektedir.

Tablo 2.2 (Devam): Girişimcilik Kültürü ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Erdirençlebi (2018)	1. 2. 3. nesil aile işletmelerinde girişimcilik kültüründe farklılık olup olmadığının araştırılması	Ölçek	138 aile işletmesi sahibi	Girişimcilik kültürü nesillere göre farklılık göstermektedir.
Liu, ve diğerleri (2019)	Kültürün fırsatları değerlendirme davranışının risk alma özelliğinin girişimcilik üzerindeki etkilerini incelemek	Anket Görüşme	Tanzanya’da 5-99 çalışanı olan 140 girişimci	Kültür girişimcilerin risk alma davranışı etkilemekte ve bunun da girişimcilik fırsatlarından yararlanma kararını etkilemektedir.
Hassan ve diğerleri (2021)	Malezya'daki özel yükseköğretim kurumları arasında girişimcilik kültürünün geliştirilmesini etkileyen faktörleri incelemek	Anket	300 öğrenci	Girişimcilik kültürü etkileyen faktörler öğretmen ve öğrencilerin yetkilendirilmesi ve girişimciliğe teşvik edilmesidir.
Jardim ve diğerleri (2021)	Girişimcilik eğitim programlarının sistematik sentezini sağlamak, özelliklerini ve etkinliğini belirlemek		Avrupa (n = 15) Asya (n = 6) Amerika (n = 5) ülkelerinde geliştirilen girişimcilik eğitim programları 29 makale	Girişimcilik eğitimin her seviyesinde girişimcilik becerilerini geliştirmede etkili olmuş ancak kişilerin iş kurma niyetlerini işe yatkınlık, sosyo-kültürel ve ailevi nedenlerle belirlendiği için etkilememiştir.
Motoki ve diğerleri (2022)	Portekiz ve İspanyolca konuşulan ülkelerden (İber Yarımadası) gelen girişimcilerin ulusal kültürünün fırsat algısını ve risk toleransını etkileyip etkilemediğini incelenmesi	Halka açık anket Global Entrepreneurship Monitor (2018)’den elde edilmiştir. Gözlem 42 hafta	27040 kişi	Kültürel özelliklerden biri olan konuşulan dil fırsat algısını ve risk toleransını etkilemektedir.

İlgili tablo incelendiğinde girişimcilik kültürü ile ilgili yapılan çalışmalar; kültürel özelliklerin girişimci davranışı nasıl etkilediğini incelemek (Adekiya & Ibrahim, 2016; Basu & Altinay, 2002; Liu vd., 2019; Mungai & Ogot, 2012), kültür ve girişimcilik arasındaki ilişkiyi incelemek (Güler vd., 2016; Okutan & Balaban, 2014; Özdemir, 2014; Wang, 2012), girişimcilik kültürünün gelişmesini etkileyen faktörleri incelemek (Hassan vd., 2021), kullanılan dilin girişimcilik üzerindeki etkilerini incelemek (Motoki vd., 2022), aile işletmelerinde girişimcilik kültürünü incelemek (Erdirençelebi, 2018), kültürün girişimcilik niyeti üzerindeki etkisinin incelenmek (Sajjad & Dad, 2012; Şeşen & Soran, 2014) amaçlarıyla gerçekleştirilmiştir.

Girişimcilik kültürü ile ilgili yapılan çalışmalarda veri toplama aracı olarak; anket (Adekiya & Ibrahim, 2016; Basu & Altinay, 2002; Erdirençelebi, 2018; Ersoy, 2010; Güler vd., 2016; Hassan vd., 2021; Liu vd., 2019; Motoki vd., 2022; Mungai & Ogot, 2012; Okutan & Balaban, 2014; Özdemir, 2014; Şeşen & Soran, 2014) görüşme (Liu vd., 2019), gözlem (Motoki vd., 2022) kullanılmıştır. Girişimcilik kültürü ile ilgili yapılan çalışmaların örneklem grubunu; girişimciler (Basu & Altinay, 2002; Erdirençelebi, 2018; Liu vd., 2019; Motoki vd., 2022; Mungai & Ogot, 2012), üniversite öğrencileri (Adekiya & Ibrahim, 2016; Ersoy, 2010; Güler vd., 2016; Hassan vd., 2021; Okutan & Balaban, 2014; Özdemir, 2014; Şeşen & Soran, 2014) oluşturmuştur.

2.3. Fen Bilimleri Dersi Kapsamında Girişimcilik Becerisi ve Girişimcilik Kültürü Üzerine Yapılan Çalışmalar

Fen bilimleri dersi kapsamında girişimcilik becerisine yönelik yapılan çalışmalar Tablo 2.3'te araştırmanın amacı, araştırmada kullanılan veri toplama araçları, araştırma için seçilen çalışma grubu ve araştırmanın sonucu başlıkları altında verilmiştir.

Tablo 2.3: Fen Bilimleri Dersi Kapsamında Girişimcilik Becerisi ve Girişimcilik Kültürü ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Kaynak	Amaç	Veri toplama aracı	Örneklem	Sonuç
Çelik ve diğerleri (2015)	Fen bilgisi öğretmenlerinin girişimcilik becerilerine yönelik yeterliliklerinin belirlenmesi	Mülakat	30 fen bilgisi öğretmeni	Fen bilimleri öğretmenleri girişimcilik ile ilgili yeterli bilgiye sahiptir.
Deveci ve diğerleri (2015)	Fen bilgisi tabanlı girişimcilik eğitimi modüllerinin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi	Açık uçlu sorular ve öğretmenin aldığı alan notları	44 tane 7. Sınıf öğrencisi	Öğrenciler yaşlarına göre yaratıcı olan girişimci fikirler ortaya koymuşlardır.
Deveci (2016a)	Fen bilgisi öğretmen adaylarının girişimcilik ve girişimci özellikler kavramına yönelik algılarını belirlemek ve fen bilgisi öğretmen adaylarının girişimcilik özelliklerinin öğrencilere aktarılmasına ilişkin algılarını araştırmak	Görüşmeler	12 fen bilgisi öğretmen adayı	Fen bilgisi öğretmen adaylarının girişimcilik kavramına ilişkin algıları sınırlı ve yetersizdir.
Deveci (2016b)	Fen bilimleri dersi ile alakalı girişimcilik eğitimi modülü geliştirmek, bu modüllerin öğretmenler üzerindeki etkisini incelemek ve bu modülleri uygulamak	Görüşmeler ve günlükler	26 fen bilimleri öğretmen adayı	Geliştirilen modüller girişimcilik ve girişimci özellikler bakımından öğretmenler üzerinde olumlu etkiye sahiptir.
Deveci (2017)	Fen bilimleri öğretmen adaylarının girişimci özelliklerini kendi değerlendirmeleri ile belirlemektir	Girişimci Özellik Öz Değerlendirme Formu	43 fen bilimleri öğretmen adayı	Fen bilimleri öğretmen adayları yenilikçi olma, sorumluluk alma, bağımsız hareket edebilme, kendine güven, etkili iletişim kurma, takım çalışması, başarı ihtiyacı, yaratıcı olma gibi girişimci kişilik özelliklerine sahiptir.
Deveci ve Çepni (2017)	Fen bilimleri öğretmen adaylarının girişimcilik eğitimi modüllerinin bilgi ve uygulama boyutu açısından yansımalarını belirlemek.	Günlükler ve görüşmeler	26 fen bilimleri öğretmen adayı	Girişimcilik modülleri bilgi ve uygulama boyutu açısından öğretmen adayları üzerinde olumlu yansımaları olmuştur.
Avcı (2018)	Farklılaştırılmış öğretim tekniklerinin öğrencilerin girişimcilik becerileri üzerine etkisini incelemek	Girişimcilik Ölçeği	57 ortaokul öğrencisi	Öğrencilere uygulanan farklılaştırılmış öğretim teknikleri öğrencilerin girişimcilik becerilerini artırmıştır.

Tablo 2.3 (Devam): Fen Bilimleri Dersi Kapsamında Girişimcilik Becerisi ve Girişimcilik Kültürü ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Deveci (2018a)	Ortaokul öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini sınıf düzeyi, cinsiyet ve not ortalaması değişkenleri açısından incelemektir.	Fen Tabanlı Girişimcilik Ölçeği	5-8 Sınıfta öğrenim gören 330 ortaokul öğrencisi	Fen tabanlı girişimcilik eğitimi öğrencilerin girişimcilik eğilimini yükseltmiştir. 5. ve 6. Sınıf öğrencilerinin 7. ve 8. Sınıf öğrencilerine göre girişimcilik eğilimleri daha yüksektir. Kız ve erkek öğrenciler arasında girişimcilik becerileri kapsamında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Not ortalaması yüksek olan öğrencilerin girişimcilik becerisi daha yüksektir.
Deveci (2018b)	Fen bilimleri öğretmenlerinin girişimcilik kavramına yönelik algılarının belirlenmesi	Görüşme	24 fen bilimleri öğretmeni	Fen bilimleri öğretmenler girişimcilik kavramına yönelik olumlu düşüncelere sahiptirler.
Ortaakarsu ve Can (2019)	Ortaokul öğrencilerinin fen bilimleri tabanlı girişimcilik eğilimlerinin sınıf düzeyi, cinsiyet, fen bilimleri dersinden proje alma durumları ve fen bilimleri dersi not ortalaması değişkenleri açısından incelemek.	Fen tabanlı girişimcilik ölçeği	126 kız 119 erkek Ortaokul öğrencisi	Öğrencilerin girişimcilik eğilimleri cinsiyet, sınıf düzeyi, not ortalaması fen dersinden proje alma durumları açısından farklılık göstermemektedir. Öğrencilerin fen bilimleri dersi tabanlı girişimcilik eğilimleri oldukça yüksektir.
İnaltekin ve diğerleri (2019)	Üçüncü sınıf fen bilimleri öğretmen adaylarının girişimci becerisi üzerine mesleki bilgilerinin tespit edilmesi	Girişimcilik becerisi testi	141 Öğretmen adayı	Öğretmen adaylarının girişimcilik becerisi mesleki bilgileri yetersizdir.
İnaltekin ve Kirman Bilgin (2019)	Fen Bilimleri öğretmen adaylarının tasarladıkları uygulamalı girişimcilik iş planlarının incelenmesi	Girişimcilik iş planı	69 öğretmen adayı	Öğretmen adayları iş planlarının Fen Bilimleri ile ilişkisi olan bölümünü oldukça yeterli düzeyde tamamlamışlardır.
Bektaş ve Vurgun (2019)	6. sınıf öğrencilerinin Fen Bilimleri dersine yönelik girişimcilik beceri düzeylerinin belirlenmesi	Anket	469 6. Sınıf öğrencisi	Öğrencilerin girişimcilik becerisi düzeyleri oldukça yüksektir.
Eskici ve Özsevgeç (2020)	Fen Eğitimi Anabilim Dalındaki Akademisyenlerinin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi	Mülakat	6 Akademisyen	Akademisyenler sosyal girişimcilik rollerini üstlenmişler şirket açma ekonomik katkı ile ilişkili girişimler açısından eksiktirler.
Samancı ve diğerleri (2020)	Fen bilimleri dersi öğretmen adaylarının girişimcilik becerisi anlayışlarının incelenmesi	Girişimcilik yaklaşımı görüşme formu	146 öğretmen adayı	Öğretmen adaylarının girişimcilik becerisi anlayışları düşüktür.

Tablo 2.3 (Devam): Fen Bilimleri Dersi Kapsamında Girişimcilik Becerisi ve Girişimcilik Kültürü ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Değer (2022)	Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerileri öğretimi kılavuzuna dayalı öğretim uygulamasının öğretmen adaylarının girişimcilik becerisine yönelik mesleki bilgilerinin gelişime etkisini incelemek Teorik ve uygulamalı öğretim	Ölçek		82 öğretmen adayı	Öğretmen adaylarıyla yürütülen deneysel süreç adayların girişimcilik becerisine yönelik mesleki bilgi ve becerilerinin artmasını sağlamıştır
Avcı ve diğerleri (2022)	Fen bilimleri dersinde uygulanan farklılaştırılmış öğrenme tekniklerinin öğrencilerin girişimcilik becerisine etkisini incelemek	Fen Laboratuvarı Ölçeği	Girişimcilik	57 ortaokul öğrencisi	Fen bilimleri dersinde uygulanan farklılaştırılmış öğretim teknikleri öğrencilerin girişimcilik becerilerini artırmıştır.
Kirman Bilgin ve İnaltekin (2022)	Bütünleşik girişimcilik eğitiminin öğretmen adaylarının girişimcilik kavramsal bilgilerinin gelişimine etkisini incelemek	Girişimcilik testi		79 öğretmen adayı	Deneysel süreç öğretmen adaylarının girişimcilik kavramsal bilgilerinin gelişmesini sağlamıştır.
Gürbüz ve Aydın (2023)	Ortaokul öğrencilerinin girişimcilik destekli fen bilimleri dersine ilişkin görüşlerini incelemek	Görüşme ve günlükler		23 beşinci sınıf öğrencisi	Beşinci sınıf öğrencileri girişimcilik destekli fen bilimleri dersini ilgi çekici ve eğlenceli bulmaktadırlar.

Tablo 2.3 incelendiğinde yapılan araştırmalar; ortaokul öğrencilerinin girişimcilik destekli fen bilimleri dersine ilişkin görüşlerini incelemek (Samancı, 2021), fen bilgisi öğretmen adaylarının yaşam becerileri öğretimi kılavuzuna dayalı öğretim uygulamasının öğretmen adaylarının girişimcilik becerisine yönelik mesleki bilgilerinin gelişime etkisini incelemek (Değer, 2022), farklılaştırılmış öğretim tekniklerinin öğrencilerin girişimcilik becerileri üzerine etkisini incelemek (Avcı, 2018), fen bilimleri dersinde uygulanan farklılaştırılmış öğrenme tekniklerinin öğrencilerin girişimcilik becerisine etkisini incelemek (Avcı vd., 2022) fen bilgisi öğretmenlerinin girişimcilik becerilerine yönelik yeterliliklerinin belirlenmesi (Çelik vd., 2015), ortaokul öğrencilerinin girişimcilik destekli fen bilimleri dersine ilişkin görüşlerini incelemek (Gürbüz & Aydın, 2023), Fen Bilgisi Eğitimi Ana Bilim Dalı'ndaki akademisyenlerinin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi (Eskici & Özsevgeç, 2020), altıncı sınıf öğrencilerinin girişimcilik becerilerinin belirlenmesi (Vurgun & Bektaş, 2019), fen bilimleri öğretmen adaylarının girişimcilik iş planlarının incelenmesi (İnaltekin & Kirman Bilgin, 2019), öğretmen adaylarının girişimcilik mesleki bilgilerinin tespiti (İnaltekin vd., 2019), ortaokul girişimcilik ölçeği geliştirmek (Deveci, 2018a; Ortaakarsu & Can, 2019), öğretmen adaylarının girişimcilik algılarının belirlenmesi (Deveci, 2016a; Deveci, 2017; Deveci, 2018b), girişimcilik eğitimi modüllerinin bilgi ve uygulama boyutunu belirlemek (Deveci, 2016b; Deveci & Çepni, 2017), fen bilgisi tabanlı girişimcilik eğitimi modüllerinin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi (Deveci vd., 2015) amaçlarıyla gerçekleştirilmiştir.

Veri toplama aracı olarak; online görüşmeler (Deveci, 2018 b), fen tabanlı girişimcilik ölçeği (Ortaakarsu & Can, 2019), Fen Laboratuvarı Girişimcilik Ölçeği (Avcı vd., 2022), girişimcilik becerisi testi (Deveci, vd., 2015; İnaltekin vd., 2019), girişimcilik iş planı (İnaltekin & Kirman Bilgin, 2019), fen tabanlı girişimcilik ölçeği (Deveci, 2018a; Vurgun & Bektaş, 2019), mülakat (Çelik vd., 2015; Deveci, 2016a; Deveci & Çepni, 2017; Eskici & Özsevgeç, 2020), internet sohbeti (Deveci, 2018 b), günlükler (Deveci, 2016b; Deveci & Çepni, 2017) ve girişimci öz değerlendirme formu (Deveci, 2017), ölçek (Değer, 2022; Samancı, 2021) kullanılmıştır.

Araştırmalarda örneklem grupları olarak; akademisyenler (Eskici & Özsevgeç, 2020), fen bilimleri öğretmenleri (Çelik vd., 2015; Deveci, 2018b), öğretmen adayları (Değer,

2022; Deveci, 2016a; Deveci, 2016b; Deveci, 2017; Deveci & Çepni, 2017; İnaltekin vd., 2019; İnaltekin & Kirman Bilgin, 2019, Samancı, 2021), ortaokul öğrencileri (Avcı, 2018; Avcı vd., 2022; Deveci, vd., 2015; Deveci, 2018a; Gürbüz & Aydın, 2023; Ortaakarsu & Can, 2019; Vurgun & Bektaş, 2019) tercih edilmiştir.

Literatür incelendiğinde fen bilimleri dersi kapsamında girişimcilik kültürüyle ilgili gerçekleştirilen çalışmalara rastlanmamıştır.

2.4. Literatür Çalışmasının Sonucu

İlgili literatür incelendiğinde girişimcilik becerisi ve girişimcilik kültürü ile ilgili çalışmalar örneklem grupları açısından incelendiğinde daha çok üniversite öğrencileri (Adekiya & Ibrahim, 2016; Akyüz vd., 2006; Ansari vd., 2020; Berk, 2009; Ersoy, 2010; Güler vd., 2016; Hassan vd., 2021; Olumuyiwa vd., 2023; Okutan & Balaban, 2014; Özdemir, 2014; Slovtchev vd., 2012; Şeşen & Soran, 2014; Yılmaz & Sünbül, 2009) ile gerçekleştirilmiştir. Fen eğitimcileriyle gerçekleştirilen bir çalışmada akademisyenlerin yaşam becerilerinden daha çok takım çalışması ve iletişim becerilerine odaklandıkları, girişimcilik becerisine daha az zaman ayırdıkları görülmüştür (Kirman Bilgin vd., 2023). Mevcut araştırma girişimcilik becerilerinin kazandırılması gereken yaşlarda olan veya yapılan çalışmalara göre daha küçük yaş düzeyinde olan beşinci sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmesi yönüyle önem arz etmektedir.

Veri toplama aracı olarak, gerçekleştirilen araştırmalar büyük çoğunlukla likert tipi ölçek şeklindeki araçlar kullanılarak gerçekleştirildiği dikkat çekmektedir (Akkoç vd., 2019; Akyürek, 2013; Akyüz vd., 2006; Ansari vd., 2020; Baranović & Stibric, 2007; Başer & Büber, 2012; Barutçu & İrmış, 2012; Berk, 2009; Cheung, 2008; Darmawati vd., 2020; Deveci, 2018; Deveci & Çepni, 2015; İşcan & Kaygın, 2011; Kılıç vd., 2012; Ortaakarsu & Can, 2019; Özer vd., 2019; Porfirio vd., 2022; Saptono vd., 2021; Slovtchev vd., 2012; Solomon, 2007; Tosun & Keser, 2019; Vurgun & Bektaş, 2019; Yılmaz & Sünbül, 2009). Ölçeklerin madde havuzları incelendiğinde, maddelerin bireylerde girişimci özelliklerin var olmalarına ya da bu girişimcilik becerilerinin hangi derecede oldukları üzerine odaklandığı görülmektedir. Söz konusu maddelerin hali hazırda beceriyi ölçen maddelerden ziyade katılımcıların tutumlarını veya görüşlerini ölçen maddeler olduğu söylenebilir. Bu kapsamda özellikle fen bilimleri derslerinde

girişimcilik becerilerini ölçen farklı veri toplama araçlarına ihtiyaç olduğu söylenebilir. Mevcut araştırmada da kullanılan açık uçlu sorulardan oluşan testlerin bu ihtiyacı karşılayacak olması düşünülmektedir.

Giriřimcilik ile ilgili yapılan çalışmalarda girişimcilik becerisi ve girişimcilik kültürünün incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmalara oranla literatürde çoğunlukla girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi (Baranović & Stibric, 2007; Barutçu & İrmış, 2012; Dehghanpour Farashah, 2013; İşcan & Kaygın, 2011; Kyzy & Kahramanoğlu, 2022; Tosun & Keser 2019) amacıyla gerçekleştirilen çalışmalara rastlanmıştır. Mevcut araştırmada girişimcilik becerisi, girişimcilik kültürü ve ikisi arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelenmiş olması yönü ile alanyazına katkı sağlayacaktır.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu araştırma, fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik becerilerinin, kültürlerinin ve iki özellik arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bu kısmında; araştırmanın modeli, araştırmanın tasarlanması, katılımcılar, veri toplama araçları ve verilerin analizi hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir.

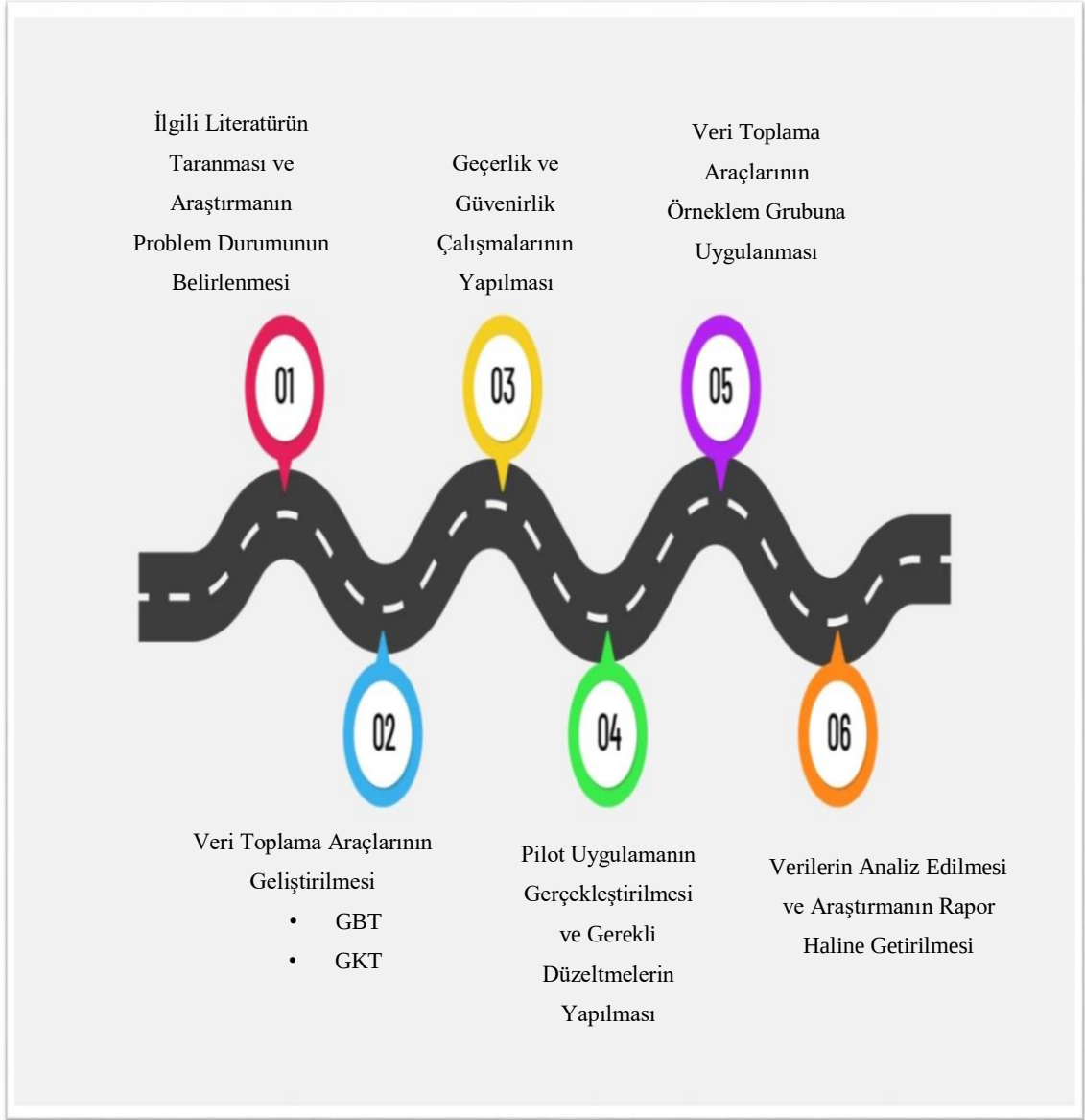
3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, nitel araştırma odaklı tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tarama araştırması geçmişte veya günümüzde var olan bir durumu olduğu şekliyle tasvir etmeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2012, s.77). Nitel tarama araştırmalarının amacı bir topluluğun araştırılacak özellikler açısından farklılıkların incelenmesidir (Jansen, 2010). Tarama araştırmaları, katılımcıların bir konu veya olayla ilgili yetenek, tutum, beceri gibi özelliklerinde mevcut durumun belirlendiği genellikle daha büyük örneklem gruplarıyla çalışma yapılmasına imkân veren araştırmalardır (Büyüköztürk vd., 2008, s.184). İlişkisel tarama araştırması ise iki ya da daha fazla değişken arasındaki değişimin derecesini ya da varlığını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen araştırmalardır (Fraenkel vd., 2012). Öğrencilerin girişimcilik becerilerini kullanma durumları ile girişimcilik kültürü arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirildiği için ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Bu araştırma, fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik becerilerinin, kültürlerinin ve iki özellik arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında, becerilerin ölçülmesinde nitel verilerin daha fazla kanıt sağlayacağı düşüncesi ile öğrencilere GBT ve GKT testleri uygulanmıştır. Bu veriler sayısallaştırılarak araştırmanın amacı çerçevesinde var olan durum ve iki değişken arasındaki ilişki tasvir edilmeye çalışılmıştır. Araştırma süreci bir sonraki başlık altında detaylıca açıklanmıştır.

3.2. Araştırmanın Tasarlanması

Araştırmanın nasıl yürütüleceğine dair iş akış şeması Şekil 3.1’ de gösterilmiştir.

Şekil 3.1 : İş Akış Şeması

Araştırmaya ilgili literatürün taranmasıyla başlanmış, araştırmanın problem durumu belirlenmiş, uzman görüşleri alınarak veri toplama araçları geliştirilmiş, veri toplama araçlarının geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yürütülmüştür. Bu süreçler sonrasında pilot uygulama gerçekleştirilerek elde edilen verilerle veri toplama araçlarına son hali verilmiştir. Geliştirilen veri toplama araçları çalışma grubuna uygulanmış, sonrasında

araştırma verileri analiz edilmiş ve araştırma raporlaştırılarak sunulmuştur. Araştırmaya ait çalışma takvimi Tablo 3.1’de gösterilmiştir.

Tablo 3.1: Araştırmaya Ait Çalışma Takvimi

Gerçekleştirilen Faaliyetler	Gerçekleştirilme Zaman Aralığı
Araştırma ile ilgili literatüre ulaşılması ve içerik analizine tabi tutulması	Ekim 2021-Aralık 2022
İçerik analizleri sonucu problem durumlarının tespiti	
Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi	Ocak 2023- Şubat 2023
Geçerlik çalışmalarının yapılması	Mart 2023
Gerekli düzenlemelerin yapılması	
Güvenirlik çalışmalarının yapılması	
Gerekli düzeltmelerin yapılması	Nisan 2023
Pilot uygulamanın gerçekleştirilmesi ve veri toplama araçlarına son halinin verilmesi	
Araştırmanın birinci alt araştırma sorusuna ait verilerin toplanması	
Araştırmanın ikinci alt araştırma sorusuna ait verilerin toplanması	Mayıs 2023
Araştırmanın üçüncü alt araştırma sorusuna ait verilerin toplanması	
Elde edilen verilerin analizi	Mayıs 2023-Ekim 2023
Araştırmanın raporlaştırılması	Aralık 2021-Şubat 2024

Araştırma Tablo 3.1’de gösterilen zaman aralıklarında gerçekleştirilmiştir. Araştırma toplamda 28 ay sürerek raporlaştırılmıştır.

3.3. Katılımcılar

Araştırma 2022-2023 eğitim öğretim yılında fen bilimleri dersi kapsamında Samsun ili Tekkeköy ilçesinde eğitim gören ortaokul beşinci sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Samsun Karadeniz Bölgesi’nin sanayi bakımından en gelişmiş şehirlerindendir. Ayrıca Samsun’un Karadeniz Bölgesi’nin ithalat ve ihracat yoğunluğu fazla olan limanlarının il sınırları içinde yer aldığı söylenebilir. İl sınırları içinde

bulunan liman ve sanayi kolları bölgede yaşayan insanlara çeşitli iş imkânları sağladığı için öğrenci velilerinin çoğunluğunun meslek profilini sanayide çalışan kişiler oluşturmaktadır.

Katılımcılar seçkisiz olmayan örnekleme yönteminden uygun örnekleme yöntemiyle tek aşamada seçilmiştir. Araştırma soruları bağlamında öğrencilerin yaşadıkları yer dikkate alınması gerektiği için araştırmanın uygulanacağı çalışma grubu belirlenirken köy ve şehirde yaşayan öğrenciler dikkate alınmıştır. Bu nedenle seçilen iki köy okulundan 50, üç şehir okulundan da 50 olacak şekilde, toplamda 100 öğrencinin istekli katılımıyla araştırma gerçekleştirilmiştir.

3.4. Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi

Veri toplama araçları geliştirilirken fen bilimleri dersi canlılar ve hayat ünitesi kapsamında yörenin yemek kültürü dikkate alınarak turşuculuk işi için iş planı oluşturulmuştur. Oluşturulan iş planları üzerinden veriler toplanmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçlarının ilk bölümünde, öğrencilerin demografik bilgilerini belirlemeye yönelik ifadeler yer almaktadır.

Fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerin girişimcilik becerilerinin cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi not ortalaması, anne-baba mezuniyeti, babanın girişimci olup olmaması, kardeş sırası ve girişimcilik ortamında bulunma değişkenleri açısından nasıl olduğunun belirlenmesi amacıyla GBT kullanılmıştır.

Fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerin girişimcilik kültürlerinin cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi not ortalaması, anne-baba mezuniyeti, babanın girişimci olup olmaması, kardeş sırası ve girişimcilik ortamında bulunma değişkenleri açısından nasıl olduğunun belirlenmesi amacıyla GKT kullanılmıştır.

Fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerin girişimcilik becerileri ile girişimcilik kültürleri arasındaki ilişkinin cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi karne ortalaması, anne ve baba mezuniyeti, babanın girişimci olup olmaması, kaçınıcı çocuk olduğu, girişimcilik ortamında bulunma değişkenlerine göre nasıl olduğunun belirlenmesi amacıyla GBT ve GKT kullanılmıştır.

GBT ortaokul öğrencileri girişimcilik becerileri göstergeleri *“iş fikri geliştirir, iş fikrinin diğer iş fikrinden farklı olduğunu vurgular, kısa vadeli hedeflerini belirler,*

pazar payı hedefini ortaya koyar, potansiyel müşterilerini tanımlar, rakip analizi yapar, müşteriye ulaşım kanallarını belirler, iş akış şeması çizer, personelinin görev ve sorumluluklarını belirler, işletmenin giderlerini hesaplar, işletmenin gelirlerini hesaplar, işletmenin karını hesaplar, ürünü pazarlar“ (Kirman Bilgin, 2019, s.16) kapsamında öğrencilerin yaş ve becerilerine dikkat edilerek KOSGEP örnek iş planları incelenerek uzman görüşüyle açık uçlu sorular kullanılarak hazırlanmıştır. GKT için girişimcilik kültürü göstergeleri dikkate alınarak sorular hazırlanmıştır.

3.4.1. Girişimcilik Becerisi Testi

GBT’de fen bilimleri dersi kapsamında öğrencilerin girişimcilik becerilerini kullanma durumlarının belirlenmesi amacıyla sorular bulunmaktadır. GBT’nin girişimcilik becerisi ile ilgili soruları ve girişimcilik becerileri göstergeleri Tablo 3.2’ de verilmiştir.

Tablo 3.2. GBT Soruları ve Girişimcilik Göstergeleri

Sorular	Girişimcilik becerisi göstergeleri
1. Bir turşucu dükkânı açtığınızı düşünün. Müşteriler neden sizi tercih etmeli? Açıklayınız	İş fikrini diğer iş fikirlerinden farklı olduğunu vurgular.
2. Dükkânı açtıktan 1 yıl sonra kendinizi nerede görüyorsunuz? (İlk 1 yıl için ne gibi hedefleriniz olur?) Açıklayınız.	Kısa vadeli hedeflerini belirler.
3. Ürettiğiniz turşuları kimlere satarsınız? Müşterileriniz kimler olur? Açıklayınız.	Potansiyel müşterilerini tanımlar.
4. Bir turşusu işi kurmadan önce bulunduğunuz bölgedeki turşucuların ne tür özelliklerini merak edersiniz? Açıklayınız.	Rakip analizi yapar.
5. Merak ettiklerinizi öğrenmek için ne yaparsınız? Açıklayınız.	Rakip analizi yapar.
6. Turşularınızı daha çok satmak için neler yaparsınız? Açıklayınız.	Pazar payı hedefini ortaya koyar.
7. Daha çok müşteriye ulaşmak için neler yaparsınız? Açıklayınız.	Müşteriye ulaşım kanallarını belirler.
8. Bir turşucunun turşu üretip satması için yapması gerekenler nelerdir? Sırasıyla yazınız.	İş akış şeması çizer.
9. Siz bir turşucusunuz dükkânınızda kimler çalışır?	Personelin görev ve sorumluluklarını belirler.
10. Bu çalışanların görevleri nelerdir? Açıklayınız	Personelin görev ve sorumluluklarını belirler.
11. Bir turşucu dükkânın giderleri neler olabilir? (Dükkânda nerelere para harcarsınız?) Açıklayınız.	İşletmesinin giderlerini hesaplar.
12. Dükkânınızda bir kavanoz turşunun satış fiyatını nasıl belirlersiniz? Açıklayınız.	İşletmesinin gelirlerini hesaplar. İşletmesinin karını hesaplar.
13. Ürününüzü satarken nelere dikkat edersiniz? Açıklayınız.	
14. Turşularınızı başkalarına tanıtmak için nasıl bir afiş hazırlardınız? Aşağıdaki boş alanı kullanabilirsiniz.	Ürününü pazarlar.

Tablo 3.2 incelendiğinde araştırmanın birinci araştırma sorusu kapsamında ilgili kazanımlar dikkate alınarak açık uçlu 14 sorudan oluşan GBT hazırlanmıştır.

3.4.1.1. GBT'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

GBT, 14 adet açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Bu sorular bir fen bilimleri eğitimcisi

tarafından geliştirilmiş olup iki fen bilimleri eğitimcisi ve bir fen bilimleri öğretmeni tarafından geçerlik çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Testte yer alan soruların geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Tablo 3.3'te verilmiştir.

Tablo 3.3: GBT'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Geçerlik Öncesi	Çalışması	Geçerlik Çalışması Sonrası	Güvenirlik Çalışması Sonrası
1-Bir turşucu dükkânı açtığınızı düşünün. Müşteriler neden sizi tercih etmeli?	1-Bir turşucu dükkânı açtığınızı düşünün. Müşteriler neden sizi tercih etmeli? Açıklayınız.	1-Bir turşucu dükkânı açtığınızı düşünün. Müşteriler neden sizi tercih etmeli? Açıklayınız.	1-Bir turşucu dükkânı açtığınızı düşünün. Müşteriler neden sizi tercih etmeli? Açıklayınız.
2-Dükkânı açtıktan 1 yıl sonra kendinizi nerede görüyorsunuz?	2-Dükkânı açtıktan 1 yıl sonra kendinizi nerede görüyorsunuz? Açıklayınız.	2-Dükkânı açtıktan 1 yıl sonra kendinizi nerede görüyorsunuz? Açıklayınız.	2-Dükkânı açtıktan 1 yıl sonra kendinizi nerede görüyorsunuz? (İlk 1 yıl için ne gibi hedefleriniz olur?) Açıklayınız.
3-Ürettiğiniz turşuları kimlere satarsınız?	3-Ürettiğiniz turşuları kimlere satarsınız? Müşterileriniz kimler olur? Açıklayınız.	3-Ürettiğiniz turşuları kimlere satarsınız? Müşterileriniz kimler olur? Açıklayınız.	3-Ürettiğiniz turşuları kimlere satarsınız? Müşterileriniz kimler olur? Açıklayınız.
4-Bulunduğunuz bölgedeki turşucuların ne tür özelliklerini merak edersiniz? Merak ettiklerinizi öğrenmek için ne yaparsınız?	4-Bir turşusu işi kurmadan önce bulunduğunuz bölgedeki turşucuların ne tür özelliklerini merak edersiniz? 5-Merak ettiklerinizi öğrenmek için ne yaparsınız? Açıklayınız.	4-Bir turşusu işi kurmadan önce bulunduğunuz bölgedeki turşucuların ne tür özelliklerini merak edersiniz? 5-Merak ettiklerinizi öğrenmek için ne yaparsınız? Açıklayınız.	4-Bir turşusu işi kurmadan önce bulunduğunuz bölgedeki turşucuların ne tür özelliklerini merak edersiniz? 5-Merak ettiklerinizi öğrenmek için ne yaparsınız? Açıklayınız.
5-Turşularınızı daha çok satmak için ne yaparsınız?	6-Turşularınızı daha çok satmak için neler yaparsınız? Açıklayınız.	6-Turşularınızı daha çok satmak için neler yaparsınız? Açıklayınız.	6-Turşularınızı daha çok satmak için neler yaparsınız? Açıklayınız.
6-Daha çok müşteriye ulaşmak için ne yaparsınız?	7-Daha çok müşteriye ulaşmak için neler yaparsınız?	7-Daha çok müşteriye ulaşmak için neler yaparsınız? Açıklayınız.	7-Daha çok müşteriye ulaşmak için neler yaparsınız? Açıklayınız.

Tablo 3.3 (Devam): GBT'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

7-Bir turşucunun turşu üretip satması için yapması gerekenler nelerdir? Sıralayınız.	8-Bir turşucunun turşu üretip satması için yapması gerekenler nelerdir? Sırasıyla yazınız.	8-Bir turşucunun turşu üretip satması için yapması gerekenler nelerdir? Sırasıyla yazınız.
8-Dükkânın çalışanları kimlerdir?	9-Siz bir turşucusunuz dükkânınızda kimler çalışır?	9-Siz bir turşucusunuz dükkânınızda kimler çalışır? Açıklayınız.
9-Bu çalışanlar ne görevler yapar?	10-Bu çalışanların görevleri nelerdir? Açıklayınız.	10-Bu çalışanların görevleri nelerdir? Açıklayınız.
10-Bir turşucu dükkânınız var giderleriniz neler olabilir?	11-Bir turşucu dükkânın giderleri neler olabilir? Açıklayınız.	11-Bir turşucu dükkânın giderleri neler olabilir? (Dükkânda nerelere para harcarsınız?) Açıklayınız.
11-Dükkânınızda bir kavanoz turşunun satış fiyatını neye göre belirlersiniz?	12-Dükkânınızda bir kavanoz turşunun satış fiyatını nasıl belirlersiniz? Açıklayınız.	12-Dükkânınızda bir kavanoz turşunun satış fiyatını nasıl belirlersiniz? Açıklayınız.
12-Ürününüzü satarken nelere dikkat edersiniz?	13-Ürününüzü satarken nelere dikkat edersiniz? Açıklayınız.	13-Ürününüzü satarken nelere dikkat edersiniz? Açıklayınız.
13-Turşularınızı satmak için bir afiş tasarlamak isterseniz neler yaparsınız? Çiziniz. İstedığınız çizimlerin hepsi için aşağıdaki boş alanı kullanabilirsiniz.	14-Turşularınızı satmak için bir afiş tasarlamak isterseniz neler yaparsınız? Çiziniz.	14-Turşularınızı başkalarına tanıtmak için nasıl bir afiş hazırladınız? Aşağıdaki boş alanı kullanabilirsiniz.

GBT testi geçerlik çalışmaları sonrasında beşinci sınıf öğrencilerine uygulanmış (N:5), gerekli düzeltmeler yapılmış test uygulanmaya hazır hale getirilmiştir. Başlangıçta oluşturulan testte bazı soruların farklı iki soru içerdiği ve katılımcıların bu sorulardan sadece birine yanıt verdikleri tespit edilmiş ve bu sorular ayrılarak iki soru haline getirilmiştir. Sorulardaki anlatım bozuklukları düzeltilmiş, ayrıca katılımcıların pilot

uygulamada testte yer alan soruların cevaplarını açıklamadıkları, tek kelimelik cevaplar verdikleri için soruların son kısımlarına ‘*açıklayınız*’ ibaresi ilave edilmiş katılımcıların kendilerini daha iyi ifade edebilmeleri için açıklama yapmaları istenmiştir.

3.4.2. Girişimcilik Kültürü Testi

Bu testte fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerin girişimcilik kültürlerinin cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi not ortalaması, anne-baba mezuniyeti, babanın girişimci olup olmaması, kardeş sırası ve girişimcilik ortamında bulunma değişkenleri açısından nasıl olduğunun belirlenmesi amacıyla sorular bulunmaktadır. GBT’nin girişimcilik kültürü ile ilgili soruları ve girişimcilik kültürü göstergeleri Tablo 3.4’ te verilmiştir.

Tablo 3.4: GKT Soruları ve Girişimcilik Kültürü Göstergeleri

Sorular	Girişimcilik Kültürü Göstergeleri
1. Girişimci nedir? Açıklayınız.	Girişimci kavramını ifade eder.
2. Bir kişi turşucu işi kurmak isterse ilk ne yapmalıdır?	İş fikrini hayata geçirirken nasıl hareket edeceğini açıklar.
3. Bir turşucu dükkânı açmadan önce bir turşucu ile röportaj yapmak istediğini düşünelim. Bu röportaj da turşucuya hangi soruları yönlendirirsin?	İş fikriyle ilgili önemli bilgileri merak eder.
4. Bir turşucu dükkânı açtığını ve personel çalıştırmak istediğini düşünelim. Personelinde aradığın özellikler neler olur?	İş fikrine yönelik çalıştıracağı personelin donanımlarını ifade eder.
5. Bir turşucu dükkânı açmak istediğini düşünelim. Önündeki engeller neler olabilir?	İş fikrini hayata geçirirken kuracağı işteki engellerini açıklar.
6. Bir turşucu dükkânı açmak istediğini düşünelim. Senin sahip olduğun avantajlar nelerdir?	İş fikrini hayata geçirirken kuracağı işteki avantajlarını açıklar.
7. Hayallerinde üretmek, pazarlamak veya kurmak istediğin iş, ilginç fikirler ve düşünceler var mı? Bunlar nelerdir?	Geleceğe dair bir iş fikri planı yapar

Tablo 3.4 incelendiğinde öğrencilerin girişimcilik kültürlerinin belirlenmesi amacıyla girişimcilik kültürü göstergeleri dikkate alınarak açık uçlu yedi sorudan oluşan test hazırlanmıştır.

3.4.2.1. GKT'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

GBT, yedi adet açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Bu sorular bir fen bilimleri öğretmeni ve eğitimcisi tarafından geliştirilmiş olup iki fen bilimleri eğitimcisi ve bir fen bilimleri öğretmeni tarafından geçerlik çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Testte yer alan soruların geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Tablo 3.5'te verilmiştir.

Tablo 3.5: GKT'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

Geçerlik Çalışması Öncesi	Geçerlik Çalışması Sonrası	Güvenirlik Çalışması Sonrası
1-Girişimci nedir?	1-Girişimci nedir? Açıklayınız.	1-Girişimci nedir? Açıklayınız.
2-Bir kişi, “turşucu” işi kurmak isterse ilk ne yapmalıdır?	2-Bir kişi, “turşucu” işi kurmak isterse ilk ne/neler yapmalıdır?	2-Bir kişi, “turşucu” işi kurmak isterse ilk ne/neler yapmalıdır? Açıklayınız.
3-Turşucu ile röportaj yapmak istediğini düşünelim. Bu röportajda turşucuya hangi soruları yönlendirirsin?	3-Bir turşucu dükkânı açmadan önce bir turşucu ile röportaj yapmak istediğini düşünelim. Bu röportajda turşucuya hangi soruları yönlendirirsin?	3-Bir turşucu dükkânı açmadan önce bir turşucu ile röportaj yapmak istediğini düşünelim. Bu röportajda turşucuya hangi soruları yönlendirirsin?
4-Personelinde aradığın özellikler neler olur?	4-Bir turşucu dükkânı açtığını ve personel çalıştırmak istediğini düşünelim. Personelinde aradığın özellikler neler olur?	4-Bir turşucu dükkânı açtığını ve personel çalıştırmak istediğini düşünelim. Personelinde aradığın özellikler neler olur?
5-Önündeki engeller neler olabilir?	5-Bir turşucu dükkânı açmak istediğini düşünelim. Önündeki engeller neler olabilir?	5-Bir turşucu dükkânı açmak istediğini düşünelim. Önündeki engeller neler olabilir?
6- Senin sahip olduğun avantajlar nelerdir	6-Bir turşucu dükkânı açmak istediğini düşünelim. Senin sahip olduğun avantajlar nelerdir?	6-Bir turşucu dükkânı açmak istediğini düşünelim. Senin sahip olduğun avantajlar nelerdir?

Tablo 3.5. (Devamı)

7-Hayallerinde ilginç fikirler ve düşünceler var mı?	7-Hayallerinde pazarlamak veya istediğin iş, ilginç fikirler ve düşünceler nelerdir?	7-Hayallerinde üretmek, pazarlamak veya kurmak istediğin iş, ilginç fikirler ve düşünceler var mı? Bunlar nelerdir?
--	--	---

GKT, geçerlik çalışmaları sonrasında beşinci sınıf öğrencilerine uygulanmış (N:5), bazı soruların son kısımlarına ‘*açıklayınız*’ ibareleri ilave edilmiş, sorulardaki anlatım bozuklukları düzeltilerek test daha anlaşılır hale getirilmiş, yanlış noktalama işaretleri düzeltilmiş test uygulanmaya hazır hale getirilmiştir.

3.5. Pilot Uygulama

Geliştirilen veri toplama araçları ile 50 öğrencinin katıldığı pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Araştırma soruları bağlamında cevabı aranan değişkenlerle ilgili kategoriler oluşturularak öğrencilerin bazı demografik bilgileri sorulmuştur. Bu demografik bilgiler ve kategorileri Tablo 3.6’da gösterilmiştir.

Tablo 3.6. Öğrencilere Yönlendirilen Demografik Bilgiler ve Kategorileri

Değişken	Kategoriler
Cinsiyet	Kız
	Erkek
Yaşadığı bölge	Köy
	Şehir
Fen bilimleri dersi karne ortalaması	Düşük
	Orta
	İyi
	Çok İyi
Anne mezuniyeti	İlkokul
	Ortaokul
	Lise
	Ön lisans
	Lisans
Baba mezuniyeti	Lisansüstü
	İlkokul
	Ortaokul
	Lise
	Ön lisans
Annenin girişimci olma durumu	Lisans
	Lisansüstü
Babanın girişimci olma durumu	Evet
	Hayır
Kardeş sayısı	Evet
	Hayır
	1
	2
	3
	4
Kardeş sırası	5 ve üzeri
	1
	2
	3
	4
Girişimcilik ortamında bulunma	5 ve üzeri
	Üretim -Temizlik – Tanıtım
	Bulunmama

Tablo 3.6 incelendiğinde her bir değişken kendi içinde kategorilere ayrılmış ve pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Asıl uygulama için testlerde yer alan yazım yanlışları ve yanlış kullanılan noktalama işaretleri düzeltilmiş, testlerdeki bazı sorular öğrencilerin daha iyi anlayabilmesi için iki farklı soru olarak yeniden düzenlenmiş, soruların sonlarına özellikle öğrencileri verdikleri cevapları açıklamalarına yönlendirecek

ibarelere yer verilmiş, veri elde edilemeyen demografik bilgiler testlerden çıkarılarak gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Pilot uygulama gerçekleştirildikten sonra testlerdeki sorularda bulunan anlatım bozuklukları ve noktalama işaretleri hataları düzeltilmiştir.

3.6. Asıl uygulama

Asıl uygulama 100 öğrencinin istekli katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Pilot uygulamada annenin girişimci olma değişkeniyle ilgili ‘evet’ kategorisinde hiçbir veri elde edilemediği için ilgili değişken asıl uygulamadan çıkarılmıştır. Kardeş sayısı değişkeniyle ilgili elde edilen verilerde çoğunluk ‘iki’ ve ‘üç’ kategorisinde yoğunlaştığı için ilgili değişken asıl uygulamada çıkarılmıştır. Kardeş sırası değişkeni için ‘dört’ ve ‘beş’ kategorisinde veri elde edilemediği için asıl uygulamada kategoriler ‘bir, iki, üç ve üzeri’ şeklinde değiştirilmiştir. Annenin ve babanın mezuniyet durumları değişkeni için ‘ön lisans, lisans, yüksek lisans’ kategorilerinde çok az veri elde edildiği için mezuniyet durumları ‘lise ve üzeri’ şeklinde değiştirilmiştir. Fen bilimleri dersi karne ortalaması değişkeninde ‘düşük’ olan öğrenci kategorisinde veri elde edilemediği için ilgili kategori çıkarılmıştır. Bu bağlamda araştırmanın gerçekleştirildiği katılımcıların değişkenleri, kategorileri ve frekansları Tablo 3.7’de gösterilmiştir.

Tablo 3.7. Araştırmanın Gerçekleştirildiği Katılımcıların Değişkenleri, Kategorileri ve Frekansları

Değişken	Kategoriler	Frekans
Cinsiyet	Kadın	52
	Erkek	48
Yaşadığı bölge	Köy	50
	Şehir	50
Fen bilimleri dersi karne ortalaması	Orta	34
	İyi	35
	Çok İyi	31
Anne mezuniyeti	İlkokul	31
	Ortaokul	43
	Lise ve sonrası	26
Baba mezuniyeti	İlkokul	23
	Ortaokul	38
	Lise ve sonrası	39
Babanın girişimci olma durumu	Evet	10
	Hayır	90
Kardeş sırası	1	33
	2	42
	3 ve üstü	25
Girişimcilik ortamında bulunma	Üretim -Temizlik - Tanıtım	10
	Bulunmama	90

Tablo 3.7 incelendiğinde 100 beşinci sınıf öğrencisinin katılımıyla araştırma gerçekleştirilmiştir. GBT ve GKT araştırmacı tarafından fen bilimleri ders saatleri içerisine öğrencilerin gönüllü katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

3.7. Veri Analizi

Bu araştırmada üç araştırma sorusu yer almaktadır. Her bir araştırma sorusu çerçevesinde kullanılan veri toplama araçlarından elde edilen verilerin nasıl analiz edileceği bu bölümde okuyucuya anlatılmaktadır.

3.7.1. Birinci Araştırma Sorusu Kapsamında Elde Edilen Verilerin Analizi

“Fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerin girişimcilik becerilerinin cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi not ortalaması, anne-baba mezuniyeti, babanın girişimci olup olmaması, kardeş sırası ve girişimcilik ortamında bulunma değişkenleri açısından nasıldır?” şeklindeki ilk araştırma sorusu kapsamında GBT kullanılmıştır. Bu testte yer alan her bir soruya yönelik elde edilen verilerin nasıl analiz edildiği Tablo 3.8’de verilmektedir.

Tablo 3.8. GBT’nin Her Bir Sorusuna Yönelik Elde Edilen Verilerin Analizi

Soru	Dikkate Alınan Kodlar ve Puanlama	AEYP
1-Bir turşucu dükkânı açtığınızı düşünün. Müşteriler neden sizi tercih etmeli? Açıklayınız.	Farklı iş fikrini vurgulayan cevaba 1 puan verilir. Temizlik, müşteri memnuniyeti, ulaşım kolaylığı vb. özellikleri içeren cevaba 1 puan verilir. Her bir özellik ayrı ayrı puanlanmaz. Anlamsız cevaba 0 puan verilir.	2
2-Dükânı açtıktan 1 yıl sonra kendinizi nerede görüyorsunuz? (İlk 1 yıl için ne gibi hedefleriniz olur?) Açıklayınız.	Müşteri devamlılığı sağlamak, kara geçmek, daha çok müşteriye ulaşılması vb. özelliklerinin her biri için 1 puan verilir. En fazla üç özellik puanlandırılır. Anlamsız cevaba 0 puan verilir.	3
3-Ürettiğiniz turşuları kimlere satarsınız? Müşterileriniz kimler olur? Açıklayınız.	Halka, yemekhanesi bulunan devlet kurumlarına, toptancılara, marketlere şeklindeki özelliklerin her biri için 1 puan verilir. En fazla üç özellik puanlandırılır. Anlamsız cevaba 0 puan verilir.	3
4-Bir turşucu işi kurmadan önce bulduğunuz bölgedeki turşucuların ne tür özelliklerini merak edersiniz?	Potansiyel müşterilerini, iş yeri özelliklerini, aylık ya da yıllık yaptıkları karı, kullanılan ürünlerin nerelerden alındıkları gibi özelliklerin her biri için 1 puan verilir. En fazla üç özellik puanlandırılır. Anlamsız cevaba 0 puan verilir.	3
5-Rakplerinizle ilgili merak ettiklerinizi öğrenmek için ne yaparsınız? Açıklayınız.	Gözlem yaparım, iş yeri sahibi ile görüşürüm, müşterilerle görüşürüm gibi özelliklerin her biri için 1 puan verilir. En fazla üç özellik puanlandırılır. Anlamsız cevaba 0 puan verilir.	3
6-Turşularınızı daha çok satmak için neler yaparsınız? Açıklayınız.	Kaliteyi düşürmeden maliyeti düşürmek, kampanya yapmak, reklam yapmak, müşteri ihtiyaçlarını gözetmek gibi özelliklerin her biri için 1 puan verilir. En fazla üç özellik puanlandırılır. Anlamsız cevaba 0 puan verilir.	3
7-Daha çok müşteriye ulaşmak için neler yaparsınız? Açıklayınız.	Dijital pazarlama yapmak, geleneksel pazarlama yapmak (gazeteye reklam vermek vb.) şeklinde iki özellik dikkate alınmaktadır. Her biri için 1 puan verilir. En fazla iki özellik puanlandırılır. Anlamsız cevaba 0 puan verilir.	2
8-Bir turşucunun turşu üretip satması için yapması gerekenler nelerdir? Sırasıyla yazınız.	Turşucu dükkânlarını açmaları, turşu malzemelerini temin ederek turşularını kurmalarını, turşularını satışı yapılacak hale getirmeleri ve ürettikleri ürünlerin satışını gerçekleştirmeleri özelliklerinin hepsini sırasıyla yazması beklenmektedir. Her biri için 1 puan verilir. Anlamsız cevaba 0 puan verilir.	4

Tablo 3.8 (Devam): GBT'nin Her Bir Sorusuna Yönelik Elde Edilen Verilerin Analizi

9-Siz bir turşucusunuz dükkânınızda kimler çalışır?	Kasiyer satış elemanı, maliyeci, satış elemanı, eğer ki turşuları kendileri kurmayacaksa turşu kuracak kişiler gibi özelliklerin her biri için 1 puan verilir. En fazla üç özellik puanlandırılır. Anlamsız cevaba 0 puan verilir.	3
10-Bu çalışanların görevleri nelerdir? Açıklayınız.	Öğrencilerden sıraladıkları personellerinin görev ve sorumluluklarının neler olacağını açıklamaları beklenmektedir. Her bir açıklama için 1 puan verilir. En fazla üç açıklama puanlandırılır. Anlamsız cevaba 0 puan verilir.	3
11-Bir turşucu dükkânın giderleri neler olabilir? (dükkânda nerelere para harcarsınız?) Açıklayınız.	Personel giderleri (maaş, yemek, ulaşım), işletmeye ait ihtiyaçlar (vergi, elektrik, su doğalgaz, telefon, kira, aidat gibi), pazarlama giderleri (reklam, tanıtım, pano gibi), turşu kurma malzemeleri (kavanoz, sirke, limon, tuz, sebze ve meyveler) ve bunu muhafaza etme buzdolabı, saklama, depolama gibi dükkân giderlerini sıralamaları beklenmektedir. Beklenen kodlarda beş kategori bulunmaktadır. Bu kategorilerden personel giderlerinden en fazla iki özellik, işletmeye ait giderlerden en fazla üç özellik, pazarlama giderlerinden en fazla bir özellik, turşu malzemeleri giderlerinden en fazla dört özellik, muhafaza etme giderlerinde bir özellik puanlandırılır. Her bir açıklama için 1 puan verilir. En fazla üç açıklama puanlandırılır. Anlamsız cevaba 0 puan verilir.	11
12-Dükkânınızda bir kavanoz turşunun satış fiyatını nasıl belirlersiniz? Açıklayınız.	Öğrencilerden dükkân için tüm giderleri hesaplamalarını, satışını gerçekleştirecekleri turşu kavanozu sayısını belirlerim ve bölme yaparım. Üzerine karlarını da koyup toplarım. Bir turşu kavanozun satış fiyatını belirlerim şeklinde cevap beklenmektedir.	4
13-Ürününüzü satarken nelere dikkat edersiniz? Açıklayınız.	Etkili iletişim, temizlik, fiyatın uygunluğu gibi özellikler dikkate alınmaktadır. Her bir açıklama için 1 puan verilir. En fazla üç açıklama puanlandırılır. Anlamsız cevaba 0 puan verilir.	3
14-Turşularınızı başkalarına tanıtmak için nasıl bir afiş hazırladınız? Aşağıdaki boş alanı kullanabilirsiniz.	Adres, müşteriye hitap, fiyat, iş yeri ismi ve fotoğrafı, iletişim numarası, sosyal medya hesapları gibi afişte olması gereken özellikler dikkate alınarak öğrenci afişleri analiz edilir. Her bir özellik için 1 puan verilir. Görsel bütünlük ve tasarım ilkeleri puanlamaya dâhil değildir. Girişimcilik beceri ile ilişkili özellikler dikkate alınmaktadır. En fazla beş özellik puanlandırılır. Anlamsız cevaba 0 puan verilir.	5

AEYP: Alınabilecek En Yüksek Puan

Tablo 3.8’de yer alan her soru kapsamında verilen her anlamsız cevap için “0” (sıfır) puan verilir. Dolayısıyla GBT’den alınabilecek en düşük puan “0” puandır. GBT’den alınabilecek en yüksek puan ise “52”dir. Öğrencilerin GBT’den aldıkları puanların nasıl değerlendirildiğine dair sınıflandırma Tablo 3.9’daki gibidir.

Tablo 3.9: Öğrencilerden Elde Edilen GBT Puanlarının Değerlendirilmesi

Puan Aralığı	Sınıflandırma
43-52	Girişimcilik becerisini çok iyi düzeyde kullanabilmektedir.
33-42	Girişimcilik becerisini iyi düzeyde kullanabilmektedir.
22-32	Girişimcilik becerisini orta düzeyde kullanabilmektedir.
11-21	Girişimcilik becerisini zayıf düzeyde kullanabilmektedir.
0-10	Girişimcilik becerisini çok zayıf düzeyde kullanabilmektedir.

Tablo 3.9 incelendiğinde GBT’den elde edilen puanların *girişimcilik becerisini çok iyi – iyi – orta – zayıf – çok zayıf düzeyde kullanabilmektedir* şeklinde değerlendirildiği görülmektedir. Katılımcılardan elde edilen verilerin analizi sonrasında elde edilen bulgular, her bir düzey için öğrenci frekansı hesaplanarak tablolar halinde sunulmuştur. Katılımcıların GBT’den elde edilen puanları cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi not ortalaması, anne-baba mezuniyeti, babanın girişimci olup olmaması, kardeş sırası ve girişimcilik ortamında bulunma değişkenleri açısından parametrik olmayan testler kullanılarak karşılaştırma yapılmıştır. Kullanılan veri toplama aracının sıralama ölçeği olması nedeniyle diğer parametrik olma şartlarına bakılmamıştır. Değişkenler arasında iki gruplu (cinsiyet, yaşadığı bölge, babanın girişimci olup olmaması, girişimcilik ortamında bulunma) olanlar için Mann Whitney U-testi kullanılarak gruplar arası karşılaştırma yapılmıştır. Değişkenler arasında üç gruplu (fen bilimleri dersi not ortalaması, anne - baba mezuniyeti, kardeş sırası) olanlar için ilk olarak Kruskal Wallis H-testi kullanılmıştır. Gruplar arası anlamlı farklılık çıkma durumunda gruplar arası karşılaştırma için Mann Whitney U-testinden yararlanılmıştır.

3.7.2. İkinci Araştırma Sorusu Kapsamında Elde Edilen Verilerin Analizi

“Fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerin girişimcilik kültürleri cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi not ortalaması, anne-baba mezuniyeti, babanın girişimci olup olmaması, kardeş sırası ve girişimcilik ortamında bulunma değişkenleri açısından nasıldır” şeklindeki ikinci araştırma sorusu kapsamında GKT kullanılmıştır.

Bu testte yer alan her bir soruya yönelik elde edilen verilerin nasıl analiz edildiği Tablo 3.10 'da verilmektedir.

Tablo 3.10: GKT'nin Her Bir Sorusuna Yönelik Elde Edilen Verilerin Analizi

Soru	Dikkate Alınan Kodlar ve Puanlama	AEYP
1- Girişimci nedir?	Toplumun ihtiyacını fark edip, bu ihtiyacı fırsata (ekonomik gelire-paraya) çevirmektir şeklindeki tanımlamayı yapan öğrenci 2 puan almaktadır. İhtiyacı fark etme ve ekonomik gelir sağlama şeklindeki kodları vurgulayan öğrencilere 2 puan verilirken bunlardan sadece birini vurgulayan öğrenciye 1 puan verilir. Anlamsız cevaba 0 puan verilir.	2
2- Bir kişi, “turşucu” işi kurmak isterse ilk ne/neler yapmalıdır? Açıklayınız.	İlk olarak resmi (yasal) işlemleri yürütmesi, iş planı hazırlaması ve hazırlık yapması gerekmektedir şeklindeki cevaba 3 puan verilir. Resmi (yasal) işlemleri yürütmesi, iş planı hazırlaması, hazırlık yapması kodlarından herhangi birini yazan öğrenci 1 puan almaktadır. Anlamsız cevaba 0 puan verilir.	3
3- Bir turşucu dükkânı açmadan önce bir turşucu ile röportaj yapmak istediğini düşünelim. Bu röportaj da turşucuya hangi soruları yönlendirirsin?	Karın (gelir -gider) ne kadar? – Müşterilerin beklentileri neler? – İşin işleyişi nasıl? Sorularının her biri için 1 puan verilir. Anlamsız cevaba 0 puan verilir.	3
4- Bir turşucu dükkânı açtığını ve personel çalıştırmak istediğini düşünelim. Personelinde aradığın özellikler neler olur?	Etkili iletişim – takım çalışması becerisi – işle ilgili bilgi sahibi – olumlu karakter özelliği - şeklindeki kodların her biri için 1 puan verilir. Anlamsız cevaba 0 puan verilir.	4
5- Bir turşucu dükkânı açmak istediğini düşünelim. Önündeki engeller neler olabilir?	Sermaye – bilgi eksikliği – iş yerinin bulunamaması – psikolojik (aile-arkadaş) desteğin olmaması – karakterin uygun olmaması şeklindeki kodların her biri için 1 puan verilir. Anlamsız cevaba 0 puan verilir.	5
6- Bir turşucu dükkânı açmak istediğini düşünelim. Senin sahip olduğun avantajlar nelerdir?	Sermaye – bilgi sahibi olmak – iş yerinin hazır olması – psikolojik (aile-arkadaş) desteğin olması - karakterin uygun olması şeklindeki kodların her biri için 1 puan verilir. Anlamsız cevaba 0 puan verilir.	5
7- Hayallerinde üretmek, pazarlamak veya kurmak istediğin iş, ilginç fikirler ve düşünceler var mı? Bunlar nelerdir?	Her bir iş fikri için 1 puan verilir. En fazla üç iş fikri puanlandırılır. Anlamsız cevaba 0 puan verilir.	3
AEYP: Alınabilecek En Yüksek Puan		

Tablo 3.10’de yer alan her soru kapsamında verilen her anlamsız cevap için “0” puan verilir. Dolayısıyla GKT’den alınabilecek en düşük puan 0 puandır. GKT’den alınabilecek en yüksek puan ise “25” tir. Öğrencilerin GKT’den aldıkları puanların nasıl değerlendirildiğine ilişkin sınıflandırma Tablo 3.11’deki gibidir.

Tablo 3.11: Öğrencilerden Elde Edilen GKT Puanlarının Değerlendirilmesi

Puan Aralığı	Sınıflandırma
21-25	Girişimcilik kültürü çok iyi düzeydedir.
16-20	Girişimcilik kültürü iyi düzeydedir.
11-15	Girişimcilik kültürü orta düzeydedir.
6-10	Girişimcilik kültürü zayıf düzeydedir.
0-5	Girişimcilik kültürü çok zayıf düzeydedir.

Tablo 3.11 incelendiğinde GKT’den elde edilen puanların *girişimcilik kültürü çok iyi – iyi – orta – zayıf – çok zayıf düzeydedir* şeklinde değerlendirildiği görülmektedir. Katılımcılardan GKT sonrası elde edilen bulgular, her bir düzey için öğrenci frekansı hesaplanarak tablolar halinde okuyucuya sunulmuştur. Araştırmaya katılan beşinci sınıf öğrencilerinin GKT’den elde edilen puanları cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi not ortalaması, anne - baba mezuniyeti, babanın girişimci olup olmaması, kardeş sırası ve girişimcilik ortamında bulunma değişkenleri açısından parametrik olmayan testler kullanılarak karşılaştırılma yapılmıştır. Kullanılan veri toplama aracının sıralama ölçeği olması nedeniyle diğer parametrik olma şartlarına bakılmamıştır. Değişkenler arasında iki gruplu (cinsiyet, yaşadığı bölge, babanın girişimci olup olmaması, girişimcilik ortamında bulunma) olanlar için Mann Whitney U-testi kullanılarak gruplar arası karşılaştırma yapılmıştır. Değişkenler arasında üç gruplu (fen bilimleri dersi not ortalaması, anne - baba mezuniyeti, kardeş sırası) olanlar için ilk olarak Kruskal Wallis H-testi kullanılmıştır. Gruplar arası anlamlı farklılık çıkma durumunda gruplar arası karşılaştırma yapmak için Mann Whitney U-testine başvurulmuştur.

3.7.3. Üçüncü Araştırma Sorusu Kapsamında Elde Edilen Verilerin Analizi

“Fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerin girişimcilik becerileri ile girişimcilik kültürleri arasındaki ilişki cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi karne ortalaması, anne ve baba mezuniyeti, babanın girişimci olup olmaması, kaçınıcı çocuk

olduğu, girişimcilik ortamında bulunma değişkenlerine göre nasıldır?” şeklindeki üçüncü araştırma sorusu kapsamında GBT ve GKT kullanılmıştır.

Bu testlerden elde edilen puanlar cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi karne ortalaması, anne ve baba mezuniyeti, anne ve babanın girişimci olup olmaması, kardeş sayısı, kaçınıcı çocuk olduğu, girişimcilik ortamında bulunma değişkenlerine göre ilişkisel analiz yapılmıştır. Öğrencilerin girişimcilik becerileri ve girişimcilik kültürleri arasındaki ilişkinin bahsi geçen değişkenler açısından tespiti Spearman Brown Sıra Farkları korelasyon katsayısı kullanılarak yapılmıştır. Çünkü kullanılan veri toplama aracı açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Dolayısıyla veri toplama aracı sıralama ölçeği sınıfında yer almaktadır ve kullanılacak testin ilişkisel analizin parametrik olmayan şartlarını sağlaması gerekmektedir. Bu değişkenlerin kategorik sınıflandırılması Tablo 3.12’de verilmiştir.

Tablo 3.12: Değişkenlerin Kategorik Sınıflandırılması

Değişken	Kategoriler
Cinsiyet	Kadın
	Erkek
Yaşadığı bölge	Köy
	Şehir
Fen bilimleri dersi karne ortalaması	Orta
	İyi
	Çok İyi
Anne mezuniyeti	İlkokul
	Ortaokul
	Lise ve sonrası
Baba mezuniyeti	İlkokul
	Ortaokul
	Lise ve sonrası
Babanın girişimci olma durumu	Evet
	Hayır
Kardeş sırası	1
	2
	3 ve üstü
Girişimcilik ortamında bulunma	Üretim -Temizlik - Tanıtım
	Bulunmama

Spearman Brown Sıra Farkları korelasyon katsayısı değerleri Tablo 3.13’teki gibi yorumlanmıştır.

Tablo 3.13: Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı Değerlerinin Yorumlanması

Spearman Brown Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı Değerleri	Yorumu
0,00 – 0,25	Çok zayıf
0,26 – 0,49	Zayıf
0,50 – 0,69	Orta
0,70 – 0,89	Yüksek
0,90 – 1,00	Çok yüksek

GBT ile GKT'den elde edilen veriler arasındaki ilişki cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi karne ortalaması, anne ve baba mezuniyeti, babanın girişimci olup olmaması, kaçınıcı çocuk olduğu, girişimcilik ortamında bulunma değişkenlerine göre Spearman Brown Sıra Farkları korelasyon katsayısı değerleri hesaplandıktan sonra Tablo 3.13 dikkate alınarak yorumlanmış ve bulgular bölümünde sunulmuştur.

3.8. Araştırmanın Niteliği ve Etik

Alan taraması yöntemi daha çok nicel araştırmalar için kullanılmaktadır. Ancak mevcut araştırmanın amacı doğrultusunda derinlemesine veri elde edilmesi amacıyla araştırma süreci nitel araştırma olarak yürütülmüştür. Bu nedenle araştırmanın geçerlik ve güvenirlik çalışmaları nitel araştırmalar için aranan özellikler çerçevesinde sağlanmaya çalışılmıştır. Nitel araştırmalarda inanılabilirlik ve aktarılabilirlik araştırmanın geçerliğini sağlamak amacıyla kullanılır.

Araştırmanın inanılabilirliği uzun süreli etkileşim, araştırmanın yapıldığı ortamda bulunmak, veri toplamak için yeterli zamanın ayrılması, katılımcı teyidi, uzman incelemesi, üçgenleme tekniği ile sağlanır (Başkale, 2016). Mevcut çalışmanın amacı bağlamında inanılabilirliği; araştırmacının araştırmanın yapıldığı ortamda bulunması, derinlik odaklı veri toplanması ve uzman incelemesi teknikleri kullanılarak sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmacı mevcut çalışmanın gerçekleştirildiği ortamda bulunmuştur. Derinlik odaklı veri toplamak amacıyla, katılımcılara uygulanan testler açık uçlu sorulardan kullanılarak hazırlanmış öğrencilerden derinlemesine veri elde edilmesi planlanmıştır. Mevcut araştırmada yazar araştırmacı olarak kabul edilmektedir. Bu araştırmada uzman olarak araştırmanın danışmanı ve iki farklı fen eğitimcisi (Doç. Dr.)

görülmektedir. Araştırma süresince danışmanın araştırmacıya araştırmanın yürütülüşü ile ilgili sorular sorması, ortaya çıkan bulguları eleştirel gözle değerlendirmesi, geri dönütler vermesi, sonrasında iki fen eğitimcisinin araştırmanın başından sonuna kadar görüş ve önerilerde bulunarak dönütler vermesi ve araştırmacının da dönütler doğrultusunda gerekli düzeltmeleri yaparak araştırmaya son halini vermesi ve raporlaştırması düşünüldüğünde uzman incelemesi yöntemini araştırmanın inanılabilirliğini artırmaya yönelik bir uygulama olarak kabul edilebilir. İnanılabilirliğin sağlanması amacıyla danışman veri analizi sürecine dahil olmuştur. Birinci araştırma sorusu kapsamında veri toplamak amacıyla kullanılan GBT 14 adet açık uçlu sorudan oluşmaktadır. İkinci araştırma sorusu kapsamında veri toplamak amacıyla kullanılan GKT yedi adet açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Testler içerisindeki her soru için ayrı ayrı öğrenci cevaplarına göre kodlar oluşturmuştur. Elde edilen verilerin kodlanma süreci üç aşamadan oluşmaktadır. Birinci aşamada danışman ve araştırmacı rastgele seçilen üç öğrencinin yanıtlarından tartışarak istenilen cevaplar çerçevesinde kodlar oluşturmuşlardır. İkinci aşamada araştırmacı ve danışman farklı üç öğrencinin cevaplarını ayrı ayrı kodlamışlardır. İkinci aşamada ilk soru için kodlayıcılar arasında uyuma katsayısı Miles ve Huberman (1994) güvenilirlik formülüne göre ilk soruda 0,94 ikinci sorusunda 1.00 çıkmıştır. Üçüncü aşamada testin ilk sorusu kapsamında üç farklı öğrencinin yanıtı danışman ve araştırmacı tarafından incelenmiştir. Bu analiz sonucunda kodlayıcılar arasındaki uyuma katsayısı 1,00'e ulaşmıştır. Her iki testte yer alan sorular için aynı işlemler tekrar edilmiştir. Testlerde yer alan sorularla ilgili oluşturulan kodlar kullanılarak veriler analiz edilmiştir. Veri analiz süreci iki kademedен oluşmaktadır. Testin ilk üç sorusu için üç öğrencinin yanıtları kodlayıcılar tarafından bir tartışma ortamında ele alınmıştır. Farklı üç öğrencinin yanıtları ayrı ayrı kodlandıktan sonra frekanslar karşılaştırılmış kodlayıcılar arası uyuma katsayısı Miles ve Huberman (1994) güvenilirlik formülüne göre 1.00 olarak ortaya çıkmıştır. Araştırmada kullanılan veri toplama araçları öğrenci görüşlerinin alınması amacıyla değil, öğrencilerin girişimcilik becerilerini ve girişimcilik kültürlerini ortaya çıkarmayı amaçladığı için öğrenci yanıtlarının araştırmacı ve danışman tarafından kodlanmasında yüzde yüzöl bir uyum beklendiği söylenebilir. Kodlayıcılar arası uyum sağlandıktan sonra diğer veriler araştırmacı tarafından analiz edilmiştir.

Araştırma sonuçlarının aktarılabilirliğini sağlamak için amaçlı örneklem seçimi ve

ayrıntılı betimleme kullanılır (Başkale, 2016). Bu araştırmada her iki yöntem de kullanılarak araştırmanın aktarılabilirliği sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmanın amacı çerçevesinde elde edilen verilere herhangi bir yorum katılmadan kodlanmış ve bulgular bölümünde örnek öğrenci ifadeleri ile birlikte sunulularak ayrıntılı betimleme yapılmıştır. Araştırmanın katılımcıları amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilerek çok sayıda katılımcıya ulaşılarak araştırmanın aktarılabilirliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Nitel araştırmalarda güvenirlik sağlamak amacıyla teyit edilebilirlik ve tutarlılık kullanılır. Mevcut araştırmada veri toplama araçlarına geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmış, araştırmadan elde edilecek olan verilerin toplanması ve analiz edilmesinde uyulması gereken kurallara dikkat edilmiş, ortaya çıkan bulguların yorumlanması ve araştırmanın tutarlı bir şekilde raporlaştırılmasıyla sonlandırılması sağlanmıştır. Araştırmanın teyit edilebilirliğinin sağlanması amacıyla araştırmanın veri analizi kısmında veri toplama araçlarında yer alan her bir soru için oluşturulan kodlar, örnek öğrenci ifadeleri ve öğrencilerin bu sorulardan aldıkları puanlara yer verilmiştir. Ayrıca öğrencilerden elde edilen veriler araştırmacı tarafından saklanması ve uzmanlar tarafından gerekli görüldüğünde istenmesi durumunda gösterilmesi mevcut araştırma sürecinin teyit edilebilirliğini sağladığı söylenebilir.

Araştırmada asıl uygulama yapılmadan önce 50 öğrencinin istekli katılımıyla pilot uygulama gerçekleştirilmiş. Öğrencilerin testlerdeki her bir soruya verdikleri yanıtlar incelenmiş. Anlaşılamayan sorular teyit edilmiş ve asıl uygulamaya geçilmeden önce uzman görüşü alınarak düzeltmeler sağlanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilere elde edilen verilerin bilimsel amaçla kullanılacağı, onlar sayesinde elde edilecek verilerin bilime katkı sağlayacağı, katkı sağlamak isteyen öğrencilerin araştırmaya katılabileceği ve istedikleri an süreçten ayrılacakları belirtilmiştir. Araştırmaya 100 beşinci sınıf öğrencisi isteyerek katılmıştır. Veri toplama sürecini danışman yürütmüştür. Öğrencilerin birbirlerinden etkilenmemelerini sağlamak amacıyla öğrencilere testlerdeki sorularla ilgili örnek içerecek şekilde sorular sormamaları gerektiği bildirilmiştir.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Her bir araştırma sorusu çerçevesinde elde edilen bulgular sırasıyla bu bölümde okuyucuya sunulmaktadır.

4.1. Birinci Araştırma Sorusu Kapsamında Elde Edilen Bulgular

“Beşinci sınıf öğrencilerin fen bilimleri dersi kapsamında girişimcilik becerilerinin cinsiyet, yaşadığı yer, fen bilimleri dersi karne not ortalaması, anne-baba mezuniyeti, babanın girişimci olması, kardeş sırası ve girişimcilik ortamında bulunma değişkenleri açısından nasıldır?” şeklindeki ilk araştırma sorusu kapsamında GBT’den elde edilen bulgular Tablo 4.1’de verilmektedir.

Tablo 4.1: GBT’den Elde Edilen Bulgular

Sorular	AEYP	Ort
1-Bir turşucu dükkânı açtığınızı düşünün. Müşteriler neden sizi tercih etmeli? Açıklayınız.	2	0,93
2-Dükkânı açtıktan 1 yıl sonra kendinizi nerede görüyorsunuz? (İlk 1 yıl için ne gibi hedefleriniz olur?) Açıklayınız.	3	0,86
3-Ürettiğiniz turşuları kimlere satarsınız? Müşterileriniz kimler olur? Açıklayınız.	3	1,08
4-Bir turşucu işi kurmadan önce bulunduğunuz bölgedeki turşucuların ne tür özelliklerini merak edersiniz?	3	0,62
5-Rakplerinizle ilgili merak ettiklerinizi öğrenmek için ne yaparsınız? Açıklayınız.	3	0,60
6-Turşularınızı daha çok satmak için neler yaparsınız? Açıklayınız.	3	0,91
7-Daha çok müşteriye ulaşmak için neler yaparsınız? Açıklayınız.	2	0,48
8-Bir turşucunun turşu üretip satması için yapması gerekenler nelerdir? Sırasıyla yazınız.	4	1,18
9-Siz bir turşucusunuz dükkânınızda kimler çalışır?	3	1,44
10-Bu çalışanların görevleri nelerdir? Açıklayınız.	3	1,67
11-Bir turşucu dükkânın giderleri neler olabilir? (dükkânda nerelere para harcarsınız?) Açıklayınız.	11	1,82
12-Dükkânınızda bir kavanoz turşunun satış fiyatını nasıl belirlersiniz? Açıklayınız.	4	0,09
13-Ürününüzü satarken nelere dikkat edersiniz? Açıklayınız.	3	1,15
14-Turşularınızı başkalarına tanıtmak için nasıl bir afiş hazırladınız?	5	2,52
Toplam	52	14,42

AEYP: Alınabilecek En Yüksek Puan – Ort: Sınıf Ortalaması

Tablo 4.1 incelendiğinde, katılımcıların GBT'nin her bir sorusundan aldıkları ve uygulanan testten öğrencilerin toplamının aldıkları puanlar sunulmuştur. Katılımcıların aldıkları ortalama puanın 14,42 olduğu görülmektedir. Bu bağlamda GBT'e göre birinci araştırma sorusu kapsamında öğrencilerin girişimcilik becerilerini kullanmalarının zayıf düzeyde olduğu söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin en zorlandıkları sorular GBT'nin 11. ve 12. soruları olmuştur. Birinci araştırma sorusu kapsamında uygulanan GBT'de bazı katılımcıların sorulara verdiği örnek ifadeler Tablo 4.2'de gösterilmiştir.

Tablo 4.2: GBT Kapsamında Örnek Öğrenci İfadeleri

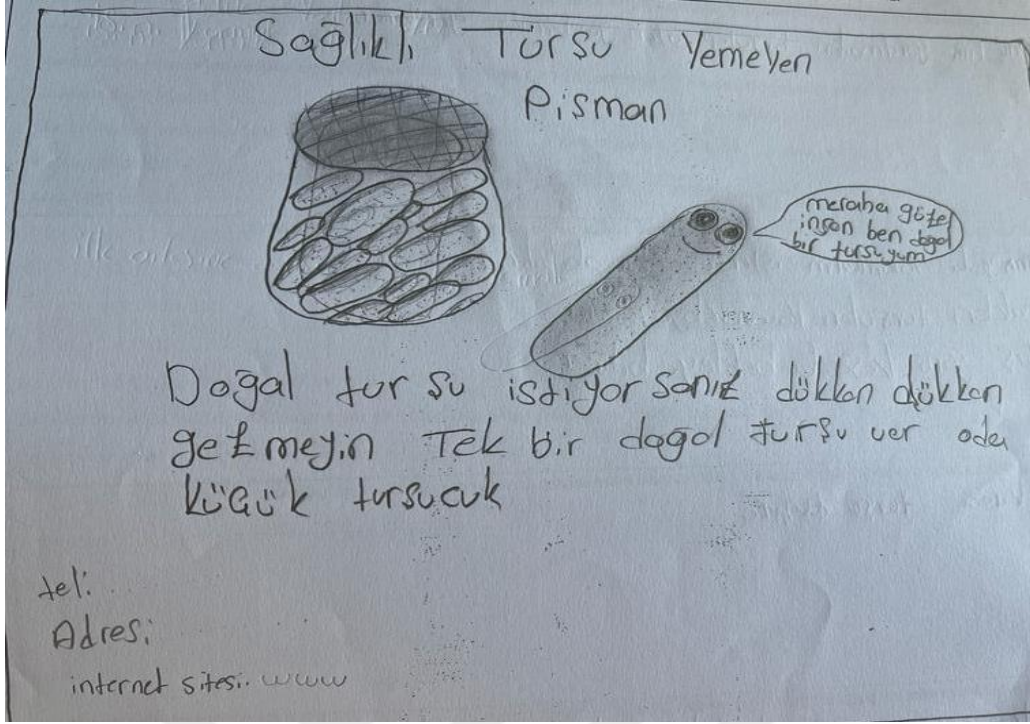
Soru	Örnek İfadeler
1	Ö89: "Turşularım çok güzel yemeden geçmelerini istemiyorum ve turşu suyu ikram ediyorum." Ö91: "Turşularımız güzel olduğu için. Tamamen organik oldukları için. Katkı maddesi olmadığı için ve turşularımızı hijyen ile yaptığımız için."
2	Ö31: "Satış artırma, stok yapma, indirim, fazla personel, dükkânı geliştirme, daha fazla çeşit ekleme" Ö48: "Herkes beni tanır, turşulardan daha fazla almaya başlarlar ve çok para kazanırım"
3	Ö91: "Fabrikalar, manavlar, marketler ve tüm vatandaşalar" Ö95: "Okullara, lokantalara, evlere, cami turşu çekenlere, camilere"
4	Ö42: "Turşuların tadını, dükkânının temizliğini, müşteriye nasıl davrandıklarını, dükkân dekorasyonunu, firmalarının ne kadar büyük olduğunu" Ö48: "Nasıl satış yaptığını, turşularının fiyatlarını, turşularının kalitesini ve birçok şeyi merak ederim."
5	Ö3: "Bir turşucunun yanında cıraklık yapardım ve araştırdım." Ö99: "Güvenli internet sitelerinde araştırırım, büyüklerime daha önce turşu satan kişilere ve işi bilen kişilere sorarım."
6	Ö17: "%50 indirim yapardım, müşterileri buraya çağırmak için bağırdım." Ö26: "Afiş hazırlarım, müşterilerime güzel davranırım ki yine beni tercih etsinler herkese beni anlatsınlar diye broşürler asarım."
7	Ö76: "Kendi dükkânımın önünde bir afiş hazırlarım, diğer dükkân sahiplerinden izin alıp o dükkânların önüne de afişimi asarım, bu afişi internet ve sosyal medyada paylaşıyorum." Ö98: "Reklamlar yaparım, youtube kanalı açarım, programlara çıkarım."
8	Ö27: "Dükkânı açmalı, turşuyu üretmeli, iyi bir açılış yapıp indirim yapmalı, sonra da satarım." Ö54: "Dükkân açarım, turşu kurarım, turşuların kavanozlarını ayarlarım, fiyatlarını belirleyip satarım."

Tablo 4.2 (Devam): GBT Kapsamında Örnek Öğrenci İfadeleri

9	Ö16: “Kasiyer, temizlikçi, turşuları kontrol eden kişi, fazladan yedek eleman” Ö45: “Sebzeyi toplayan veya alan, turşu haline getiren, afiş hazırlayıp herkese dağıtan, turşuları satan.”
10	Ö53: “Birinin temizlik yapması, birinin satışta yardımcı olması, biri de kasada turşuların parasını alması.” Ö87: “Biri turşu kurmaya yardım etmeli, biri kasaya bakmalı, biride müşterilere yardımcı olmalı.”
11	Ö26: “Turşu kavanozuna, kavanoz kapağına, bulaşıkçıya, motorcuya, satıcıya, salatalığa, sirkeye, limona, suya, tuza.” Ö68: “İşçi parasına, su faturasına, elektriğe, turşu malzemesine, turşu suyuna ve turşu sebzesi almaya.”
12	Ö42: “Kullandığım malzemelerin fiyatını belirlerim, üzerine karımı koyup satarım” Ö91: “Turşu için aldığım malzemelerin fiyatını toplardım ve kar elde etmek için o fiyatın biraz daha fazlasına satardım.”
13	Ö34: “Bozulmuş olmamasına, taze olmasına, müşterilere nazik davranmaya, fiyatının uygun olmasına” Ö93: “Turşunun yapımına, fiyatına, müşterilerin isteklerine ve yorumuna dikkat ederim.”

Tablo 4.2’de GBT bazı katılımcıların cevapları verilmiştir. Sorulara verilen bu yanıtlarla; birinci sorudan Ö89 ve Ö91 iki puan, ikinci sorudan Ö31 ve Ö48 üç puan, üçüncü sorudan Ö91 ve Ö95 üç puan, dördüncü sorudan Ö42 ve Ö48 üç puan, beşinci sorudan Ö3 ve Ö99 iki puan, altıncı sorudan Ö17 ve Ö26 iki puan, yedinci sorudan Ö76 ve Ö98 iki puan, sekizinci sorudan Ö27 ve Ö54 dört puan, dokuzuncu sorudan Ö16 ve Ö45 üç puan, onuncu sorudan Ö53 ve Ö87 üç puan, on birinci sorudan Ö26 ve Ö68 beş puan, on ikinci sorudan Ö42 ve Ö91 iki puan, on üçüncü sorudan Ö34 ve Ö93 üç puan almışlardır.

GBT’nin 14. sorusu kapsamında öğrencilerden turşularını tanıtmak için afiş tasarımları beklenmiştir. Ö12’nin tasarladığı afiş Şekil 4.1’de gösterilmektedir.

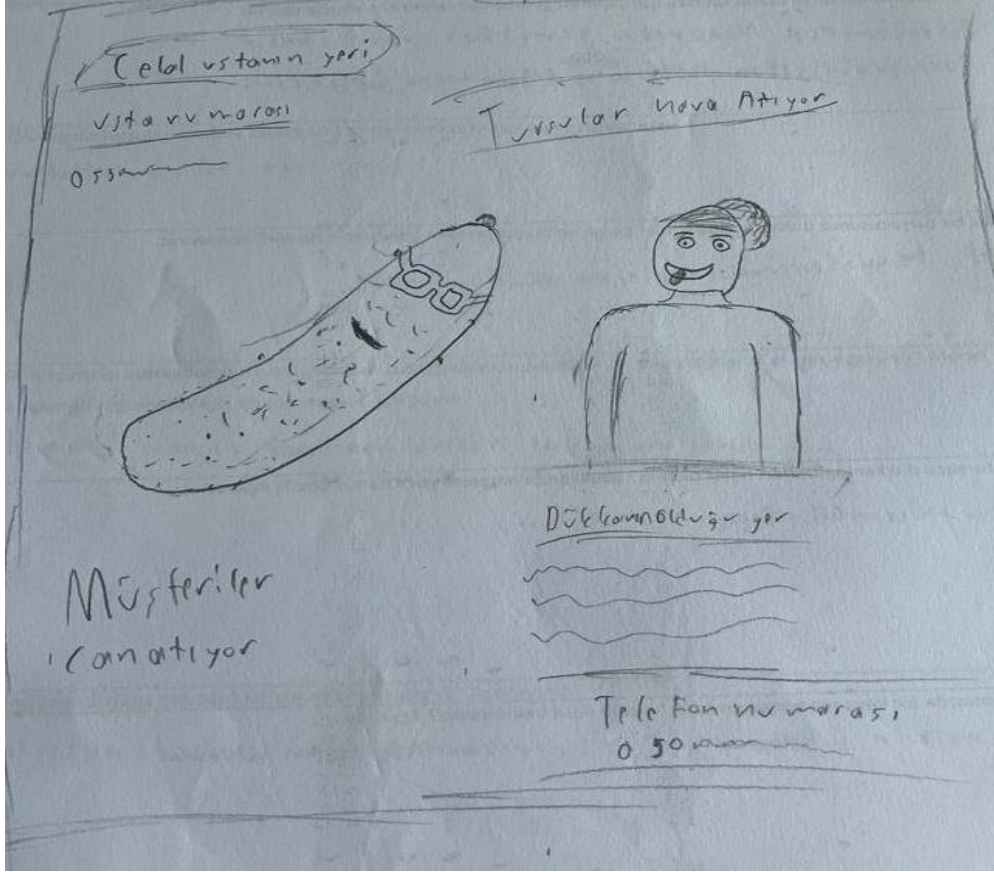
Şekil 4.1: Ö12'nin 14. Soru Kapsamında Tasarladığı Afiş

Şekil 4.1 incelendiğinde katılımcının afişine anlamlı görsel öğeler, telefon, adres, internet sitesi, anlamlı slogan özelliklerini eklediği görülmektedir. Ö12 tasarladığı bu afişle GBT'nin 14. sorusundan beş puan almıştır. GBT'nin 14. Sorusu kapsamında Ö74 tasarladığı afiş Şekil 4.2'de gösterilmektedir.

Şekil 4.2: Ö74'ün 14. Soru Kapsamında Tasarladığı Afiş

Şekil 4.2 incelendiğinde katılımcı tasarladığı afişinde dükkân ismi, anlamlı görsel öğeler, adres, ürün çeşitliliğine vurgu, anlamlı slogan özelliklerine yer vererek Ö74 tasarladığı bu afişle GBT'nin 14. sorusundan beş puan almıştır. Ö88'in tasarladığı afiş Şekil 4.3'te gösterilmektedir.

Şekil 4.3: Ö88'in 14. Soru Kapsamında Tasarladığı Afiş

Şekil 4.3 incelendiğinde katılımcı anlamlı görsel öğeler, adres, telefon, dükkân ismi, anlamlı slogan özelliklerine yer vererek GBT'nin 14. Sorusu kapsamında Ö88 hazırlamış olduğu afişle ilgili sorudan beş puan almıştır. Araştırmanın birinci sorusu kapsamında öğrencilerin girişimcilik becerilerini kullanma durumlarına yönelik öğrencilere uygulanan GBT ile bulgular elde edilmiştir. Elde edilen bulgulardan öğrencilerin yüzdeleri frekansı ve katılımcıların aldıkları puan aralığı Tablo 4.3 'te verilmiştir

Tablo 4.3: Öğrencilerin Girişimcilik Becerilerini Kullanma Durumlarına Yönelik Elde Edilen Bulgular

Puan Aralığı	Sınıflandırma	f	%
43-52	Girişimcilik becerisini çok iyi düzeyde kullanabilmektedir.	-	-
33-42	Girişimcilik becerisini iyi düzeyde kullanabilmektedir.	-	-
22-32	Girişimcilik becerisini orta düzeyde kullanabilmektedir.	8	%8
11-21	Girişimcilik becerisini zayıf düzeyde kullanabilmektedir.	66	%66
0-10	Girişimcilik becerisini çok zayıf düzeyde kullanabilmektedir.	26	%26

Tablo 4.3 incelendiğinde katılımcıların %8'i girişimcilik becerilerini orta düzeyde, %66'sı zayıf düzeyde ve %26'sı çok zayıf düzeyde kullanmaktadır. Ayrıca katılımcılar arasında girişimcilik becerilerini iyi ve çok iyi düzeyde kullanan öğrenci bulunmamaktadır. Araştırmaya katılan ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin çoğunluğunun girişimcilik becerisini kullanma durumları zayıf düzeydedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin girişimcilik becerilerinin araştırmanın değişkenleri kapsamında nasıl değiştiğini ortaya çıkarmak için yapılan Mann Whitney U-testi sonuçları Tablo 4.4'teki gibidir.

Tablo 4.4: Öğrencilerin Girişimcilik Becerilerinin Farklı Değişkenlere Göre Mann Whitney U-testi Sonuçları

Değişken	Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Cinsiyet	Kadın	52	59.23	3080.00	794.00	.002
	Erkek	48	41.04	1970.00		
Yaşadığı Bölge	Köy	50	50.65	2532.50	1242.50	.959
	Şehir	50	50.35	2517.50		
Babanın girişimci olma durumu	Evet	10	61.15	611.50	343.50	.220
	Hayır	90	49.32	4438.50		
Girişimcilik ortamında bulunma	Bulunma	10	59.35	593.50	361,50	.308
	Bulunmama	90	49.52	4456.50		

Araştırmaya katılan kadın öğrencilerle erkek öğrencilerin GBT'den aldıkları puanların Mann Whitney U-testi sonuçları Tablo 4.4'teki gibidir. Bu sonuçlara göre kız

öğrencilerin girişimcilik becerileri ile erkek öğrencilerin girişimcilik becerileri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur, $U=794.00$, $p<.05$. Sıra ortalamaları dikkate alındığında GBT'ne katılan kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre girişimcilik becerilerinin daha iyi olduğu görülmektedir. Katılımcıların GBT'den aldıkları puanların Mann Whitney U-testi sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin köy ve şehirde yaşaması ($U=1242.50$, $p<.05$), babalarının girişimci olup olmaması ($U=343.50$, $p<.05$), girişimcilik ortamında bulunup bulunmaması ($U=361.50$, $p<.05$) arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin girişimcilik becerilerinin araştırmanın değişkenleri kapsamında nasıl değiştiğini ortaya çıkarmak için yapılan Kruskal Wallis H-testi sonuçları Tablo 4.5'teki gibidir.

Tablo 4.5: Öğrencilerin Girişimcilik Becerilerinin Farklı Değişkenlere göre Kruskal Wallis H-testi Sonuçları

Değişken	Grup	n	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı fark
Fen bilimleri dersi karne ortalaması	Orta	34	33.54	2	22.65	.000	İyi-orta / orta-çok iyi / iyi-çok iyi
	İyi	35	51.74				
	Çok İyi	31	67.69				
Anne mezuniyeti	İlkokul	31	48.15	2	2.40	.301	-
	Ortaokul	43	47.63				
	Lise ve sonrası	26	58.06				
Baba mezuniyeti	İlkokul	23	52.15	2	2.15	.340	-
	Ortaokul	38	45.21				
	Lise ve sonrası	39	54.68				
Kardeş sırası	1	33	49.70	2	0.62	.733	-
	2	42	48.81				
	3 ve üstü	25	54.40				

Araştırmaya katılan beşinci sınıf öğrencilerinin fen bilimleri dersi karne ortalamasına göre girişimcilik becerilerinin nasıl değiştiğine yönelik yapılan Kruskal Wallis H-testi sonuçları Tablo 4.5'teki gibidir. Analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin fen bilimleri dersi karne ortalamasına göre girişimcilik becerileri puanlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir, $\chi^2(sd=2, n=100)=22.65$, $p<.05$. Sıra ortalamaları dikkate

alındığında fen bilimleri dersi karne ortalaması çok iyi olan öğrencilerin girişimcilik becerileri, iyi ve orta olan öğrencilere göre, fen bilimleri dersi karne ortalaması iyi olan öğrencilerin orta olan öğrencilere göre daha iyi olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların GBT'den aldıkları puanların Kruskal Wallis H-testi sonuçları incelendiğinde öğrencilerin annelerinin mezuniyet türü ($\chi^2[sd=2, n=100]=2.40$ $p<.05$), babalarının mezuniyet türü ($\chi^2[sd=2, n=100]=2.15$, $p<.05$), öğrencinin kardeş sırası ($\chi^2[sd=2, n=100]=0.62$, $p<.05$) girişimcilik becerileri arasında anlamlı farklılık oluşturmamıştır.

4.2. İkinci Araştırma Sorusu Kapsamında Elde Edilen Bulgular

“Fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerin girişimcilik kültürleri cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi not ortalaması, anne - baba mezuniyeti, babanın girişimci olup olmaması, kardeş sırası ve girişimcilik ortamında bulunma değişkenleri açısından nasıldır?” şeklindeki ikinci araştırma sorusu kapsamında veri toplama aracı olarak kullanılan GKT'den elde edilen bulgular Tablo 4.6'da verilmektedir.

Tablo 4.6: GKT'den Elde Edilen Bulgular

Soru	AEYP	Ort
1- Girişimci nedir?	2	0,20
2- Bir kişi, “turşucu” işi kurmak isterse ilk ne/neler yapmalıdır? Açıklayınız.	3	0,88
3- Bir turşucu dükkânı açmadan önce bir turşucu ile röportaj yapmak istediğini düşünelim. Bu röportaj da turşucuya hangi soruları yönlendirirsin?	3	1,04
4- Bir turşucu dükkânı açtığını ve personel çalıştırmak istediğini düşünelim. Personelinde aradığın özellikler neler olur?	4	1,42
5- Bir turşucu dükkânı açmak istediğini düşünelim. Önündeki engeller neler olabilir?	5	0,75
6- Bir turşucu dükkânı açmak istediğini düşünelim. Senin sahip olduğun avantajlar nelerdir?	5	0,53
7- Hayallerinde üretmek, pazarlamak veya kurmak istediğin iş, ilginç fikirler ve düşünceler var mı? Bunlar nelerdir?	3	0,34
Toplam	25	5,16

AEYP: Alınabilecek En Yüksek Puan – Ort: Sınıf Ortalaması

Tablo 4.6 incelendiğinde katılımcıların GKT'nin her bir sorusundan aldıkları ve uygulanan testten öğrencilerin toplamının aldıkları puanlar sunulmuştur. Katılımcıların

aldıkları ortalama puanın 5,6 olduğu görülmektedir. Bu bağlamda GKT’e göre ikinci araştırma sorusu kapsamında öğrencilerin girişimcilik kültürleri çok zayıf düzeydedir. İkinci araştırma sorusu kapsamında uygulanan GKT’ne katılan her bir öğrencinin test içerisindeki sorulara çeşitli yanıtlar verdikleri görülmektedir. GKT’de bazı öğrencilerin sorulara verdiği örnek ifadeler Tablo 4.7’de gösterilmiştir.

Tablo 4.7: GKT Kapsamında Örnek Öğrenci İfadeleri

Soru	Örnek İfadeler
1	Ö46: “Yeni bir iş yeri kurmak, bir şeyler yapıp satmak” Ö51: “Yeni bir iş yeri açmış ve işine hızlıca geliştirmiş olan”
2	Ö43: “İlk parayı ayarlayıp malzemelerini almalı, hazırlıklar yapmalı, devletten izin işlemlerini halletmeli” Ö63: “İlk önce dükkân bulmalı, turşularını nerden alacağını ya da kendi mi üreteceğini belirlemeli, diğer turşuculara gidip fiyatları öğrenmeli”
3	Ö45: “Neden turşu dükkânı açmak istediniz? Turşu fiyatlarını neye göre belirlediniz? Turşularınızı daha güzel hale getirmek için neler yapıyorsunuz? Dükkânınıza daha çok müşteri çekmek için neler yapıyorsunuz? Dükkânınızda çalışan kişilerin hangi görevleri bulunmaktadır?” Ö73: “Daha çok hangi çeşit turşu satılıyor? Müşteriler sattığınız turşulardan memnun kalıyorlar mı? Daha çok turşu satmak için neler yapıyorsunuz? Turşularınızı kendiniz mi üretiyorsunuz yoksa hazır mı alıyorsunuz?”
4	Ö92: “Düzenli, disiplinli, becerikli, nazik, iyiliksever, müşteriden iyi anlayan” Ö76: “Güler yüzlü, o işe hevesli, girişken, kibar ve müşterilere karşı iyi davranan”
5	Ö91: “Sermaye, işi nasıl yapabileceğimi bilmemek, güzel bir turşucu açabilecek miyim korkusu” Ö39: “Para sıkıntısı, yer bulma sıkıntısı, kararsızlık, malzeme bulma sıkıntısı”
6	Ö10: “Paramın olması, fabrikam olması, girişimci bir yapıya sahip olamam” Ö46: “Pes etmemek, azimli olmak, ailemin arkamda durması”
7	Ö39: “Kendi eczanemi, kendi okulumu ya da bir restoran kurmak istiyorum” Ö75: “Oyuncakçı dükkânı, market sahibi olmak, dürümcü açmak, yemek dükkânı açmak”

Tablo 4.7’de GKT bazı katılımcıların cevapları verilmiştir. Sorulara verilen bu yanıtlarla; birinci sorusundan Ö46 ve Ö51 iki puan, ikinci sorudan Ö43 üç ve Ö63 iki puan, üçüncü sorudan Ö45 ve Ö73 üç puan, dördüncü sorudan Ö92 ve Ö76 üç puan, beşinci sorudan Ö91 ve Ö39 üç puan, altıncı sorudan Ö10 ve Ö46 üç puan, yedinci sorudan Ö39 ve Ö75 üç puan almışlardır. Araştırmanın ikinci sorusu kapsamında

öğrencilerin girişimcilik kültürlerini belirlemeye yönelik öğrencilere uygulanan GKT ile bulgular elde edilmiştir. Elde edilen bulgulardan öğrencilerin yüzdeleri frekansı ve katılımcıların aldıkları puan aralığı Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.8: Öğrencilerin Girişimcilik Kültürlerine Yönelik Elde Edilen Bulgular

Puan Aralığı	Sınıflandırma	f	%
21-25	Girişimcilik kültürü çok iyi düzeydedir.	-	-
16-20	Girişimcilik kültürü iyi düzeydedir.	-	-
11-15	Girişimcilik kültürü orta düzeydedir.	4	%4
6-10	Girişimcilik kültürü zayıf düzeydedir.	34	%34
0-5	Girişimcilik kültürü çok zayıf düzeydedir.	62	%62

Tablo 4.8 incelendiğinde katılımcıların %4’ü girişimcilik kültürleri orta düzeyde, %34’ü zayıf düzeyde ve %62’si çok zayıf düzeydedir. Ayrıca katılımcıların içerisinde girişimcilik kültürü iyi ve çok iyi düzeyde olan öğrenci bulunmamaktadır. Ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik kültürleri çok zayıftır. Araştırmaya katılan öğrencilerin girişimcilik kültürlerinin araştırmanın değişkenleri kapsamında nasıl değiştiğini ortaya çıkarmak için yapılan Mann Whitney U-testi sonuçları Tablo 4.9’daki gibidir.

Tablo 4.9: Öğrencilerin Girişimcilik Kültürlerinin Farklı Değişkenlere göre Mann Whitney U-testi Sonuçları

Değişken	Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Cinsiyet	Kadın	52	57.43	2986.50	887.50	.012
	Erkek	48	42.99	2063.50		
Yaşadığı Bölge	Köy	50	50.06	2503.00	1228.00	.878
	Şehir	50	50.94	2547.00		
Babanın girişimci olma durumu	Evet	10	63.35	633.50	321.50	.136
	Hayır	90	49.07	4416.50		
Girişimcilik ortamında bulunma	Bulunma	10	57.70	577.00	378.00	.404
	Bulunmama	90	49.70	4473.00		

Araştırmaya katılan kadın öğrencilerle erkek öğrencilerin GKT’den aldıkları puanların

Mann Whitney U-testi sonuçları Tablo 4.9'daki gibidir. Bu sonuçlara göre kadın öğrencilerin girişimcilik kültürleri ile erkek öğrenciler arasında anlamlı farklılık bulunmuştur, $U=887.50$, $p<.05$. Sıra ortalamaları dikkate alındığında GKT'ne katılan kadın öğrencilerin erkek öğrencilere göre girişimcilik kültürlerinin daha fazla olduğu görülmektedir. Katılımcıların GKT'den aldıkları puanların Mann Whitney U-testi sonuçları incelendiğinde, öğrencilerin köy ve şehirde yaşaması ($U=1228.00$, $p<.05$), babalarının girişimci olup olmaması ($U=321.50$, $p<.05$), girişimcilik ortamında bulunup bulunmaması ($U=378.00$, $p<.05$) arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin girişimcilik kültürlerinin araştırmanın değişkenleri kapsamında nasıl değiştiğini ortaya çıkarmak için yapılan Kruskal Wallis H-testi sonuçları Tablo 4.10'daki gibidir.

Tablo 4.10. Öğrencilerin Girişimcilik Kültürlerinin Farklı Değişkenlere göre Kruskal Wallis H-testi Sonuçları

Değişken	Grup	n	Sıra Ortalaması	sd	χ^2	p	Anlamlı fark
Fen bilimleri dersi karne ortalaması	Orta	34	37.94	2	12.30	.002	Orta-çok iyi
	İyi	35	51.71				
	Çok İyi	31	62.90				
Anne mezuniyeti	İlkokul	31	51.44	2	.092	.955	-
	Ortaokul	43	49.51				
	Lise ve sonrası	26	51.02				
Baba mezuniyeti	İlkokul	23	53.33	2	1.57	.455	-
	Ortaokul	38	53.42				
	Lise ve sonrası	39	45.99				
Kardeş sırası	1	33	48.17	2	1.42	.491	-
	2	42	48.81				
	3 ve üstü	25	56.42				

Araştırmaya katılan beşinci sınıf öğrencilerinin fen bilimleri dersi karne ortalamasına göre girişimcilik kültürlerinin nasıl değiştiğine yönelik yapılan Kruskal Wallis H-testi sonuçları Tablo 4.10'daki gibidir. Analiz sonuçlarına göre öğrencilerin fen bilimleri dersi karne ortalamasına göre girişimcilik kültürleri puanlarına göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir, $\chi^2(sd=2, n=100)=12,30$, $p<.05$. Sıra ortalamaları dikkate

alındığında fen bilimleri dersi karne ortalaması çok iyi olan öğrencilerin girişimcilik kültürleri, iyi ve orta olan öğrencilere göre, fen bilimleri dersi karne ortalaması iyi olan öğrencilerin orta olan öğrencilere göre daha iyi olduğunu göstermektedir. Katılımcıların GKT'den aldıkları puanların Kruskal Wallis H-testi sonuçları incelendiğinde öğrencilerin annelerinin mezuniyet türü ($\chi^2[sd=2, n=100]=.092, p<.05$), babalarının mezuniyet türü ($\chi^2[sd=2, n=100]=1.57, p<.05$), kardeş sırası ($\chi^2[sd=2, n=100]=1.42, p<.05$) girişimcilik kültürleri arasında anlamlı farklılık oluşturmamıştır.

4.3. Üçüncü Araştırma Sorusu Kapsamında Elde Edilen Bulgular

“Fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerin girişimcilik becerileri ile girişimcilik kültürleri arasındaki ilişki cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi karne ortalaması, anne ve baba mezuniyeti, babanın girişimci olup olmaması, kaçınıcı çocuk olduğu, girişimcilik ortamında bulunma değişkenlerine göre nasıldır?” şeklindeki üçüncü araştırma sorusu kapsamında GBT ve GKT kullanılmıştır. Öğrencilerin demografik bilgileri girişimcilik becerileri ve girişimcilik kültürleri arasındaki ilişkiyi nasıl etkilediği Spearman Brown Sıra Farkları korelasyon katsayısı kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular Tablo 4.11’de sunulmaktadır.

Tablo 4.11: Girişimcilik Becerisi ile Girişimcilik Kültürü Arasındaki Korelasyona dair Elde Edilen Bulgular

Değişkenler	Girişimcilik Kültürü	
Girişimcilik Becerisi	r_s	.445
	p	.000
	N	100

Tablo 4.11 incelendiğinde, ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik becerileri ile girişimcilik kültürleri arasındaki ilişkinin zayıf düzeyde, pozitif ve anlamlı olduğu görülmektedir ($r_s=0.445, p<.01$). Determinasyon katsayısı ($r_s^2=0.19$) girişimcilik becerisinin toplam varyansın (değişkenliğin) %19’unun girişimcilik kültüründen kaynaklandığı söylenebilir. Girişimcilik becerisi ile girişimcilik kültürü arasındaki korelasyonun cinsiyet değişkenine göre nasıl değiştiğini gösteren bulgular Tablo 4.12’deki gibidir.

Tablo 4.12: Girişimcilik Becerisi ile Girişimcilik Kültürü Arasındaki Korelasyonun Cinsiyet Değişkenine göre Nasıl Değiştiğine Yönelik Elde Edilen Bulgular

Değişkenler		Girişimcilik Kültürü - Girişimcilik Becerisi	
Cinsiyet	Kadın	r_s	.325
		p	.019
		N	52
	Erkek	r_s	.408
		p	.004
		N	48

Tablo 4.12 incelendiğinde, ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik becerileri ile girişimcilik kültürleri arasındaki korelasyonun hem kadın hem de erkek öğrencilerde zayıf düzeyde, pozitif ve anlamlı olduğu görülmektedir ($r_{s \text{ kadın}}=0.325$, $p<.05$ - $r_{s \text{ erkek}}=0.408$, $p<.01$). Determinasyon katsayısı ($r_{s \text{ kadın}}^2=0.10$ - $r_{s \text{ erkek}}^2=0.16$) girişimcilik becerisinin toplam varyansın (değişkenliğin) kadın öğrencilerde %10'unun, erkek öğrencilerde %16'sının girişimcilik kültüründen kaynaklandığı söylenebilir. Girişimcilik becerisi ile girişimcilik kültürü arasındaki korelasyonun yaşadığı bölge değişkenine göre nasıl değiştiğini gösteren bulgular Tablo 4.13'deki gibidir.

Tablo 4.13: Girişimcilik Becerisi ile Girişimcilik Kültürü Arasındaki Korelasyonun Yaşadığı Bölge Değişkenine göre Nasıl Değiştiğine Yönelik Elde Edilen Bulgular

Değişkenler		Girişimcilik Kültürü - Girişimcilik Becerisi	
Yaşadığı bölge	Köy	r_s	.518
		p	.000
		N	50
	Şehir	r_s	.382
		p	.006
		N	50

Tablo 4.13 incelendiğinde, ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik becerileri ile girişimcilik kültürleri arasındaki korelasyonun köyde yaşayan öğrencilerde orta düzeyde, şehirde yaşayanlar öğrencilerde ise zayıf pozitif ve anlamlı olduğu görülmektedir ($r_{s \text{ köy}}=0.518$ $p<.01$ - $r_{s \text{ şehir}}=0.382$, $p<.01$). Determinasyon katsayısı (r_s

$k_{\text{öy}}^2=0.26$ - $r_{s \text{ şehir}}^2=0.14$) girişimcilik becerisinin toplam varyansın (değişkenliğin) köyde yaşayan öğrencilerde %26'sının, şehirde yaşayan öğrencilerde %14'ünün girişimcilik kültüründen kaynaklandığı söylenebilir. Girişimcilik becerisi ile girişimcilik kültürü arasındaki korelasyonun fen bilimleri dersi karne ortalaması değişkenine göre nasıl değiştiğini gösteren bulgular Tablo 4.14'teki gibidir.

Tablo 4.14: Girişimcilik Becerisi ile Girişimcilik Kültürü Arasındaki Korelasyonun Fen Bilimleri Dersi Karne Ortalaması Değişkenine göre Nasıl Değiştiğine Yönelik Elde Edilen Bulgular

Değişkenler		Girişimcilik Kültürü - Girişimcilik Becerisi	
Fen bilimleri dersi karne ortalaması	Çok iyi	r_s	.410
		p	.022
		N	31
	İyi	r_s	.128
		p	.464
		N	35
	Orta ve düşük	r_s	.514
		p	.002
		N	34

Tablo 4.14 incelendiğinde, ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik becerileri ile girişimcilik kültürleri arasındaki korelasyonun fen bilimleri dersi karne ortalaması çok iyi olan öğrencilerde zayıf düzeyde pozitif ve anlamlı ($r_{s \text{ çok iyi}}=0.410$, $p<.05$), iyi olan öğrencilerde çok zayıf düzeyde pozitif yönde ama anlamlı olmadığı ($r_{s \text{ iyi}}=0.128$, $p>.01$), orta ve düşük olan öğrencilerde orta düzeyde pozitif ve anlamlı olduğu görülmektedir - ($r_{s \text{ orta}}=0.514$, $p<.05$). Determinasyon katsayısı ($r_{s \text{ çok iyi}}^2=0.16$ - $r_{s \text{ iyi}}^2=0.01$ - $r_{s \text{ orta ve düşük}}^2=0.26$) girişimcilik becerisinin toplam varyansın (değişkenliğin) fen dersi karne ortalaması çok iyi olan öğrencilerde %16'sının, iyi olan öğrencilerde %1'inin, orta ve düşük olan öğrencilerde %26'sının girişimcilik kültüründen kaynaklandığı söylenebilir. Girişimcilik becerisi ile girişimcilik kültürü arasındaki korelasyonun anne mezuniyeti değişkenine göre nasıl değiştiğini gösteren bulgular Tablo 4.15'deki gibidir.

Tablo 4.15: Girişimcilik Becerisi ile Girişimcilik Kùltùrù Arasındaki Korelasyonun Anne Mezuniyeti Değişkenine göre Nasıl Değiştiğine Yönelik Elde Edilen Bulgular

Değişkenler		Girişimcilik Kùltùrù - Girişimcilik Becerisi	
Anne mezuniyeti	İlkokul	r_s	.616
		p	.000
		N	31
	Ortaokul	r_s	.380
		p	.012
		N	43
	Lise ve sonrası	r_s	.322
		p	.109
		N	26

Tablo 4.15 incelendiğinde, ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik becerileri ile girişimcilik kùltùrleri arasındaki korelasyonun anne mezuniyeti ilkokul olan öğrencilerde orta düzeyde, ortaokul için zayıf düzeyde pozitif ve anlamlı olduğu gör÷lmektedir ($r_{s \text{ ilkokul}}=0.616$, $p<.01$ - $r_{s \text{ ortaokul}}=0.380$, $p<.05$). Anne mezuniyeti lise ve sonrası olan öğrencilerin girişimcilik becerileri ile girişimcilik kùltùrleri arasındaki korelasyonun zayıf düzeyde pozitif yönde olduğu ama anlamlı olmadığı gör÷lmektedir – ($r_{s \text{ lise ve sonrası}}=0.322$, $p>.01$). Determinasyon katsayısı ($r_{s \text{ ilkokul}}^2=0.37$ - $r_{s \text{ ortaokul}}^2=0.14$ - $r_{s \text{ lise ve sonrası}}^2=0.10$) girişimcilik becerisinin toplam varyansın (değişkenliğin) anne mezuniyeti ilkokul olan öğrencilerde %37’sinin, ortaokul olan öğrencilerde %14’ünün, lise ve sonrası olan öğrencilerde %10’unun girişimcilik kùltüründen kaynaklandığı söylenebilir. Girişimcilik becerisi ile girişimcilik kùltürü arasındaki korelasyonun baba mezuniyeti değişkenine göre nasıl değiştiğini gösteren bulgular Tablo 4.16’daki gibidir.

Tablo 4.16: Girişimcilik Becerisi ile Girişimcilik Kùltùrù Arasındaki Korelasyonun Baba Mezuniyeti Değişkenine göre Nasıl Değiştiğine Yönelik Elde Edilen Bulgular

Değişkenler		Girişimcilik Kùltùrù - Girişimcilik Becerisi	
Baba mezuniyeti	İlkokul	r_s	.674
		p	.000
		N	23
	Ortaokul	r_s	.492
		p	.002
		N	38
	Lise ve sonrası	r_s	.291
		p	.068
		N	39

Tablo 4.16 incelendiğinde, ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik becerileri ile girişimcilik kùltürleri arasındaki korelasyonun baba mezuniyeti ilkokul olan öğrencilerde orta düzeyde, ortaokul için ise zayıf düzeyde pozitif yönde ve anlamlı olduğu gör÷lmektedir ($r_{s \text{ ilkokul}}=0.674$, $p<.01$ - $r_{s \text{ ortaokul}}=0.492$, $p<.01$). Baba mezuniyeti lise ve sonrası olan öğrencilerin girişimcilik becerileri ile girişimcilik kùltürleri arasındaki korelasyon zayıf düzeyde pozitif yönde olduğu ama anlamlı olmadığı gör÷lmektedir ($r_{s \text{ lise ve sonrası}}=0.291$, $p<.01$). Determinasyon katsayısı ($r_{s \text{ ilkokul}}^2=0.45$ - $r_{s \text{ ortaokul}}^2=0.24$ - $r_{s \text{ lise ve sonrası}}^2=0.08$) girişimcilik becerisinin toplam varyansın (değişkenliğin) baba mezuniyeti ilkokul olan öğrencilerde %45'inin, ortaokul olan öğrencilerde %24'ünün, lise ve sonrası olan öğrencilerde %8'inin girişimcilik kùltüründen kaynaklandığı söylenebilir. Girişimcilik becerisi ile girişimcilik kùltürü arasındaki korelasyonun babanın girişimci olup olamaması değişkenine göre nasıl değiştiğini gösteren bulgular Tablo 4.17'deki gibidir.

Tablo 4.17: Girişimcilik Becerisi ile Girişimcilik Kültürü Arasındaki Korelasyonun Babanın Girişimci Olma Durumu Değişkenine göre Nasıl Değiştiğine Yönelik Elde Edilen Bulgular

Değişkenler		Girişimcilik Kültürü - Girişimcilik Becerisi	
Babanın girişimci olma durumu	Evet	r_s	.224
		p	.533
		N	10
	Hayır	r_s	.457
		p	.000
		N	90

Tablo 4.17 incelendiğinde, ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik becerileri ile girişimcilik kültürleri arasındaki korelasyonun babası girişimci olan öğrencilerde çok zayıf düzeyde pozitif yönde olduğu ama anlamlı olmadığı ($r_{s \text{ evet}}=0.224$, $p>.01$), babası girişimci olmayan öğrencilerde zayıf düzeyde pozitif ve anlamlı olduğu görülmektedir – ($r_{s \text{ hayır}}=0.457$, $p<.01$). Determinasyon katsayısı ($r_{s \text{ evet}}^2=0.05$ - $r_{s \text{ hayır}}^2=0.20$) girişimcilik becerisinin toplam varyansın (değişkenliğin) babası girişimci olan öğrencilerde %5'inin, babası girişimci olmayan öğrencilerde %20'sinin girişimcilik kültüründen kaynaklandığı söylenebilir. Girişimcilik becerisi ile girişimcilik kültürü arasındaki korelasyonun kardeş sırası değişkenine göre nasıl değiştiğine yönelik elde edilen bulgular Tablo 4.18'te gösterilmiştir.

Tablo 4.18: Girişimcilik Becerisi ile Girişimcilik Kültürü Arasındaki Korelasyonun Kardeş Sırası Değişkenine göre Nasıl Değiştiğine Yönelik Elde Edilen Bulgular

Değişkenler		Girişimcilik Kültürü - Girişimcilik Becerisi	
Kardeş sırası	1	r_s	.411
		p	.018
		N	33
	2	r_s	.456
		p	.002
		N	42
	3 ve üstü	r_s	.556
		p	.009
		N	21

Tablo 4.18 incelendiğinde, ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik becerileri ile girişimcilik kültürleri arasındaki korelasyonun kardeş sırası bir ve iki olan öğrencilerde

zayıf düzeyde, üç ve üstü olan öğrencilerde orta düzeyde pozitif ve anlamlı olduğu görülmektedir ($r_{s \text{ bir}} = 0.411$, $p < .05$ - $r_{s \text{ iki}} = 0.456$, $p < .01$ - $r_{s \text{ üç ve üstü}} = 0.556$, $p < .01$). Determinasyon katsayısı ($r_{s \text{ bir}}^2 = 0.16$ - $r_{s \text{ iki}}^2 = 0.20$ - $r_{s \text{ üç ve üstü}}^2 = 0.25$) girişimcilik becerisinin toplam varyansın (değişkenliğin) kardeş sırası bir olan öğrencilerde %16'sının, iki olan öğrencilerde %20'sinin, üç ve üstü olan öğrencilerde %25'inin girişimcilik kültüründen kaynaklandığı söylenebilir. Girişimcilik becerisi ile girişimcilik kültürü arasındaki korelasyonun girişimcilik ortamında bulunma değişkenine göre nasıl değiştiğini gösteren bulgular Tablo 4.19'daki gibidir.

Tablo 4.19: Girişimcilik Becerisi ile Girişimcilik Kültürü Arasındaki Korelasyonun Girişimcilik Ortamında Bulunma Değişkenine göre Nasıl Değiştiğine Yönelik Elde Edilen Bulgular

Değişkenler		Girişimcilik Kültürü - Girişimcilik Becerisi	
Girişimcilik ortamında bulunma	Üretim - temizlik - tanıtım	r_s	.443
		p	.200
		N	10
	Bulunmama	r_s	.436
		p	.000
		N	90

Tablo 4.19 incelendiğinde, ortaokul beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik becerileri ile girişimcilik kültürleri arasındaki korelasyonun girişimcilik ortamında üretim-temizlik-tanıtım alanlarında bulunan öğrencilerde zayıf düzeyde, pozitif ama anlamlı olmadığı, girişimcilik ortamında bulunmayan öğrencilerde ise zayıf düzeyde pozitif ve anlamlı olduğu görülmektedir ($r_{s \text{ üretim-temizlik-tanıtım}} = 0.443$, $p > .05$ - $r_{s \text{ bulunmama}} = 0.436$, $p < .05$). Determinasyon katsayısı ($r_{s \text{ üretim-temizlik-tanıtım}}^2 = 0.19$ - $r_{s \text{ bulunmama}}^2 = 0.19$) girişimcilik becerisinin toplam varyansın (değişkenliğin) girişimcilik ortamında üretim temizlik tanıtım alanında bulunan öğrencilerde %19'unun, bulunmayan öğrencilerde %19'unun girişimcilik kültüründen kaynaklandığı söylenebilir.

BÖLÜM 5

5. TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde her bir alt araştırma sorusu çerçevesinde elde edilen bulgular ayrı ayrı tartışılmaktadır.

5.1. Araştırmanın Birinci Alt Araştırma Sorusuna Yönelik Tartışma

“Fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerin girişimcilik becerileri cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi not ortalaması, anne-baba mezuniyeti, babanın girişimci olup olmaması, kardeş sırası ve girişimcilik ortamında bulunma değişkenleri açısından nasıldır?” şeklindeki birinci araştırma sorusunun cevaplanması için GBT kullanılmıştır. GBT’den elde edilen bulgular literatürdeki diğer çalışmalarla karşılaştırılarak bu başlık altında yorumlanmaya çalışılmaktadır.

GBT’den elde edilen veriler doğrultusunda öğrencilerin fen bilimleri dersi canlılar ve hayat ünitesi turşuculuk iş fikri kapsamında girişimcilik becerini kullanma durumlarının çok zayıf olduğu görülmektedir. Öğrencilerin girişimcilik becerilerinin çok zayıf olması okul öncesi ve ilkökul eğitimi sürecinde öğrencilere girişimcilik becerilerinin kazandırılmasının arka planda bırakılması ile ilişkilendirilebilir. Bu dönem, çocukların bilişsel, psikomotor ve duyuşsal olarak gelişmeye çok açık olduğu bir dönem olduğundan küçük yaşlardan itibaren girişimcilik becerilerinin öğrencilere kazandırılabilmesi için farklı etkinlikler tercih edilebilir. Bu kapsamda, Suzanti & Maesaroh (2017) tarafından uygulanan veya geliştirilen Pazar Günü ve Yemek Pişirme Günü etkinlikleri örnek olarak gösterilebilir. Öğretmenlerin görev yaptıkları okulun kültürlerine uygun iş fikirlerini, ilgili derslerde öğrencilerle geliştirmede yaşadığı problemler de öğrencilerin girişimcilik becerilerini olumsuz etkilemiş olabilir. Çünkü gerçekleştirilen eğitim faaliyetleri; bilim şenliklerine katılma, deney yapma gibi öğrencilerin aktif oldukları ortamlar girişimcilik becerilerini artırdığı tespit edilmiştir (Bektaş & Vurgun, 2019). Karakılçık ve Uçar (2022) bu becerinin kazandırılması ve geliştirilmesi için deney yapma, proje hazırlama ve grup çalışmalarına katılma türünde etkinliklerin yürütülmesi gerektiğini önermektedir. Öğrencilerin turşuluk iş fikri bağlamında girişimcilik becerilerinin çok zayıf çıkmasının sebebi öğretmenlerinin öğrencilerin girişimcilik becerilerini geliştirecek bu tür etkinlikleri tercih etmede

yaşadığı problemler olabilir. Dolayısıyla eğitim öğretim ortamları düzenlenirken öğrencilerin aktif olacakları ortamların düzenlenmesi oldukça önemlidir. FBDÖP’na girişimcilik becerisinin 2013 yılında, fen bilgisi öğretmenliği lisans programına ise 2018 yılı itibarıyla eklenmesi fen bilgisi öğretmenlerinin ve adaylarının girişimcilik becerisine dair meslek bilgilerinin yetersiz olması da öğrencilerin bu becerilerini ortaya koymada zayıf kalmalarına neden olmuş olabilir. Çünkü Samancı ve diğerleri (2020) fen bilgisi öğretmen adaylarının girişimcilik becerisine dair mesleki bilgileri tespit ettikleri çalışmada adayların mesleki bilgilerinin yetersiz olduğunu tespit etmişlerdir. Görev yapan öğretmenlerimiz ise FBDÖP da yapılan yenilikleri takip etmemiş veya hizmet içi eğitimlere katılmamış olması ihtimali sonucunda kendi derslerinde bu beceriye yeterince yer vermemiş olma ihtimali araştırmaya katılan öğrencilerin girişimcilik becerilerinin çok zayıf çıkmasına neden olmuş olabilir.

Üniversiteler girişimcilik eğitimleriyle bireylerde girişimci tutumu geliştirmiş (Valencia-Arias vd., 2022), yaratıcı fikirler üretmeleri için öğrencileri teşvik ederek bireylerin girişimciliğini ve girişimcilikle ilgili kariyer seçimlerini desteklemiştir (Turker & Sencuk, 2009). Öğretmen yetiştirme sürecinde öğretmen adaylarının yaratıcı fikirler üretecekleri ortamın oluşturulması ve girişimcilik becerisini kavrayabilecekleri yöntem teknikleri öğrenmeleri önemlidir. Kirman Bilgin ve diğerleri (2023) fen eğitimcilerin öğretmen adaylarının girişimcilik becerilerini geliştirmek için tartışma türünde etkinliklerle sadece iş fikri geliştirmeye odaklandıklarını tespit etmişlerdir. Arasti ve diğerlerine göre (2012) girişimcilik becerilerinin öğretimi için uygun öğretim yöntem ve teknikler; proje tabanlı öğretim, vaka çalışması, yeni bir girişim yaratma projesi geliştirme ve problem çözmedir. Öğrencilerin girişimcilik becerilerinin düşük çıkması öğretmenlerin bu yöntem teknikleri tam manasıyla kavrayamamış ve eğitim öğretim sürecinde tam manasıyla uygulama imkânı bulamamış olmalarından ya da derslerinde kullanmaları konusunda yaşadıkları problemlerden kaynaklanıyor olabilir. Fen bilgisi öğretmen adaylarının girişimcilik becerisine dair kavramsal bilgileri düşüktür (Samancı vd., 2020), ancak öğretmenlere verilen girişimcilik eğitimleri öğretmenlerin kavramsal bilgilerinin artmasını sağlamıştır (Kirman Bilgin & İnaltekin, 2022). Öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının girişimcilik becerisini kavramış olmaları oldukça önemlidir. Çünkü öğretmenlerin eğitim öğretim faaliyetleriyle bu becerileri öğrencilere aktarmasından bahsedilebilir. Ayrıca girişimcilik becerisi kişilerde doğuştan

var olan ve sonradan eğitim öğretim faaliyetleriyle geliştirilebilir bir beceridir (Huber vd., 2014). Öğretmen adaylarının girişimcilik becerilerini kavrayamamış olmaları bu beceriyi öğrencilerine aktarma kısmında da problem yaşamalarına sebebiyet verebileceği için öğrencilerin girişimcilik becerileri düşük çıkmış olabilir. Bu nedenle girişimcilik becerisini kavramış ve girişimci kültür ile yetiştirilen öğretmenler bu beceriyi öğrencilere kazandırma ve öğrencilerde girişimcilik kültürü oluşturma imkânı bulabilirler. Girişimcilik becerilerinin öğrencilere kazandırılması için öğrencilerin ders içerisinde yapacakları etkinlikler, ders içerisinde oluşturulacak girişimcilik ortamı oldukça önemlidir. Çelik ve diğerlerine (2023) göre fen bilimleri ders kitaplarındaki etkinlikler öğrencilere girişimcilik becerisi kazandırmak için yeterli değildir. Öğrencilerin girişimcilik becerilerinin düşük olması girişimcilik becerisiyle ilgili yeterince etkinlik yapma fırsatlarının olmamasıyla ilişkili olabilir.

Araştırmanın gerçekleştirildiği bölgenin yemek kültüründe turşunun çok önemli bir öğeyi oluşturduğu söylenebilir. Öğrencilerin turşuculuk iş fikri bağlamında girişimcilik becerilerinin düşük çıkmasının nedeni ailelerin çocuklarına gerek ev işleri gerekse yemek yapma gibi günlük işlerde yeterince sorumluluk vermemelerinden kaynaklanıyor olabilir. Turşuculuk iş fikrinin ayrıca bu bölgede yaşayan öğrenciler için avantaj olduğu söylenebilir. Öğrencilerin turşuculuk iş fikri kullanılarak girişimcilik becerilerinin düşük çıkmasının nedeni ailelerin turşu kurma sürecinde öğrencilere basit görevler vermemeleri ya da öğrencilerin gözlem yapma becerilerinde yaşadıkları problemlerden kaynaklanıyor olabilir. Bektaş ve Vurgun (2019)'a göre deney ve gözlemlere yer verilen etkinliklerde öğrencilerin girişimcilik becerileri daha yüksek çıkmaktadır.

Turşuculuk iş fikri bağlamında kadın öğrencilerin girişimcilik becerileri erkek öğrencilere oranla daha yüksektir. Kadınların girişimciliklerinin yüksek olmasını destekleyecek çeşitli çalışmalar mevcuttur (Petridou vd., 2009; Sadra vd., 2019). Kadın öğrencilerin girişimcilik becerilerinin erkek öğrencilere oranla yüksek olması girişimcilik eğilimleriyle ilişkili olabilir. Çünkü Deveci'e göre (2018a) kadın öğrencilerin girişimcilik eğilimleri daha yüksektir. İlgili literatür incelendiğinde cinsiyet faktörü göz önünde bulundurulduğunda girişimcilik becerisi bakımından farklılık bulunmadığı sonucuna varan çalışmalar da mevcuttur (Ortaakarsu & Can, 2019; Sontay & Karamustafaoğlu, 2023; Vurgun & Bektaş, 2019). İki değişken arasındaki çeşitli çalışmalarda farkın nedeni çalışmaların yapıldıkları bölgelerin kültürel

farklılıklarından ataerkil aile yapısından kaynaklanıyor olabileceği düşünülmektedir. Çünkü geleneksel Türk ailelerinde kız çocukları ailedeki evle ilgili işlerde sorumluluk alabilmektedir. Araştırma kapsamındaki iş fikri de düşünüldüğünde kadın öğrencilerin ailelere turşu kurma süreçlerinde yardım etmiş olma ihtimali ve bu süreçte gözlem yapma fırsatı bulmaları bu farkın çıkmasına neden olmuş olabilir.

Turşuculuk iş fikri bağlamında fen bilimleri dersi karne not ortalaması çok iyi olan öğrencilerin iyi olan öğrencilere oranla, iyi olan öğrencilerin de orta olan öğrencilere oranla girişimcilik becerileri daha yüksektir. Polat (2018) hayat bilgisi dersinde ilkökul üçüncü sınıf öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmada öğrencilerin hayat bilgisi dersi not ortalaması arttıkça girişimcilik becerilerinin de arttığı sonucuna ulaşmıştır. Turşuculuk iş fikri bağlamında öğrencilerin yaşadığı yer girişimcilik becerisini etkilememektedir. Kılınç'ın (2018) üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmada öğrencilerin yaşadıkları bölgenin girişimcilik becerilerini etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Freire-Gibb ve Nielsen (2011) girişimcilerle gerçekleştirdiği çalışmada kişilerin kentlerde yaşaması ya da kırsal kesimde yaşaması girişimlerin başarıya ulaşma, hayatta kalma sürelerini etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Turşuculuk iş fikri bağlamında annenin eğitim düzeyi öğrencilerin girişimcilik becerisini etkilememektedir. Annenin eğitim düzeyinin öğrencilerin girişimcilik becerisini etkilememesinin nedeni annenin eğitim sürecinde girişimcilik becerileriyle ilgili bilgi edinememesi, ya da var olan bilgilerini çocuklarına aktaracakları ortamın aile içerisinde oluşmaması etkili olmuş olabilir. Avcı Daş ve diğerlerinin (2022) ortaokul sekizinci sınıf öğrencileriyle gerçekleştirdiği bir çalışmada annenin mezuniyet durumunun öğrencilerin girişimcilik becerilerini etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Çelik ve diğerlerinin (2014) üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdiği araştırmaya göre öğrencilerin annelerinin eğitim durumunun öğrencinin girişimciliklerini etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Babanın eğitim düzeyi öğrencilerin girişimcilik becerilerini etkilememektedir. Çelik ve diğerlerinin (2014) üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmada öğrencilerin babalarının eğitim durumunun öğrencilerin girişimciliklerini etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Ancak literatür incelendiğinde, Avcı Daş ve diğerleri (2022) sekizinci sınıf öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmada babanın eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin girişimcilik becerilerinin arttığı sonucuna ulaşmıştır. Anne-babanın eğitim düzeyinin öğrencilerin girişimcilik becerisini etkilememesinin nedeni anne-babanın eğitim-öğretim

süreçlerinde girişimcilik becerileriyle ilgili bilgi edinememesi, ya da var olan bilgilerinin eksik olması, girişimcilik becerisiyle ilgili bilgilerini çocuklarına aktaracakları ortamın aile içerisinde oluşmaması etkili olmuş olabilir. Çelik ve diğerlerine (2014) göre ailede girişimci birinin bulunması kişilerin girişimciliklerini etkilemektedir. Turşuculuk iş fikri bağlamında girişimcilik becerilerinin düşük çıkması öğrencilerin girişimci olan babalarını iş yerlerinde ya da iş ortamlarında yeterince gözlemleme imkânı bulamamaları ile ilgili olabilir. Barutçu ve İrmış (2012) üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmada babaları kendi işlerini kuran öğrenciler girişimci özelliklere sahip olduklarını ifade etmektedirler. Armut ve Kılınç (2018), üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmada babası girişimci olan öğrencilerin girişimcilik becerilerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu sonucun üniversite öğrencilerinin babalarını daha fazla gözlemleme ve örnek alma imkânları buldukları için ortaya çıktığı düşünülmektedir. Kardeş sırası öğrencinin girişimcilik becerisini etkilememektedir. Kardeş sırasının öğrencilerin girişimciliklerini etkilememesinin nedeni aile içerisinde çocukların her birine eşit sorumluluklar verilmiş olduğu için olabilir. Çelik ve diğerleri (2014) üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmada öğrencilerin doğum sırasının girişimciliklerini etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Ancak Lajçi ve diğerlerinin (2022) girişimcilerle gerçekleştirdiği çalışmada ailede sonradan dünyaya gelen çocukların daha girişimci özelliklere sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ailede sonradan doğan çocukların girişimciliklerini destekleyecek çeşitli çalışmalar mevcuttur (Wang vd., 2022; Vladasel, 2018). Turşuculuk iş fikri bağlamında öğrencilerin girişimcilik ortamında bulunup bulunmaması girişimcilik becerilerini etkilememiştir. Öğrencilerin girişimcilik ortamında bulunmasının girişimcilik becerilerini etkilememesinin nedeni bulundukları girişimcilik ortamının ilgisini çekmemiş olması ya da öğrencinin yetenekleriyle alakalı bir ortam olmamasıyla ilişkili olabilir. Karademir ve diğerleri (2018) üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdiği bir araştırmada daha önce herhangi bir iş deneyimi bulunan öğrencilerin girişimciliklerinin daha fazla olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bireylerin daha önce iş deneyiminin bulunması girişimciliklerini artırmaktadır (Basu & Altınay, 2002)

5.2. Araştırmanın İkinci Alt Araştırma Sorusuna Yönelik Tartışma

Gerçekleştirilen araştırmanın “beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik kültürleri

cinsiyet, yaşadığı yer, fen bilimleri dersi karne ortalaması, anne-babanın mezuniyet durumları, babanın girişimci olup olmaması, daha önce girişimcilik deneyiminde bulunup bulunmaması değişkenleri açısından nasıldır?” şeklindeki ikinci araştırma sorusunun cevaplanması için GKT kullanılmıştır. GKT’den elde edilen bulgular literatürdeki diğer çalışmalarla karşılaştırılarak değerlendirilmiştir.

GKT’den elde edilen bulgulardan hareketle öğrencilerin beşinci sınıf öğrencilerinin fen bilimleri dersi canlılar ve hayat ünitesi turşuculuk iş fikri bağlamında girişimcilik kültürleri çok zayıftır. Girişimcilik kültürünün oluşturulabilmesi için eğitimin başladığı ilk kademe olan aile meslek ve iş geçmişi oldukça önemlidir. Bu nedenle girişimci aileden gelen bireylerde girişimci davranışlarda bulunma olasılığından bahsedilebilir. Aile geçmişi ile din, iş deneyimi, eğitim durumu gibi değişkenler de girişimci davranışları etkilemektedir (Basu & Altınay, 2002). Girişimci bireylerin yetiştirilmesi için girişimcilik kültürünün bireylere kazandırılması oldukça önemlidir. Bireylerin girişimcilik becerilerinin geliştirilmesi için girişimcilik eğitimlerinin etkinliğinden bahsedilebilir, ancak bireylerin iş kurma niyetlerini ve işe yatkınlıklarını sosyo-kültürel özellikler ve ailevi nedenler etkilemektedir (Jardim vd., 2021). Öğrencilerin girişimcilik kültürlerinin düşük çıkması ailelerin bu kültürü öğrencilere aktarmada yaşadıkları problemlerden kaynaklanıyor olabilir.

Toplumların kültürel yapılarının kişilerin tutumlarını ve davranışlarını şekillendireceği söylenebilir. Bu nedenle girişimcilik kültürünün erken yaşlarda oluşturulmasında rol modellerin öneminden bahsedilebilir. Öğrencilerin ilk rol model olarak alacakları kişilerin aile bireyleri olacağı düşünüldüğü zaman girişimcilik kültürü oluşturmada aileye çok büyük sorumluluk düştüğü söylenebilir. Bu bağlamda ailelerin çocuklarını cesaretlendirmeleri, motive etmeleri, teşvik etmeleri ve çocuklarına gözlem yapma imkânları sunmaları önerilebilir. Çünkü girişimcilik için en önemli etkenlerden biri motivasyondur (Shane vd., 2003). Turşuculuk iş fikri bağlamında öğrencilerin girişimcilik kültürlerinin düşük çıkması ailenin öğrencilerde bu kültürü oluşturmamalarıyla, çocuklarını yeterince cesaretlendirememeleri ve yeterince motive edememeleri ile ilişkili olabilir. Çünkü girişimcilik kültürünün oluşmaya başladığı yer ailedir (Altınışık & Külen, 2020).

Girişimcinin yeni iş kurma niyetini ülkenin ulusal kültürü etkilemektedir (Sajjad & Dad,

2012). Ülkemizde kişiler genellikle üniversite mezunu olduktan sonra gerek aile ortamında gerekse toplum tarafından memuriyete yönlendirilmektedir. Öğrencilerin girişimcilik kültürünün düşük çıkması ailelerin ve toplumun öğrencilere memur olma fikrini aşılamalarıyla ilişki olabileceği düşünülebilir. Özdemir (2014)'e göre Amerika'daki üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri Türk üniversite öğrencilerine göre daha yüksektir. Kişilerin sahip olduğu kültürel değerler girişimciliğe yönelik eğilimlerini etkilemektedir (Mungai & Ogot 2012). Bireylerde girişimcilik kültürünün oluşturulabilmesi için aile faktörü ile okul faktöründen de bahsedilebilir. Bu nedenle okul ortamının girişimcilik kültürü oluşturacak şekilde düzenlenmesi önerilebilir. Okullarda girişimcilik kültürünün oluşturulmasını etkileyen faktör hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin girişimciliğe teşvik edilmesidir (Hassan vd., 2021). Öğretmenlerin öğrencilerde girişimcilik kültürünü yeterince oluşturmamalarında öğretmen ve öğrencilerin girişimciliğe teşvik edilmesinde yaşanan problemlerden kaynaklanıyor olabilir. Bu bağlamda eğitim sistemlerinin girişimcilik kültürü oluşturmayı teşvik edici şekillerde tasarlanması önemlidir. Öğretmenlerin bulunduğu bölgenin kültürüne yönelik ders anlatması gerektiği ve öğrencileri yaşadıkları kültürle bağlantılı iş fikirleri ile tanıştırması da önemlidir. Öğrencilere girişimcilik kültürünün kazandırılabilmesi ya da var olan girişimcilik kültürlerinin geliştirilebilmesi için eğitim öğretim faaliyetleri oldukça önemlidir. Çünkü girişimcilik kültürü bireylere eğitim öğretim süreçleriyle kazandırılabilir (Afriyie & Boohene, 2014). Öğrencilerin turşuculuk iş fikri bağlamında girişimcilik kültürünün düşük çıkmasının nedeni eğitim öğretim sürecinde girişimcilik kültürünün yeterince kazandırılmamasıyla ilişkili olabilir. Öğrencilerin girişimcilik kültürlerinin düşük olması göz önünde bulundurulduğunda eğitim öğretimde girişimcilik kültürü kazandırmada varsa eksikliklerin giderilmesi gerektiği düşünülebilir.

Beşinci sınıfta öğrenim gören kadın öğrencilerin girişimcilik kültürleri erkek öğrencilere oranla daha yüksektir. Turşuculuk iş fikri bağlamında kız öğrencilerin girişimcilik kültürünün daha yüksek çıkmasının nedeni evlerde yapılan yemeklerin kültürün bir parçası olduğu düşünüldüğünde kızların gerek turşu kurma gerek yemek yapma gibi günlük ev işlerine daha ilgili olacağı ya da daha fazla gözlem yapma imkanı bulacağı ile ilgili olabilir. Bunun yanı sıra alanyazında cinsiyetin girişimcilik kültürünü etkilemediğini gösteren çalışmalar da mevcuttur (Mungai & Ogot, 2012). Ancak

Hofstede (1983)'e göre erkekler doğası gereği girişimcilik kültürüne daha yatkındırlar.

Beşinci sınıf öğrencilerinin canlılar ve hayat ünitesi turşuculuk işi kapsamında fen bilimleri dersi karne not ortalaması çok iyi olan öğrencilerin iyi olan öğrencilere oranla, iyi olan öğrencilerin de orta olan öğrencilere oranla girişimcilik kültürleri daha yüksektir. Bu sonuç, öğrencilerin ders başarısının girişimcilik kültürünün oluşmasını etkilediğini şeklinde yorumlanabilir. Çünkü matematik, fizik, kimya, biyoloji gibi derslerde çok başarılı olan Finlandiya'da girişimcilik kültürü de gelişmiştir (Genç, 2022). Girişimcilik kültürünün öğrencilere kazandırılması anlamında diğer derslerle iş birliği içerisinde etkinliklerin yürütülmesi önerilebilir. Çünkü disiplinler arası uygulamalar öğretmen adaylarına göre kalıcı öğrenmeyi ve dersleri anlamayı kolaylaştırmıştır (Aytar & Kaptan, 2021). Katılımcıların fen bilimleri dersi turşuculuk iş fikri bağlamında, köyde ya da şehirde yaşıyor olması öğrencilerin girişimcilik kültürlerini etkilememiştir. Öğrencilerin yaşadıkları yerin girişimcilik kültürlerini etkilememiş olmasının nedeni yaşadıkları yerlerde öğrencilerde girişimcilik kültürü oluşturacak ortamların gelişmemesi olabilir. Birol ve diğerleri (2014) farklı illerde girişimcilerle gerçekleştirdiği bir çalışmada kişilerin bulundukları yerlerin girişimcilik kültürlerini etkilemediği sonucuna ulaşmıştır. Ancak Deng ve Wang (2023) Çin'deki üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmada şehirde yaşayan öğrencilerin girişimciliklerinin daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Fen bilimleri dersi kapsamında anne ve babanın eğitim seviyesi öğrencilerin girişimcilik kültürünü etkilememiştir. Anne-babaların eğitim seviyesinin öğrencilerin girişimcilik kültürünü etkilememesinin nedeni öğrenci anne-babalarının girişimcilik kültürüne sahip olmuyor olması olabilir. Ancak Kyzy (2022) üniversite öğrencileriyle gerçekleştirdiği çalışmada öğrencilerin ebeveynlerin eğitim düzeylerinin öğrencilerin girişimciliklerini etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Turşuculuk iş fikri bağlamında öğrencilerin babalarının girişimci olup olmaması girişimcilik kültürlerini etkilememiştir. Babalarının girişimci olmasının öğrencilerin girişimcilik kültürünü etkilememesinin nedeni öğrencilerin babalarını iş ortamında gözlemlene imkânı bulamamaları, işlerin işleyişiyle ilgili merakları olmamaları ya da babalarının iş ortamında öğrencilerin yaşlarına uygun herhangi bir sorumluluk verilmemesi ile alakalı olabilir. Ancak Gözek ve Akbay (2012) girişimcilik kursuna katılan girişimci adaylarıyla gerçekleştirdiği çalışmada ailenin girişimcilik kültürü

oluşturmada oldukça önemli faktör olduğu ve ailesinde girişimci birinin bulunmasının kişilerin girişimciliklerini etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Aile içindeki çocukların kardeş sırası öğrencilerin turşuculuk iş fikri bağlamında girişimcilik kültürlerini etkilememiştir. Kardeş sırasının girişimcilik kültürünü etkilememesinin nedeni kardeşlerin bulundukları ortamın, öğrenim gördükleri okulun aynı olmasından kaynaklanıyor olabilir. Lajçi ve diğerleri (2022) Kosova'daki farklı girişimcilerle gerçekleştirdiği çalışmada sonradan doğanların girişimcilik özellikleri daha fazla barındırdığı sonucuna ulaşmıştır. Öğrencilerin fen bilimleri dersi turşuculuk iş fikri bağlamında herhangi bir girişimcilik ortamında bulunup bulunmaması beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik kültürlerini etkilememiştir. Girişimcilik ortamında bulunmasının girişimcilik kültürünü etkilememesinin nedeni öğrencilerin bulunduğu girişimcilik ortamı öğrencinin ilgisine hitap etmemesinden kaynaklanıyor olabilir. Ancak Aytaç ve İlhan (2007)'a göre girişimci aileden gelen bireyler daha girişimci kültüre sahiptirler.

5.3. Araştırmanın Üçüncü Alt Araştırma Sorusuna Yönelik Tartışma

Üçüncü alt araştırma sorusu kapsamında beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik berisini kullanmaları ile girişimcilik kültürü arasındaki ilişki cinsiyet, yaşadığı yer, fen bilimleri dersi not ortalaması, anne babanın mezuniyet türü, babanın girişimci olup olmaması, kardeş sırası, daha önce girişimcilik deneyiminde bulunup bulunmama değişkenleri bakımından incelenmiştir. GBT ve GKT'den elde edilen verilerden hareketle, beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik kültürlerinin girişimcilik becerilerini kullanma durumlarını etkilediği söylenebilir. Öğrencilerin girişimcilik kültürüyle yetişmesi girişimcilik alanlarına ilgilerinin oluşmasını bu sayede de bu becerileri merak etmeleri girişimcilik becerileri kazanmalarını sağlamış olabilir. Kişilerin sahip oldukları kültürel değerlerin girişimciliklerini etkilediği yönünde çalışmalar bulunmaktadır (Aytaç & İlhan, 2007). Turşuculuk iş fikri bağlamında, erkek öğrencilerde girişimcilik kültürü girişimcilik becerisini kızlara oranla daha fazla etkilemiştir. Erkek öğrencilerde kadınlara oranla girişimcilik kültürünün girişimcilik becerilerinden daha fazla etkileniyor olması Türk toplumunun ataerkil toplum yapısıyla ilişkilendirilebilir. Girişimcilik alanında kadın erkek karşılaştırmalarına odaklanan çok fazla çalışma yürütülmüştür (Armut & Kılınç, 2018; Çetin vd., 2017; Deveci, 2018; Henry vd., 2016;

Sontay & Karamustafaoğlu, 2023). Kadınların erkeklere oranla girişimcilik becerileri daha yüksektir (Deveci, 2018). Ancak literatürde girişimcilik becerisi anlamında cinsiyet faktöründe anlamlı farklılıklar bulunmadığı sonucuna ulaşılan çeşitli çalışmalar mevcuttur (Armut ve Kılınç, 2018; Çetin vd., 2017; Sontay ve Karamustafaoğlu, 2023). Turşuculuk iş fikri bağlamında köyde yaşayan öğrencilerin girişimcilik becerisini kullanma durumu şehirde yaşayan öğrencilere oranla girişimcilik kültüründen daha fazla etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Girişimciliğin kültürden daha fazla etkileniyor olması kırsal kesimlerde yaşayan kişilerdeki gelenekler, görenekler, adetler gibi güçlü kültürel bağlardan kaynaklanıyor olabilir. Ancak Freire-Gibb ve Nielsen, (2014)'e göre kentlerde yaşayan kişilerde rekabet ortamı çok fazla olduğu için kırsal kesimde yaşayan kişilere oranla daha yenilikçi girişimler ortaya çıkmaktadır. Turşuculuk iş fikri bağlamında fen bilimleri dersi karne ortalaması orta ve altı olan öğrencilerde karne ortalaması iyi ve çok iyi olan öğrencilere oranla girişimcilik kültürü girişimcilik becerilerini daha fazla etkilemiştir. Öğrencilerin okul derslerine ilgilerinin az olması ve başaramama duygusu, eğitim kariyer planlarının olmaması öğrenciyi girişimciliğe yönlendirmiş olabilir. Bu nedenle aldıkları o kültür girişimcilik becerilerini daha fazla etkilemiş olabilir. Deveci'e (2018)'e göre ortaokul öğrencilerinin fen bilimleri dersi başarısı arttıkça girişimcilik becerisi eğilimleri de artmaktadır. Ancak Ortaakarsu ve Can (2019) ortaokul öğrencileriyle gerçekleştirdiği araştırmada öğrencilerin fen bilimleri dersi tabanlı girişimcilik eğilimlerini öğrencilerin fen bilimleri dersi not ortalamalarının ekilemediği sonucuna ulaşmıştır. Beşinci sınıf fen bilimleri dersi turşuculuk işi bağlamında anne ve babası ilkokul mezunu olan öğrencilerin anne ve babası ortaokul, lise ve sonrası okul mezunu olan öğrencilere oranla girişimcilik becerileri girişimcilik kültüründen daha fazla etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Anne – babasının eğitim seviyesinin düşük olması ailede maddi sıkıntılar oluşturmuş olabilir. Maddi sıkıntılara çözüm olarak öğrencilerin girişimciliğe yönelimi, girişimcilik kültürünün oluşmasını ve girişimcilik becerilerini kazanmalarını etkilemiş olabilir. Çelik ve Karababa (2018)'ya göre ebeveynlerin eğitim durumlarının artması öğrencilerin girişimciliklerini etkilememektedir. Başka bir araştırmada ebeveynlerin eğitim durumları girişimcilik düzeylerini etkilememektedir (Karademir vd, 2018). Ancak Eroğlu ve Deveci (2021)'e göre anne ve babanın eğitim seviyesi arttıkça öğrencilerin girişimcilik düzeyleri artmıştır.

Babası girişimci olmayan öğrencilerde, babası girişimci olan öğrencilere oranla girişimcilik becerileri girişimcilik kültüründen daha fazla etkilenmiştir. Girişimci babalar çocuklarında girişimcilik kültürünü oluşturmamış olabilir. Ebeveynlerin meslekleri çocukların meslek seçimi için çok büyük oranda etkilemiştir (Pant, 2015). Ayrıca öğrencilerin aileleri ve aldıkları eğitimler de girişimcilik özelliklerini etkilemektedir (Barutçu & İrmış 2012). Girişimci aileden gelen bireylerde kişilerin girişimci olma ihtimali artarken (Criaco vd., 2017), girişimcilik için genetik faktörlerle birlikte doğum sonrası çevresel faktörlerin etkileri de oldukça büyüktür (Lindquist vd., 2015). Turşuculuk iş fikri bağlamında beşinci sınıf öğrencilerinin kardeş sırası arttıkça girişimcilik becerisi girişimcilik kültüründen daha fazla etkilenmektedir. Çocukların kardeş sırası arttıkça aile içerisinde fikir alış-verişinin artması sonradan doğan çocukların çeşitli alanlarda fikrinin olmasını sağlamış olabilir. Sonradan doğan çocuklarda girişimcilik kültürü daha fazla olabileceği için kültür girişimciliği daha fazla etkilemiş olabilir. Ayrıca aile içerisinde sonradan doğan çocukların girişimci olma ihtimali daha yüksektir (Wang vd., 2022). Turşuculuk iş fikri bağlamında girişimcilik ortamında bulunan ya da girişimcilik ortamında bulunmayan öğrencilerde girişimcilik kültürünün girişimcilik becerisini etkileme oranlarını arasında fark ortaya çıkmamıştır. Öğrencinin bulunduğu girişimcilik ortamı öğrenciye hitap etmemiş olabileceği için olabilir. Daha önceden iş deneyimi bulunan kişilerde girişimcilik becerisi daha yüksektir (Stuetzer vd., 2013). Ayrıca daha öne girişimcilik deneyiminde bulunulması kişilerin girişimcilik niyetlerini olumlu yönde etkilemektedir (Khuong vd., 2016). Öğrencilerin girişimcilik özelliklerini etkileyen çeşitli faktörlerden söz edilebilir. Daha önce girişimcilik faaliyetinde bulunmuş öğrencilerin girişimcilik özellikleri daha yüksektir (İşcan & Kaygın 2011).

BÖLÜM 6

6. SONUÇLAR

Fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik becerileri, girişimcilik kültürleri ve bu iki özellik arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelenmesini amaçlayan bu araştırmanın sonuçları alt araştırma soruları kapsamında ayrı ayrı bu bölümde belirtilmektedir. Sonuçlar fen bilimleri dersi canlılar ve hayat ünitesi turşuculuk iş fikri kapsamında sınırlıdır.

6.1. Birinci Alt Araştırma Sorusundan Elde Edilen Sonuçlar

“Fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerin girişimcilik becerileri cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi not ortalaması, anne - baba mezuniyeti, babanın girişimci olup olmaması, kardeş sırası ve girişimcilik ortamında bulunma değişkenleri açısından nasıldır?” şeklindeki ilk araştırma sorusu kapsamında elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

- Araştırmaya katılan beşinci sınıf öğrencilerinin yarısından fazlasının girişimcilik becerisini zayıf düzeyde, öğrencilerin beşte birinin çok zayıf düzeyde, çok az bir bölümünün ise orta düzeyde kullanabildikleri tespit edilmiştir. Girişimcilik becerisini turşuculuk iş fikri kapsamında iyi veya çok iyi düzeyde kullanabilen öğrencinin bulunmadığı ortaya çıkmıştır.
- Öğrenciler turşuculuk iş fikri kapsamında performans gösterirken diğerlerine göre en fazla “işletmesinin giderlerini hesaplar – işletmesinin gelirlerini hesaplar - işletmesinin karını hesaplar” girişimcilik becerisi göstergeleri çerçevesinde zorlandıkları ortaya çıkmıştır.
- Öğrenciler performans gösterirken girişimcilik becerisi göstergelerinden diğerlerine göre “ürününü pazarlar” göstergesi çerçevesinde daha az zorlandıkları ortaya çıkmıştır.
- Kadın öğrencilerin erkek öğrencilere oranla girişimcilik becerilerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.
- Fen bilimleri dersi karne not ortalaması çok iyi olan öğrencilerin iyi olan öğrencilere oranla, iyi olan öğrencilerin de orta ve altı olan öğrencilere

oranla girişimcilik becerileri daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

- Öğrencilerin yaşadıkları yerin, anne-babalarının mezuniyetlerinin, babalarının girişimci olmasının, kardeş sırasının, girişimcilik ortamında bulunup bulunamamalarının girişimcilik becerilerini etkilemediği sonucu ortaya çıkmıştır.

6.2. İkinci Alt Araştırma Sorusundan Elde Edilen Sonuçlar

“Fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerin girişimcilik kültürlerinin cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi not ortalaması, anne - baba mezuniyeti, babanın girişimci olup olmaması, kardeş sırası ve girişimcilik ortamında bulunma değişkenleri açısından nasıldır?” şeklindeki ikinci araştırma sorusundan ortaya çıkan sonuçlar şu şekildedir:

- Fen bilimleri dersi canlılar ve hayat ünitesi turşuculuk iş fikri kapsamında beşinci sınıf öğrencilerinin yarısından fazlasının girişimcilik kültürlerinin çok zayıf düzeyde, öğrencilerin üçte birinin zayıf düzeyde, çok az bir bölümünün ise orta düzeyde kullanabildikleri tespit edilmiştir. Girişimcilik kültürü, turşuculuk iş fikri kapsamında iyi veya çok iyi düzeyde olan öğrencinin bulunmadığı ortaya çıkmıştır.
- Turşuculuk iş fikri ile ilgili beşinci sınıf öğrencilerinin diğerlerine göre girişimciyi tanımlama, iş fikrini hayata geçirirken kuracağı işteki avantajlarını ifade etmede ve geleceğe dair bir iş fikri planı yapma açısından girişimcilik kültürü göstergelerine daha az sahip oldukları tespit edilmiştir.
- İlgili iş fikri kapsamında, beşinci sınıf öğrencilerinin diğerlerine göre iş fikriyle ilgili önemli bilgileri merak etme ve iş fikrine yönelik çalıştıracağı personelin donanımlarını ifade etme açısından girişimcilik kültürü göstergelerine daha fazla sahip oldukları tespit edilmiştir.
- Kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla girişimcilik kültürlerinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.
- Fen bilimleri dersi karne not ortalaması çok iyi olan öğrencilerin iyi olan öğrencilere oranla, iyi olan öğrencilerin de orta ve altı olan öğrencilere oranla girişimcilik kültürleri daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.
- Öğrencilerin yaşadıkları yerin, anne-babalarının mezuniyetlerinin, babalarının

girişimci olmasının, kardeş sırasının, girişimcilik ortamında bulunup bulunamamalarının girişimcilik kùltùrlerini etkilemediği sonucu ortaya çıkmıştır.

6.3. Üçüncü Alt Araştırma Sorusundan Elde Edilen Sonuçlar

“Fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerin girişimcilik becerileri ile girişimcilik kùltùrleri arasındaki ilişki cinsiyet, yaşadığı bölge, fen bilimleri dersi karne ortalaması, anne ve baba mezuniyeti, babanın girişimci olup olmaması, kaçınıcı çocuk olduğu, girişimcilik ortamında bulunma değişkenlerine göre nasıldır?” şeklindeki üçüncü araştırma sorusu kapsamında elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

- Fen bilimleri dersi canlılar ve hayat ünitesi turşuculuk iş fikri kapsamında beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik becerisi ile girişimcilik kùltùrü özellikleri birbirlerini pozitif yönde zayıf düzeyde etkiledikleri tespit edilmiştir.
- Beşinci sınıf öğrencilerinin cinsiyet değişkeni çerçevesinde girişimcilik becerisi ile girişimcilik kùltùrü özellikleri birbirlerini pozitif yönde ve zayıf düzeyde etkiledikleri tespit edilmiştir.
- Fen bilimleri dersi canlılar ve hayat ünitesi turşuculuk iş fikri kapsamında köyde yaşayan beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik becerisi ile girişimcilik kùltùrü özellikleri birbirlerini pozitif yönde ve orta düzeyde etkilerken şehirde yaşayan öğrencileri zayıf düzeyde etkilemektedir.
- İlgili iş fikri kapsamında araştırmaya katılan öğrencilerin fen bilimleri dersi karne ortalaması çok iyi olan öğrencilerde girişimcilik becerisi ile girişimcilik kùltùrü özellikleri birbirlerini pozitif yönde ve zayıf düzeyde, iyi olan öğrencilerde çok zayıf düzeyde, orta ve düşük olan öğrencilerde orta düzeyde pozitif yönde etkiledikleri tespit edilmiştir.
- İlgili iş fikri kapsamında araştırmaya katılan öğrencilerin hem anne hem de baba mezuniyeti değişkeni açısından ilkokul olan öğrencilerde girişimcilik becerisi ile girişimcilik kùltùrü özellikleri birbirlerini pozitif yönde ve orta düzeyde, ortaokul, lise ve sonrası olan öğrencilerde zayıf düzeyde etkiledikleri tespit edilmiştir.
- Turşuculuk iş fikri kapsamında araştırmaya katılan öğrencilerin babalarının girişimci olması durumunda girişimcilik becerisi ile girişimcilik kùltùrü

özellikleri birbirlerini pozitif yönde ve çok zayıf düzeyde, babalarının girişimci olmaması durumunda öğrencileri zayıf düzeyde pozitif yönde etkiledikleri tespit edilmiştir.

- Araştırmaya katılan öğrencilerin kardeş sırası değişkenine göre bir ve iki olan öğrencilerin girişimcilik becerisi ile girişimcilik kültürü özellikleri birbirlerini pozitif yönde ve zayıf düzeyde, üç ve üstü olan öğrencilerde orta düzeyde etkiledikleri ortaya çıkmıştır.
- Araştırmaya katılan öğrencilerin girişimcilik ortamında bulunma veya bulunmama durumları öğrencilerin girişimcilik becerisi ile girişimcilik kültürü özellikleri birbirlerini pozitif yönde ve zayıf düzeyde etkiledikleri ortaya çıkmıştır.

7. ÖNERİLER

Fen bilimleri dersi kapsamında beşinci sınıf öğrencilerinin girişimcilik becerilerinin, girişimcilik kültürlerinin belirlendiği ve bu iki özellik arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelendiği mevcut araştırmanın sonuçlarına dair öneriler ve yapılacak çalışmalara dair öneriler bu bölümde sunulmaktadır.

7.1. Araştırma Sonuçlarına dair Öneriler

İlgili araştırma sonuçlarından yararlanılarak yapılabilecek öneriler şu şekildedir:

- Fen bilimleri dersi canlılar dünyası ünitesi turşuculuk iş fikri kapsamında araştırmaya katılan beşinci sınıf öğrencilerinin GBT test ortalamalarına göre girişimcilik becerilerinin çok zayıf düzeyde olması itibarıyla fen bilimleri öğretmenlerine derslerinde ortaokul fen bilimleri dersi girişimcilik becerisi göstergeleri dikkate alınarak etkinlikler yürütmeleri önerilebilir.
- Öğrencilerin girişimcilik becerisi göstergelerinden en fazla işletmesinin giderlerini hesaplar – işletmesinin gelirlerini hesaplar - işletmesinin karını hesaplar göstergelerinde zorlandıkları düşünüldüğünde matematik öğretmenlerine derslerinde girişimcilik temelli ve ilgili göstergeleri temel alacak şekilde disiplinler arası matematiksel problemler çözmeleri önerilebilir.
- Fen bilimleri dersi canlılar dünyası ünitesi turşuculuk iş fikri kapsamında araştırmaya katılan beşinci sınıf öğrencilerinin GKT test ortalamalarına göre girişimcilik kültürlerinin çok zayıf düzeyde olması itibarıyla fen bilimleri öğretmenlerine derslerinde öğrencilerin yaşadıkları bölgenin kültürel özelliklerini fen bilimleri dersi kazanımlarıyla ilişkilendirerek etkinlikler yürütmeleri önerilebilir.
- Eğitim politikacılarına girişimcilik becerilerinin ve kültürlerinin geliştirmesine dair girişimcilik temelli disiplinler arası seçmeli dersleri eğitim programlarına dâhil etmeleri önerilebilir.

7.2. Yapılacak Çalışmalara dair Öneriler

İlgili araştırma sonuçlarından yararlanılarak ne tür yeni araştırmaların yürütüleceğine dair öneriler şu şekildedir:

- İlgili araştırma nitel yürütülen bir durum tespiti çalışmasıdır. Beşinci sınıf öğrencilerinin araştırmanın sınırlılıkları kapsamında girişimcilik becerilerinin çok zayıf düzeyde çıkmasının sebepleri araştırılabilir.
- Araştırmaya katılan beşinci sınıf öğrencilerinin yarısının köyde yarısının şehir merkezinde yaşamasına rağmen anne ve babalarının girişimci olma durumlarının düşük olduğu ve girişimcilik kültürlerinin de çok zayıf düzeyde olduğu görülmektedir. Girişimci anne ve babaları olan ortaokul beşinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerle çalışılması farklı araştırma sonuçlarının ortaya çıkmasına neden olabilir.
- Araştırma beşinci sınıf öğrencileriyle yürütülmüştür. Bunun sebebi fen bilimleri öğretmenlerinin ve okul yöneticilerinin öğrencilerin girişimcilik becerilerini ve girişimcilik kültürlerine dair düzeylerini düşünerek okul içi ve dışı öğrenme ortamlarını bu sonuçlara göre düzenlemelerini sağlamaktır. Dolayısıyla öğrencilerin bu özelliklerinin geliştirilmesiyle sorumlu olan paydaşların altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin de bu özelliklerini tespit ederek mevcut öğretim sürecini tahlil etmeleri sağlanabilir.
- Bu araştırma Samsun ili çerçevesinde yürütülmüştür. Diğer bölgede öğrenim gören öğrencilerle çalışılarak ülkemizin tüm bölgelerinde öğrencilerin girişimcilik becerileri ve girişimcilik kültürlerinin nasıl olduğuna yönelik çalışmalar yürütülebilir.

KAYNAKÇA

- Adekiya, A. A., & Ibrahim, F. (2016). Entrepreneurship intention among students. The antecedent role of culture and entrepreneurship training and development. *The International Journal of Management Education*, 14(2), 116-132.
- Adeyemo, S. A. (2009). Understanding and acquisition of entrepreneurial skills: A pedagogical orientation for classroom teacher in science education. *Journal of Turkish Science Education*, 6(3), 57-65.
- Afriyie, N., & Boohene, R. (2014). Entrepreneurial education and entrepreneurial culture among university of cape coast students in Ghana. *Athens Journal of Education*. 1(4), 309-321.
- Akkoç, İ., Çalışkan, A., ve Turunç, Ö. (2019). Girişimci davranış: bir ölçek uyarlama çalışması. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 14(1), 1-10.
- Akpor-Robaro, M. O. (2012). The impact of socio-cultural environment on entrepreneurial emergence: A theoretical analysis of Nigerian society. *European Journal of Business and Management*. 4(16), 172-182
- Akyar, D., ve Sarıkaya, R. (2020). Türkiye'deki girişimcilik kavramına yönelik eğitim alanında yapılan lisansüstü tezlerin içerik analizi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40(3), 979-1018.
- Akyürek, Ç. (2013). *İlkokul öğretmenlerinin girişimcilik becerisine ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Akyüz, K. C., Gedik, T., Akyüz, İ., ve Yıldırım, İ. (2006). Rize ilindeki lise ve üniversite öğrencilerinin girişimcilik yeteneklerinin incelenmesi *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 20(1), 233-246.
- Al Rawaf, R. A., & Alfalih, A. A. (2023). The role of governance in achieving sustainability in family-owned business: do responsible innovation and entrepreneurial culture matter?. *Sustainability*, 15(7), 1-23.
- Al-Lawati, E. H., Abdul Kohar, U. H., & Shahrin Suleiman, E. (2022). Entrepreneurial culture in educational institutions: A scoping review. *Cogent Business &*

Management, 9(1), 1997237.

Alpay, C., ve Çatı, K. (2021). Kültürün girişimcilik eğilimleri üzerine etkisi. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 108-134.

Altınışik, İ., ve Külen, C. (2020). Girişimcilik kültürü ve ekonomik büyüme ilişkisi: teorik bir değerlendirme. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 22(39), 277-290.

Ansari, P., Khoo, S., & Ismail, M. N. (2020). Designing and developing a sport entrepreneurship course: An educational design-based study. *Entrepreneurship Education*, 3(4), 411-432.

Arasti, Z., Falavarjani, M. K., & Imanipour, N. (2012). A study of teaching methods in entrepreneurship education for graduate students. *Higher Education Studies*, 2(1), 2-10.

Armut, B., ve Kılınç, M. (2018). 4. sınıf sosyal bilgiler öğretmenliği adaylarının girişimcilik becerisi düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal of Field Education*, 4(1), 39-56.

Ataseven, U. (2022). *Danimarka, Finlandiya, İsveç, Norveç ve Türkiye eğitim sisteminde ilköğretim programları ile eğitim-öğretim uygulamalarının girişimcilik becerisi açısından karşılaştırılması* [Doktora Tezi]. Necmettin Erbakan Üniversitesi.

Avcı Daş, S. F., Ezberci Çevik, E., ve Büyük, U. (2022). 8. sınıf öğrencilerinin girişimcilik beceri düzeylerinin incelenmesi. *Pearson Journal*, 7(21), 134-147.

Avcı, Ö. (2018). *Farklılaştırılmış öğretim uygulamalarının öğrencilerin girişimcilik becerisi ve akademik başarısı üzerine etkisi* [Yüksek Lisans Tezi]. Kırıkkale Üniversitesi

Avcı, Ö., Çelik, H., ve Bayram, K. (2022). Farklılaştırılmış öğretim uygulamalarının ortaokul öğrencilerin elektrik ünitesindeki başarısı ve girişimcilik becerisi üzerinde etkisi. *Fen Matematik Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi*, 5(3), 278-297.

Aytaç Ö., ve İlhan S. (2007). Girişimcilik ve girişimci kültür: sosyolojik bir perspektif.

Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 18, 101-120.

- Aytar, A., ve Kaptan, S. Y. (2021). Öğretmen adaylarının disiplinler arası eğitime ilişkin görüşleri. *Journal of Social Science and Values Education*, 2(1), 24-50.
- Bakırcı, H. (2022). Fen Bilimlerinde Girişimciliğin Önemi. A. Kirman Bilgin (Ed.), *Fen Bilimlerinde Girişimcilik Eğitimi* içinde (s. 9-39). Efe Akademi Yayınları.
- Baranović, B., & Marina, S. (2007). The development of entrepreneurial competence in Croatian compulsory education. *Meeting in Related to Key Competencies Skills for Life*, London, United Kingdom
- Baranović, M., & Stibric, M. (2007). *The development of entrepreneurial competence in Croatian compulsory education*. Meeting in related to Key competencies Skills for life. London, Velika Britanija Retrieved from <http://bib.irb.hr/prikazirad?lang=en&rad=320729>.
- Barot, H. (2015). Entrepreneurship a key to success. *The International Journal of Business and Management*, 3(1), 163-165.
- Barutçu, E., ve İrmiş, A. (2012). Öğrencilerin kendilerini girişimci bir kişiliğe sahip görmelerini ve iş kurma niyetlerini etkileyen faktörler: Bir alan araştırması. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26(2), 1-25.
- Basu, A., & Altinay, E. (2002). The interaction between culture and entrepreneurship in London's immigrant businesses. *International Small Business Journal*, 20(4), 371-393.
- Başer, H., ve Büber, R. (2012). İş kurma amacı olan adayların girişimcilik özelliklerinin ölçülmesi: Aydın ilinde bir uygulama. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 4(1), 135-143.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Bayram, K., ve Çelik, H. (2022). Öğretmen adaylarının girişimcilik konu alan bilgileri ve teknopark algılarındaki değişim: Teknopark ziyareti. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 697-732.

- Bektas, O., ve Vurgun, F. (2019). Altıncı sınıf öğrencilerinin Fen'e yönelik girişimcilik becerilerinin belirlenmesi. *Fen Matematik Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi*, 2(2), 60-78.
- Benli, A., & Cerev, G. (2018). The impact of entrepreneurship training on the entrepreneurial tendency of university students: A research on Fırat university faculty of economics and administrative sciences students. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 13(1), 13-23.
- Berk, E. (2009). *Girişimcilik dersinin etkililiğinin değerlendirilmesi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı Yayınları EARGED.
- Birol, Y. E., Tuncay, M., ve Kaya, H. İ. (2014). İktisadi gelişme açısından girişimcilik kültürü: Sivas, Tokat ve Amasya illerinde bir uygulama. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* 9(2), 233-252.
- Bozkurt Çetinkaya, Ö. ve Alparslan, A, M, (2013). Girişimcilerde bulunması gereken özellikler ile girişimcilik eğitimi: Girişimci ve öğrenci görüşleri. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(1), 7-28.
- Brüne, N., & Lutz, E. (2020). The effect of entrepreneurship education in schools on entrepreneurial outcomes: a systematic review. *Management Review Quarterly*, 70(2), 275-305.
- Burduş, E. (2010). Fundamentals of entrepreneurship. *Review of International Comparative Management*, 11(1), 33-42.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayınları
- Cheung, C. K. (2008). Practicing entrepreneurship education for secondary pupils through the operation new year stall in Hong Kong. *Asia-Pacific Education Researcher*, 17(1), 15-31.
- Christianti, M., Cholimah, N., & Suprayitno, B. (2015). Development of entrepreneurship learning model for early childhood. *Asia Pacific Journal of Multidisciplinary Research*, 3(3), 65-70.

- Criaco, G., Sieger, P., Wennberg, K., Chirico, F., & Minola, T. (2017). Parents' performance in entrepreneurship as a "double-edged sword" for the intergenerational transmission of entrepreneurship. *Small Business Economics*, 49, 841-864.
- Cruz, A. D., Hamilton, E., & Jack, S. L. (2012). Understanding entrepreneurial cultures in family businesses: A study of family entrepreneurial teams in Honduras. *Journal of Family Business Strategy*, 3(3), 147-161.
- Çelik, A., İnce, M., ve Bozyiğit, S. (2014). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetlerini etkileyen ailesel faktörleri belirlemeye yönelik bir çalışma. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(3), 113-124.
- Çelik, H., Gürpınar, C., Başer, N. ve Erdoğan, S. (2015). Fen bilgisi öğretmenlerinin, öğrencilerin yaratıcı düşünme ve girişimcilik becerilerine yönelik görüşleri. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (4), 277-307.
- Çelik, M., ve Karababa, A. G. (2018). Girişimcilik niyetlerinin demografik faktörlere göre incelenmesi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 13(1), 57-67.
- Çetin, Ş., Şahin, Ç., Mertol, H., Arcagök, S., & Girgin, D. (2017). A Comparison of entrepreneurial skills of fourth-grade gifted and normal student's in social studies. *Talent*, 7(2), 110-125.
- Çolakoğlu, H., ve Çolakoğlu, T. (2016). Üniversitelerdeki girişimcilik eğitimi ile öz yeterlilik algısı ve girişimcilik potansiyeli ilişkisi üzerine bir saha araştırması. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 17(37), 70-84.
- Çöğürçü, İ. (2016). İktisadi doktrinlerde geçmişten günümüze girişimciliğin önemi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 65-80.
- Daft, R. L. (2005). *The leadership experience*. Thomson South Western College Publishing.
- Değer, T. (2022). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının girişimcilik becerisine yönelik mesleki bilgilerinin gelişimine yaşam becerileri eğitimi kılavuzuna dayalı öğretimin etkisinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Kafkas Üniversitesi
- Dehghanpour Farashah, A. (2013). The process of impact of entrepreneurship education

- and training on entrepreneurship perception and intention: Study of educational system of Iran. *Education+ Training*, 55(8/9), 868-885.
- Demirdöğen, O. (1996). *Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (problemleri ve çözüm önerileri)*. Erzurum Ticaret ve Sanayi Odası Yayın, (1996-1).
- Deveci, İ. (2016a). Türk fen bilgisi öğretmen adaylarının girişimciliğe ilişkin algıları ve yeterlilikleri. *Avustralya Öğretmen Eğitimi Dergisi (Çevrimiçi)*, 41(5), 153-170.
- Deveci, İ. (2016b). *Fen bilimleri öğretim programıyla (5-8) bütünleştirilmiş girişimcilik eğitimi modüllerinin geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi* [Doktora Tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Deveci, İ. (2017). Fen bilimleri öğretmen adaylarının girişimci özellikleri ile ilgili öz değerlendirmeleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (44), 202-228.
- Deveci, İ. (2018a). Ortaokul öğrencilerinin fen tabanlı girişimcilik eğilimlerinin incelenmesi. *Fen Matematik Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi*, 1(1), 19 47.
- Deveci, İ., ve Çepni, S. (2014). Fen bilimleri öğretmen eğitiminde girişimcilik. *Journal of Turkish Science Education*, 11(2), 161-188.
- Deveci, İ., ve Çepni, S. (2017). Girişimcilik eğitimi modüllerinin fen bilimleri öğretmen adayları üzerindeki yansımaları. *Ege Eğitim Dergisi*, 18(2), 813-856.
- Deveci, İ. (2018b). Türkiye'de 2013 yılı ve 2018 yılı fen bilimleri öğretim programlarının temel kazanımları açısından değerlendirilmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(2), 799-825.
- Deveci, İ., Zengin, M. N., ve Çepni, S. (2015). Fen tabanlı girişimcilik eğitimi modüllerinin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi. *Journal of Educational Sciences & Practices*, 14(27), 59-80.
- Diandra, D., & Azmy, A. (2020). Understanding definition of entrepreneurship. *International Journal of Management, Accounting and Economics*, 7(5), 235-241.
- Ememe, O. N., Ezeh, S. C., & Ekemezie, C. A. (2013). The role of head-teacher in the

- development of entrepreneurship education in primary schools. *Academic Research International*, 4(1), 242-249.
- Erdirençelebi, M. (2018). Aile işletmelerinde nesiller arası girişimcilik kültürü. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 19(2), 324-339.
- Eroğlu, S., ve Deveci, H. (2021). Ortaokul ğrencilerinin girişimcilik düzeyleri ile girişimcilik becerisinin sosyal bilgiler dersinde kazandırılmasına ilişkin ğretmen görüşleri. *Trakya Eğitim Dergisi*, 11(3), 1190-1211.
- Eroğlu, S., Deveci, H., & Bayır, . G. (2020). Ortaokul ğrencilerine yönelik girişimcilik leğinin geliştirilmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 9(4), 1204 – 1224.
- Ersoy, H. (2010). Kültürel çevrenin girişimcilik tercihine etkisi. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(1), 71-77.
- Eskici, G. Y., ve Özsevgeç, T. (2020). Fen Eğitimi Anabilim Dalı'ndaki akademisyenlerin girişimcilik eğilimlerinin belirlenmesi. *Fen Matematik Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi*, 3(2), 80- 97.
- Figueiredo-Nery, M. A. N. & Figueiredo, P. N. (2008). Forming entrepreneurial mindsets? Preliminary evidence of teaching practices from primary schools in a developing area in South America. *Journal of Technology Management & Innovation*, 3(2), 1-17.
- Fisher, S. L., Graham, M. E., & Compeau, M. (2008). Starting from scratch: Understanding the learning outcomes of undergraduate entrepreneurship education. *In Entrepreneurial Learning (pp. 335-362)*. New York: Routledge.
- Foreman-Peck, J., & Zhou, P. (2013). The strength and persistence of entrepreneurial cultures. *Journal of Evolutionary Economics*, 23, 163-187.
- Freire-Gibb, L. C., & Nielsen, K. (2014). Entrepreneurship within urban and rural areas: Creative people and social networks. *Regional studies*, 48(1), 139-153.
- Freire-Gibb, L. C., & Nielsen, K. (2011). Entrepreneurship within urban and rural areas. Individual creativity and social network. *DRUID Working Paper*, No. 11 01.
- Fritsch, M. & Wyrwich, M. (2017). The effect of entrepreneurship on economic

- development an empirical analysis using regional entrepreneurship culture. *Journal of Economic Geography*, 17(1), 157-189.
- Gartner, W. B. (1985). A conceptual framework for describing the phenomenon of new venture creation. *Academy of Management Review*, 10(4), 696-706.
- Gartner, W. B.(1989). Who is an entrepreneur? Is the wrong question. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 13(4), 47-68.
- Gedeon, S. (2010). What is entrepreneurship. *Entrepreneurial Practice Review*, 1(3), 16-35.
- Geisler, E. (1993). Middle managers as internal corporate entrepreneurs: An unfolding agenda. *Interfaces*, 23(6), 52-63.
- Genç, K. Y. (2022). Eğitim sisteminin girişimcilik davranışı üzerindeki etkisi: Finlandiya örneği. *Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 8(2), 55-73.
- Genç, M. O., Çelik, H., ve Karamustafaoğlu, O. (2023). Sekizinci sınıf fen bilimleri ders kitabı etkinliklerinin girişimcilik becerileri açısından değerlendirilmesi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(3), 374-389.
- Gerber, M. E. (1995). *Girişimcilik tutkusu*. Sistem Yayıncılık.
- Gibb, A. (1999). Creating an entrepreneurial culture in support of smes. *Small Enterprise Development*, 10, 27-38.
- Gibb, A. (2002). In pursuit of a new ‘enterprise’and ‘entrepreneurship’paradigm for learning: creativ destruction, new values, new ways of doing things and new combinations of knowledge. *International Journal of Management Reviews*, 4(3), 233-269.
- Gibb, A. A. (1987). Enterprise culture and its meaning and implications for education and training. *Journal of European Industrial Training*, 11(2), 1–36.
- Górány, Z., Machová, R., Mura, L., & Zsigmond, T. (2021). Entrepreneurship motivation in the 21st century in terms of pull and push factors. *TEM Journal*, 10(1), 334.
- Göksel, A., ve Ulucan, S. (2019). Girişimcilik eğilimini etkileyen faktörlere ilişkin çok

- boyutlu bir analiz: Orta retimde bir araştırma. *Savunma Bilimleri Dergisi*, 18(1), 99-133.
- Göksu, V., ve Güneş, B. (2019). Araştırma sorgulama ve doğrulamacı laboratuvar yöntemlerinin fen bilimleri ğretmen adaylarının başarı, kavram yanılığı ve epistemolojik inançları üzerine etkisi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 9(3), 590-611.
- Gömleksiz, M. N., ve Kan, A. . (2009). Sosyal bilgiler dersi ğretim programının eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme ve girişimcilik becerilerini kazandırmadaki etkililiğinin belirlenmesi (Diyarbakır ili rneği). *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, 8(1), 39-49.
- Gzdok, ., Dakes, A., Karaca, E., Yıldıırım, B., ve Yıldız, K. (2017). Öğretmenlerin girişimcilik algıları. *Researcher*, 5(2), 417-430.
- Güler, Y. B., Bozacı, İ., ve Karakaya, E. (2016). Kültür ile girişimcilik eğilimi ve ortaklık kültürü ilişkilerinin incelenmesi: Kırıkkale ili niversite öğrencileri rneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18(2), 23-33.
- Gürbüz, G. T., & Aydın, M. (2023). The views of secondary school students on entrepreneurship-assisted science course. *International Education Studies*, 16(1), 78-93.
- Hartati, A. S., & Gusaptono, H. (2010). The role of life skills training on self-efficacy, self esteem, life interest, and role behavior for unemployed youth. *Global Journal of Management and Business Research*. 10(1), 132-139.
- Hassan, Z., Lashari, M. K. & Basit, A. (2021). Cultivating entrepreneurial culture among students in Malaysia. *Entrepreneurial Business and Economics Review*, 9(1), 119-135.
- Hassi, A. (2016). Effectiveness of early entrepreneurship education at the primary school level: Evidence from a field research in Morocco. *Citizenship, Social and Economics Education*, 15(2), 83-103.
- Hatt, L. (2018). Threshold concepts in entrepreneurship–the entrepreneurs’ perspective. *Education Training*, 60(2), 155-167.

- Henry, C., Foss, L., & Ahl, H. (2016). Gender and entrepreneurship research: A review of methodological approaches. *International Small Business Journal*, 34(3), 217-241.
- Herdjiono, I., Puspa, Y. H., Maulany, G., & Aldy, E. (2017). The factors affecting entrepreneurship intention. *International Journal of Entrepreneurial Knowledge* 5(2), 5-15.
- Herron, L. (1992). Cultivating corporate entrepreneurs. *Human Resource Planning*, 15(4), 3-14.
- Hewison, A., & Badger, F. (2006). Taking the initiative: Nurse intrapreneurs in the NHS. *Nursing Management-UK*, 13(3), 14-19.
- Hisrich, R. D., & Peters, M. P. (1998), *Entrepreneurship*. Mcgrawhill.
- Hitt, M. A., Black, S., & Porter, L. W. (2005). *Management*. Pearson Prentice-Hall.
- Hoang, G., Le, T. T. T., Tran, A. K. T., & Du, T. (2020). Entrepreneurship education and entrepreneurial intentions of university students in Vietnam: The mediating roles of self-efficacy and learning orientation. *Education Training*, 63(1), 115-133.
- Hofstede, G. (1983). National cultures in four dimension: Research-based theory of cultural differences among nations. *International Studies of Management and Organization*, 3(1-2), 46-74.
- Huber, L. R., Sloof, R., & Van Praag, M. (2014). The effect of early entrepreneurship education: Evidence from a field experiment. *European Economic Review*, 72, 76 - 97.
- İnaltekin, T ve Kirman Bilgin, A. (2022). Girişimciliğin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi. A. Kirman Bilgin (Ed.), *Fen Bilimlerinde Girişimcilik Eğitimi* içinde (s.335-349). Efe Akademi Yayınları
- İnaltekin, T., ve Kirman Bilgin, A. (2019). Fen bilimleri öğretmenlerinin uygulamalı girişimcilik eğitiminden adayları: İş planlarının incelenmesi. *Fen Matematik Girişimcilik ve Teknoloji Eğitimi Dergisi*, 2(3), 196-212.
- İnaltekin, T., Samancı, B., ve Kirman Bilgin, A. (2019). Fen bilimleri öğretmen

- adaylarının girişimcilik becerisine yönelik mesleki bilgilerinin tespit edilmesi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 14(20), 1025-1054.
- İraz, R. (2010), *Yaratıcılık ve yenilik bağlamında girişimcilik ve kobiler*. Çizgi Kitabevi.
- İşcan, Ö. F., ve Kaygın, E. (2011). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 443-462.
- Jansen, H. (2010). The logic of qualitative survey research and its position in the field of social research methods. In *Forum Qualitative Sozialforschung/Forum: Qualitative Social Research*. 11(2). <https://www.qualitative-research.net/index.php/fqs/article/view/1450>
- Jardim, J., Bártolo, A., & Pinho, A. (2021). Towards a global entrepreneurial culture: A systematic review of the effectiveness of entrepreneurship education programs. *Education Sciences*, 11(8), 398.
- Jardim, J., Pereira, A., Bartolo, A., Pinho, A., Cardoso, M., & Catanho, P. (2023). Promoting an entrepreneurial culture: Development, feasibility and acceptability of a primary school-based program focused on soft skills. *Education Sciences*, 13(11), 1074-1087
- Jones, B., & Iredale, N. (2010). Enterprise education as pedagogy. *Education Training*, 52(1), 7-19.
- Jones, C., & English, J. (2004). A contemporary approach to entrepreneurship education. *Education Ttraining*, 46(8/9), 416-423.
- Kah, S., O'Brien, S., Kok, S., & Gallagher, E. (2022). Entrepreneurial motivations, opportunities, and challenges: an international perspective. *Journal of African Business*, 23(2), 380-399.
- Karademir, E., Balbağ, M. Z., ve Çemrek, F. (2018). Öğretmen adaylarının girişimcilik düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(220), 177-200.
- Karakılçık, N., ve Uçar, S. (2022). Bazı temel girişimcilik becerilerinin okul dışı

öğrenme ortamlarında gelişiminin betimlenmesi. *Trakya Eğitim Dergisi*, 12(1), 221-234.

Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Nobel Yayıncılık.

Khuong, M. N., & An, N. H. (2016). The factors affecting entrepreneurial intention of the students of Vietnam national university a mediation analysis of perception toward entrepreneurship *Journal of Economics, Business and Management*, 4(2), 104-111.

Kılıç, R., Keklik, B., ve Çalış, N. (2012). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri üzerine bir araştırma: Bandırma İİBF işletme bölümü örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2), 423 - 435.

Kirkwood, J. (2009). Motivational factors in a push-pull theory of entrepreneurship. *Gender in Management: An International Journal*, 24(5), 346-364.

Kirman-Bilgin, A. (2019). *Fen bilimlerinde yaşam becerileri eğitimi*. Pegem Akademi.

Kirman-Bilgin, A., Kala, N., İnaltekin, T., Er Nas, S., Akbulut, H. İ., Çoruhlu, T. Ş., & Yerdelen, S. (2023). Investigation of science educators' life skills gaining processes and suggestions. *Journal of Faculty of Educational Sciences*, 56(1), 1 55.

Kirman-Bilgin, A. & İnaltekin, T. (2022). Investigating the effectiveness of integrated entrepreneurship education. *Education & Science*, 47(210), 139-160.

Koh, H.C. (1996). Testing hypotheses of entrepreneurial characteristics: A study of Hong Kong MBA Students. *Journal of Managerial Psychology*, 11(3). 12-25.

Kuckertz, A., Kollmann, T., Krell, P., & Stöckmann, C. (2017). Understanding, differentiating, and measuring opportunity recognition and opportunity exploitation. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 23(1), 78-97.

Kuehn, K. W. (2008). Entrepreneurial intentions research: Implications for entrepreneurship education. *Journal of Entrepreneurship Education*, 11, 87-98.

- Kurt, U., ve Bayar, M. F. (2019). Ortaokul öğrencilerinin fen öğrenmeye yönelik öz yeterlik ve girişimcilik düzeylerinin demografik faktörler açısından incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 48(2), 1141-1162.
- Kurum, M., ve Eker, C. (2022). 21. yüzyıl becerileri açısından hayat bilgisi dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *Social Mentality aAnd Researcher Thinkers Journal (Smart Journal)*, 7(46), 1211-1221.
- Küçük, O. (2005). *Girişimcilik ve küçük işletme yönetimi*. Seçkin Yayıncılık.
- Kyllonen, P. C. (2012, May). *Measurement of 21st century skills within the common core state standards*. In Invitational Research Symposium on Technology Enhanced Assessments (pp.78).
- Kyzy, S. A. (2022). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerini gösteren özellikler: Ondokuz Mayıs Üniversitesi örneği. [Yüksek lisans tezi]. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Kyzy, S. A., ve Kahramanoğlu, A. (2022). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimini etkileyen faktörler: OMÜ örneği. *Business & Management Studies: An International Journal*, 10(3), 1066-1081.
- Lajçi, R., Berisha, G., & Krasniqi, B. (2022). Intrapreneurs are laterborns: exploring the effects of birth order on managers' entrepreneurial intentions and risk taking. *International Review of Entrepreneurship*, 20(4), 561-584.
- Lepistö, J., & Ronkko, M. L. (2013). Teacher students as future entrepreneurship educators and learning facilitators. *Education+ Training*, 55(7), 641-653.
- Linan, F. (2008). Skill and value perceptions: how do they affect entrepreneurial intentions?. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 4(3), 257-272.
- Linan, F., Moriano, J. A., & Zarnowska, A. (2008). Stimulating Entrepreneurial Intentions Through Education. In J. A. M., Leon, M., Gorgievski ve M., Lukes (Eds.), *Teaching Psychology of Entrepreneurship* (pp.45-68). Madrid: Universidad Nacional de Educacion a Distanci.
- Lindquist, M. J., Sol, J., & Van Praag, M. (2015). Why do entrepreneurial parents have

- entrepreneurial children?. *Journal of Labor Economics*, 33(2), 269-296.
- Liu, J., Pacho, F. T., & Xuhui, W. (2019). The influence of culture in entrepreneurs' opportunity exploitation decision in Tanzania. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*, 11(1), 22-43.
- Löbner, H. (2006). Learning entrepreneurship from a constructivist perspective. *Technology Analysis & Strategic Management*, 18(1), 19-38.
- Marangoz, M. (2012). *Girişimcilik*. Beta Yayıncılık
- MEB [Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı], (2005). *İlköğretim fen ve teknoloji dersi öğretim programı ve kılavuzu*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB [Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı], (2013). *İlköğretim kurumları (ilkokullar ve ortaokullar) fen bilimleri dersi (3, 4, 5, 6, 7 ve 8.sınıflar) öğretim programı*. Ankara.
- MEB [Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı], (2018a). *Fen bilimleri dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara.
- MEB [Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı], (2018b). *Sosyal bilgiler dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara.
- Meyer, N., & De Jongh, J. (2018). The importance of entrepreneurship as a contributing factor to economic growth and development: The case of selected European countries. *Journal of Economics and Behavioral Studies*, 10(4), 287-299.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Motoki, P. A. S., Cristo-Andrade, S., Motoki, F. Y. S., & Mainardes, E. W. (2022). The influence of culture on entrepreneurship: Differences between the perceptions of Portuguese and Spanish cultures. *Journal of the Knowledge Economy*, 13(4), 3002-3028.
- Mungai, E. N., & Ogot, M. (2012). Gender, culture and entrepreneurship in Kenya. *International Business Research*, 5(5).
<http://repository.maseno.ac.ke/handle/123456789/3916>

- Ogundele, O. J. K. (2007). Introduction to entrepreneurship development, corporate governance, and small business management. *Lagos: Molofin Nominees*.
- Okutan, E., ve Balaban, Ö. (2014). Kültürel yapının girişimcilik eğilimine etkisi. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 7-26.
- Olumuyiwa, O. A., Kimweli, K. M., & Modise, M. A. (2023). Comparative factors influencing entrepreneurial skills acquisition amongst students in Rural Universities of Sub-Sahara Africa's developing nations. *Education Sciences*, 13(3), 229-241.
- Ortaakarsu, F., & Can, Ş. (2019). Ortaokul öğrencilerinin fen tabanlı girişimcilik eğilimlerinin araştırılması. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 361-369.
- Özdemir, A. (2014). Kültür, benlik saygısı ve girişimcilik eğilimi: Amerikan ve Türk üniversite öğrencilerinde karşılaştırmalı bir çalışma. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 43(2), 351-367.
- Özer, E., Durutürk, B., ve Sanal, Y. (2019). Girişimcilik eğitimi alan bireylerin eğitime katılım amaçları ve girişimciliğe yönelik kişilik özelliklerin değerlendirilmesi. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 1-26.
- Özkara, A. B. (2019). Spor lisesi öğrencilerinin, sportif etkinliklere katılımlarına göre girişimcilik yeterliliklerinin incelenmesi. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(1), 1304-1312.
- Özmete, E. (2008). Gençlere yönelik yaşam becerilerinin kullanımının geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Milli Eğitim Dergisi*, 36(177), 253-270.
- Pant, S. K. (2015). Role of the family in entrepreneurship development in Nepali society. *Journal of Nepalese Business Studies*, 9(1), 37-47.
- Petridou, E., Sarri, A., & Kyrgidou, L. P. (2009). Entrepreneurship education in higher educational institutions: the gender dimension. *Gender in Management: An International Journal*, 24(4), 286-309.
- Polat, H. (2018). Analyzing entrepreneurship skill levels of the 3rd grade primary school students in life sciences course based on different variables. *International*

Education Studies, 11(4), 63-73.

- Porfírio, J., Carrilho, T., Jardim, J., & Wittberg, V. (2022). Fostering entrepreneurship intentions: The role of entrepreneurship education. *Journal of Small Business Strategy*, 32, 1-10.
- Prajapati, R., Sharma, B., & Sharma, D. (2017). Significance of life skills education. *Contemporary Issues in Education Research (CIER)*, 10(1), 1-6.
- Rasmussen, E., Mosey, S., & Wright, M. (2011). The evolution of entrepreneurial competencies: A longitudinal study of university spin-off venture emergence. *Journal of Management Studies*, 48(6), 1314-1345.
- Raza, S. A., Qazi, W., & Shah, N. (2018). Factors affecting the motivation and intention to become an entrepreneur among business university students. *International Journal of Knowledge and Learning*, 12(3), 221-241.
- Romer, P. (1994). The origins of indigenous growth. *Journal of Economic Perspectives*, 8(1), 3-22.
- Ronstadt, R., Vesper, K. H., & McMullan, W. E. (1988). Entrepreneurship: today courses, tomorrow degrees?. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 13(1), 7-13.
- Ruskovaara, E., & Pihkala, T. (2015). Entrepreneurship education in schools: empirical evidence on the teacher's role. *The Journal of Educational Research*, 108(3), 236-249.
- Sadera, J. M., Macaspac, D. A. S., & Bueno, D. C. (2019). Entrepreneurial skills of women in the rural communities. *Institutional Multidisciplinary Research and Development Journal*, 2, 142–150.
- Sajjad, S. I., & Dad, A. M. (2012). Impact of culture on entrepreneur intention. *Information Management and Business Review*, 4(1), 30-34.
- Samanci, B. (2021). *Üçüncü sınıf fen bilgisi öğretmen adaylarının girişimcilik becerisi üzerine mesleki ve kavramsal bilgilerinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Kafkas Üniversitesi.
- Samanci, B. Inaltekin, T., & Kirman Bilgin, A., (2020). Identifying the prospective science teachers' understanding towards entrepreneurial skills. *Cypriot Journal*

of Educational Sciences. 15(4), 699-726.

- Saptono, A., Wibowo, A., Widyastuti, U., Narmaditya, B. S., & Yanto, H. (2021). Entrepreneurial self efficacy among elementary students: the role of entrepreneurship education. *Heliyon*, 7(9), e07995.
- Sarı, D., ve Katrancı, M. (2021). İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin incelenmesi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(3), 334-360.
- Schoon, I., & Duckworth, K. (2012). Who becomes an entrepreneur? Early life experiences as predictors of entrepreneurship. *Developmental Psychology*, 48(6), 1719-1726.
- Seikkula-Leino, J., Ruskovaara, E., Hannula, H., & Saarivirta, T. (2012). Facing the changing demands of Europe: Integrating entrepreneurship education in Finnish teacher training curricula. *European Educational Research Journal*, 11(3), 382-399.
- Seikkula-Leino, J., Satuvuori, T., Ruskovaara, E., & Hannula, H. (2015). How do Finnish teacher educators implement entrepreneurship education?. *Education Training*, 57(4), 392-404.
- Shabbir, M. S., & Kassim, N. M. (2019). Entrepreneur as an Individual Review of Recent Literature on Entrepreneurial Skills. *Opción*, 35(89), 582-599.
- Shane, S., Locke, E. A., & Collins, C. J. (2003). Entrepreneurial motivation. *Human Resource Management Review*, 13(2), 257-279.
- Solomon, G. (2007). An examination of entrepreneurship education in the United States. *Journal of Small Business and Enterprise Development*, 14(2), 168-182.
- Sontay, G., ve Karamustafaoğlu, O. (2023). Ortaokul öğrencilerinin girişimcilik becerilerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 53-72.
- Stuetzer, M., Obschonka, M., Davidsson, P. & Schmitt-Rodermund, E. (2013). Where do entrepreneurial skills come from?. *Applied Economics Letters*, 20(12), 1183-1186.
- Suzanti, L. & Maesaroh, S. (2017). Entrepreneurship learning for early childhood.

In *Proceedings of the 2nd International Conference on Economic Education and Entrepreneurship (ICEEE 2017)*, Iceee (pp. 403-410).

Şentürk, Y. (2021). *Girişimcilik becerisi kazandırmada öğretim materyali geliştirme ve kullanılabilirlik öğretim yöntem ve tekniklerini belirleme hakkında sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri (Bursa ili örneği)* [Doktora Tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.

Şentürk, Y. (2022). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin girişimcilik eğitime ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 98-132.

Şeşen, H., ve Soran, S. (2014). Toplumsal kültürün üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetine etkisi: sosyal ağ kullanımının aracılık rolü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (41), 93-106.

Şirin, Y. E., Özoruç, S., ve Koç, M. (2020). Lise öğrencilerinin girişimcilik yeterliliklerinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 15(5), 3327-3338.

Tarhan, M. (2019). MEB 2023 eğitim vizyonu çerçevesince Türkiye’de girişimcilik eğitiminin geleceğine yönelik bir değerlendirme. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(2), 667-682.

Tarhan, M., ve Kılıç, F. (2017a). Sosyal bilgiler eğitiminde girişimcilik becerisinin kazandırılmasına yönelik kaynaklar bibliyografyası. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(4), 1974-1993.

Tarhan, M., ve Kılıç, F. (2017b). Sosyal bilgilerin eğitiminde biyografilerle girişimcilik becerisinin kazandırılmasına ilişkin bir inceleme. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 3(2), 60-71.

Turker, D. & Selcuk, S. S. (2009). Which factors affect entrepreneurial intention of university students?. *Journal of European Industrial Training*, 33(2), 142-159

Van Praag, C. M., & Versloot, P. H. (2007). What is the value of entrepreneurship? A review of recent research. *Small Business Economics*, 29(4), 351-382.

Vladasel, T. (2018). Same, but different? Birth order, family size, and sibling sex composition effects in entrepreneurship. *Swedish Institute for Social Research (SOFI), Working Paper*, 8/ 2018

- Von Graevenitz, G., Harhoff, D., & Weber, R. (2010). The effects of entrepreneurship education. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 76(1), 90-112.
- Wang, R. (2012). Chinese culture and its potential influence on entrepreneurship. *International Business Research*, 5(10), 76-90.
- Wang, T., Wang, Y., & Mu, W. (2022). The effect of birth order on entrepreneurship: evidence from China. *Entrepreneurship & Regional Development*, 34(1-2), 179-208.
- Wilson, K. E. (2008). Entrepreneurship education in Europe. *Entrepreneurship and Highe Education*, 5,1-20.
- Yelkikalan, N. (2006). 21. yüzyılda girişimcinin yeni özelliği: Duygusal zekâ. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(2), 39-51.
- Yılmaz, E., ve Sünbül, A. M. (2009). Üniversite öğrencilerine yönelik girişimcilik ölçeğinin geliştirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (21), 195-203.
- Yurtseven, R. (2020). İlkokulda girişimcilik eğitimi: Amaç, içerik ve öğretim süreci. *Uluslararası Bilim ve Eğitim Dergisi*, 3(2), 135-153.
- Zhao, H., Seibert S. E., & Hills, G. E. (2005). The mediating role of self efficacy in the development of entrepreneurial intentions. *Journal of Applied Psychology*, 90(6), 1265-1272.

EKLER

Ek 1: Etik kurul izni

Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu

Etik Kurul Toplantı Tarihi: 02.05.2023

Sayı: 45

İlgi: T.C. KAFKAS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ T.C. KAFKAS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ Fen Bilimleri Enstitüsü'nün E- 11745sayı ve 04.04.2023 tarihli yazısı;

Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Prof.Dr.Gencer ELKILIÇ Başkanlığında 02.05.2023 tarihi saat 13:30'da toplanarak aşağıdaki kararları almıştır:

KARARLAR:

Karar 41: T.C. KAFKAS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ T.C. KAFKAS ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ Fen Bilimleri Enstitüsü'nün E- 11745sayı ve 04.04.2023 tarihli yazısı kurulumuzca incelenmiş olup, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi Sibel MUTLU YILDIRIM'ın Dr.Öğr.Üyesi Arzu KİRMAN BİLGİN danışmanlığında yapmayı planladığı "Fen Bilimleri Dersi Kapsamında Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Girişimcilik Becerilerinin ve Girişimcilik Kültürlerinin Belirlenmesi" başlıklı tez çalışmasının **kabulüne**;

Karar 42: Alınan kararların Kafkas Üniversitesi Rektörlüğü, Personel Daire Başkanlığı'na sunulmasına oy birliğiyle karar verildi.

Ek 2: Araştırma uygulama izni

